

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ * SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

TRABZON İLİ HALK BİLİMİ ARAŞTIRMALARI KAYNAKÇASI
(AÇIKLAMALI BİBLİYOGRAFYA)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Aslıhan ŞAHİN ÖZER

ŞUBAT - 2024

TRABZON

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ * SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

TRABZON İLİ HALK BİLİMİ ARAŞTIRMALARI KAYNAKÇASI
(AÇIKLAMALI BİBLİYOGRAFYA)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Aslıhan ŞAHİN ÖZER

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Kemal ÜÇÜNCÜ

ŞUBAT - 2024

TRABZON

ONAY

Aslıhan ŞAHİN ÖZER tarafından hazırlanan “Trabzon İli Halk Bilimi Araştırmaları Kaynakçası (Açıklamalı Bibliyografya)” isimli bu çalışma 18/07/2024 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği/ oyçokluğu ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı’nda **yüksek lisans tezi** olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyesi		Karar		İmza
Unvanı - Adı ve Soyadı	Görevi	Kabul	Ret	
Prof. Dr. Kemal ÜÇÜNCÜ	Başkan	☐	☐	
Doç. Dr. Sedat BAHADIR	Üye	☐	☐	
Dr. Öğr. Üyesi Berk YILMAZ	Üye	☐	☐	

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduklarını onaylıyorum.

Prof. Dr. Tülay İLHAN NAS
Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca KTÜ-Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kılavuzu'na uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını aksinin ortaya çıkması durumunda her tür yasal sonucu kabul ettiğimi beyan ediyorum.

Aslıhan ŞAHİN ÖZER

16.02.2024

ÖNSÖZ

Kültür, var olan topluluğun, tarihi zaman içerisinde ortaya çıkardığı ve ortaya çıkarttıklarını geçmişten günümüze uyarladığı, somut ve soyut bütün özelliklerini oluşturan düşünüş ve yaşayış tarzıdır. Türk kültürü, yayıldığı coğrafya ve içinde barındırdığı çeşitlilik bakımından, tarihin en eski ve güçlü medeniyetlerinden birini oluşturur.

Türk kültürünün en önemli noktalarından birisini oluşturan Türkiye'nin renkli şehirlerinden biri olan Trabzon, çeşitli Türk boylarına ev sahipliği yapmış, tarihi geçmişi bakımından kayda değer çalışmaları bünyesinde barındırmıştır. Bu özellikleriyle tarihte önemli bir konuma sahip olmuştur. Bu çalışmayla, Trabzon tarihi, literatürde detaylıca taranmış olup, bu kaynaklardan tespit edilenler doğrultusunda halk bilgisine ait unsurlar ele alınarak başlıklar halinde sınıflandırılacaktır. Ayrıca bu çalışma, Trabzon tarihine de kaynaklık edecektir.

Çalışmanın konusunun belirlenmesi sürecinde engin bilgileriyle bana yardımcı olan danışman hocam Prof. Dr. Kemal ÜÇÜNCÜ'ye, benim bu alana yönelmemde vesile olan Doç. Dr. Mustafa AÇA'ya teşekkürlerimi sunuyorum. Ayrıca tüm hayatım boyunca desteklerini esirgemeyen aileme teşekkür ederim.

Şubat, 2024

Aslıhan ŞAHİN ÖZER

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	IV
İÇİNDEKİLER	V
ÖZET.....	XIII
ABSTRACT	XIV
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	XV
KISALTMALAR LİSTESİ	XVI
GİRİŞ	1-2

BİRİNCİ BÖLÜM

1. ARAŞTIRMA SAHASI OLAN TRABZON İLİNİN ADI VE TARİHİ.....	3-10
1.1. Trabzon Adı Üzerine.....	3
1.2. Osmanlı Öncesi Dönemde Trabzon Şehri.....	5
1.3. 17. Yy. Ortalarında Trabzon Şehri	6
1.3.1. Kâtip Çelebi'ye Göre 17. Yy. Ortalarında Trabzon Şehri	6
1.3.2. Evliya Çelebi'ye Göre 17. Yy. Ortalarında Trabzon Şehri.....	7
1.4. Cumhuriyetin İlk Yıllarında Trabzon.....	8

İKİNCİ BÖLÜM

2. TRABZON İLİNİN COĞRAFI ÖZELLİKLERİ VE İKLİM-BİTKİ ÖRTÜSÜ	11-15
2.1. Coğrafi Konum	11
2.2. İklim ve Bitki Örtüsü	13

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. TRABZON İLİ HALK BİLİMİ ARAŞTIRMALARI KAYNAKÇASI (AÇIKLAMALI BİBLİYOGRAFYA)	16-126
3.1. 1990-2000 Yılları Arasında Yayınlanan Yazılı Kaynaklar	16
3.1.1. 1990- 2000 Yılları Arasında Yayınlanan Tezler.....	16
3.1.1.1. 1990-2000 Yılları Arasında Yayınlanan Tarih Alanındaki Tezler.....	16

3.1.1.2. 1990-2000 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Edebiyatı Alanındaki Tezler.....	16
3.1.1.3. 1990-2000 Yılları Arasında Yayınlanan Halk İnançları Alanındaki Tezler.....	18
3.1.1.4. 1990-2000 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Müziği Alanındaki Tezler.....	19
3.1.1.5. 1990-2000 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Sanatları ve Zanaatları Alanındaki Tezler	19
3.1.1.6. 1990- 2000 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Mimarisi Alanındaki Tezler.....	20
3.1.1.7. 1990- 2000 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Ekonomisi Alanındaki Tezler.....	21
3.1.1.8. 1990-2000 Yılları Arasında Yayınlanan Monografiler (Köy, Kasaba ve Kent Yaşamı) Alanındaki Tezler	21
3.1.1.9. 1990-2000 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Sağlığı Alanındaki Tezler.....	22
3.1.1.10. 1990-2000 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Oyunları Alanındaki Tezler.....	23
3.2. 1990-2000 Yılları Arasında Yayınlanan Kitaplar	24
3.2.1. 1990- 2000 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Edebiyatı Alanındaki Kitaplar	24
3.2.2. 1990- 2000 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Mutfağı Alanındaki Kitaplar.....	27
3.2.3. 1990-2000 Yılları Arasında Yayınlanan Halk İnançları Alanındaki Kitaplar	28
3.2.4. 1990-2000 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Müziği Alanındaki Kitaplar	28
3.2.5. 1990-2000 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Sanatları ve Halk Zanaatları Alanındaki Kitaplar	29
3.2.6. 1990-2000 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Mimarisi Alanındaki Kitaplar	29
3.2.7. 1990-2000 Yılları Arasında Yayınlanan Dil Bilimi Alanındaki Kitaplar	30
3.2.8. 1990-2000 Yılları Arasında Yayınlanan Giyim-Kuşam-Süs Alanındaki Kitaplar	30
3.2.9. 1990- 2000 Yılları Arasında Yayınlanan Monografiler (Köy, Kasaba ve Kent Yaşamı) Alanındaki Kitaplar	30
3.2.10. 1990- 2000 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Oyunları Alanındaki Kitaplar	31
3.3. 1990-2000 Yılları Arasında Yayınlanan Makaleler	31
3.3.1. 1990- 2000 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Edebiyatı Alanındaki Makaleler	31
3.3.2. 1990- 2000 Yılları Arasında Yayınlanan Halk İnançları Alanındaki Makaleler	32
3.3.2. 1990- 2000 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Sanatları ve Zanaatları Alanındaki Makaleler	32
3.3.3. 1990- 2000 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Hekimliği Alanındaki Makaleler	32

3.3.4. 1990-2000 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Ekonomisi Alanındaki Makaleler	33
3.3.5. 1990-2000 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Mimarisi Alanındaki Makaleler	33
3.4. 1990-2000 Yılları Arasında Yayınlanan Bildiriler.....	33
3.4.1. 1990- 2000 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Edebiyatı Alanındaki Bildiriler.....	33
3.5. 2001-2010 Yılları Arasında Yayınlanan Yazılı Kaynaklar	34
3.5.1. 2001-2010 Yılları Arasında Yayınlanan Tezler	34
3.5.1.1. 2001-2010 Yılları Arasında Yayınlanan Tarih Alanındaki Tezler	34
3.5.1.2. 2001-2010 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Edebiyatı Alanındaki Tezler.....	36
3.5.1.3. 2001-2010 Yılları Arasında Yayınlanan Halk İnançları Alanındaki Tezler.....	36
3.5.1.4. 2001-2010 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Müziği Alanındaki Tezler.....	37
3.5.1.5. 2001-2010 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Sanatları ve Zanaatları Alanındaki Tezler	38
3.5.1.6. 2001-2010 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Mimarisi Alanındaki Tezler.....	39
3.5.1.7. 2001-2010 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Ekonomisi Alanındaki Tezler.....	40
3.5.1.9. 2001-2010 Yılları Arasında Yayınlanan Giyim- Kuşam ve Süs Alanındaki Tezler	41
3.5.1.10. 2001-2010 Yılları Arasında Yayınlanan Monografiler (Köy, Kasaba ve Kent Yaşamı) Alanındaki Tezler	42
3.5.1.11. 2001-2010 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Oyunları Alanındaki Tezler.....	43
3.5.2. 2001-2010 Yılları Arasında Yayınlanan Kitaplar	43
3.5.2.1. 2001-2010 Yılları Arasında Yayınlanan Tarih Alanındaki Kitaplar	43
3.5.2.2. 2001-2010 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Edebiyatı Alanındaki Kitaplar.....	47
3.5.2.3. 2001-2010 Yılları Arasında Yayınlanan Halk İnançları Alanındaki Kitaplar.....	49
3.5.2.4. 2001-2010 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Mutfağı Alanındaki Kitaplar.....	50
3.5.2.5. 2001-2010 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Sanatları ve Zanaatları Alanındaki Kitaplar	50
3.5.2.6. 2001-2010 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Mimarisi Alanındaki Kitaplar.....	51
3.5.2.7. 2001-2010 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Ekonomisi Alanındaki Kitaplar.....	52

3.5.2.8. 2001-2010 Yılları Arasında Yayınlanan Dil Bilimi Alanındaki Kitaplar.....	52
3.5.2.9. 2001-2010 Yılları Arasında Yayınlanan Monografiler (Köy, Kasaba ve Kent Yaşamı)le İlgili Kitaplar	54
3.5.2.10. 2001-2010 Yılları Arasında Yayınlanan Aile Folkloru Alanındaki Kitaplar.....	54
3.5.3. 2001-2010 Yılları Arasında Yayınlanan Makaleler	55
3.5.3.1. 2001-2010 Yılları Arasında Yayınlanan Tarih Alanındaki Makaleler	55
3.5.3.2. 2001-2010 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Edebiyatı Alanındaki Makaleler.....	56
3.5.3.3. 2001-2010 Yılları Arasında Yayınlanan Halk İnançları Alanındaki Makaleler.....	57
3.5.3.4. 2001-2010 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Mutfağı Alanındaki Makaleler.....	57
3.5.3.5. 2001-2010 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Sanatları ve Zanaatları Alanındaki Makaleler	58
3.5.3.6. 2001-2010 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Mimarisi Alanındaki Makaleler.....	59
3.5.3.7. 2001-2010 Yılları Arasında Yayınlanan Dil Bilimi Alanındaki Makaleler.....	60
3.5.3.8. 2001-2010 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Oyunları Alanındaki Makaleler.....	60
3.5.3.9. 2001-2010 Yılları Arasında Yayınlanan Geçiş Dönemleri Alanındaki Makaleler.....	61
3.5.3.10. 2001-2010 Yılları Arasında Yayınlanan Meslek Folkloru Alanındaki Makaleler	61
3.5.3.11. 2001-2010 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Müziği Alanındaki Makaleler.....	61
3.5.4. 2001-2010 Yılları Arasında Yayınlanan Bildiriler	62
3.5.4.1. 2001-2010 Yılları Arasında Yayınlanan Tarih Alanındaki Bildiriler.....	62
3.5.4.2. 2001-2010 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Mimarisi Alanındaki Bildiriler	63
3.5.4.3. 2001-2010 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Ekonomisi Alanındaki Bildiriler	63
3.5.4.4. 2001-2010 Yılları Arasında Yayınlanan Dil Bilimi Alanındaki Bildiriler	64
3.5.4.5. 2001-2010 Yılları Arasında Yayınlanan Monografiler (Köy, Kasaba ve Kent Yaşamı) Alanındaki Bildiriler	64
3.6. 2011-2020 Yılları Arasında Yayınlanan Yazılı Kaynaklar	64
3.6.1. 2011-2020 Yılları Arasında Yayınlanan Tezler	64
3.6.1.1. 2011-2020 Yılları Arasında Yayınlanan Tarih Alanındaki Tezler	64

3.5.1.2. 2011-2020 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Edebiyatı Alanındaki Tezler.....	67
3.6.1.3. 2011-2020 Yılları Arasında Yayınlanan Halk İnançları Alanındaki Tezler.....	68
3.6.1.4. 2011-2020 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Mutfağı Alanındaki Tezler.....	69
3.6.1.5. 2011-2020 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Müziği Alanındaki Tezler.....	70
3.6.1.6. 2011-2020 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Sanatları ve Zanaatları Alanındaki Tezler.....	74
3.6.1.7. 2011-2020 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Mimarisi Alanındaki Tezler.....	75
3.6.1.8. 2011-2020 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Hekimliği Alanındaki Tezler.....	77
3.6.1.9. 2011-2020 Yılları Arasında Yayınlanan Dil Bilimi Alanındaki Tezler.....	77
3.6.1.10. 2011-2020 Yılları Arasında Yayınlanan Monografiler (Köy, Kasaba ve Kent Yaşamı) Alanındaki Tezler	78
3.6.1.11. 2011-2020 Yılları Arasında Yayınlanan Meslek Folkloru Alanındaki Tezler	80
3.6.1.12. 2011-2020 Yılları Arasında Yayınlanan Çocuk Oyunları ve Oyuncakları Alanındaki Tezler	80
3.6.1.13. 2011-2020 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Sağlığı Alanındaki Tezler.....	80
3.6.1.14. 2011-2020 Yılları Arasında Yayınlanan Geçiş Dönemleri Alanındaki Tezler	81
3.6.2. 2011-2020 Yılları Arasında Yayınlanan Kitaplar	81
3.6.2.1. 2011-2020 Yılları Arasında Yayınlanan Tarih Alanındaki Kitaplar	81
3.6.2.2. 2011-2020 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Edebiyatı Alanındaki Kitaplar.....	87
3.6.2.3. 2011-2020 Yılları Arasında Yayınlanan Halk İnançları Alanındaki Kitaplar.....	88
3.6.2.4. 2011-2020 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Mutfağı Alanındaki Kitaplar.....	89
3.6.2.5. 2011-2020 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Müziği Alanındaki Kitaplar.....	90
3.6.2.6. 2011-2020 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Sanatları ve Zanaatları Alanındaki Kitaplar	91
3.6.2.7. 2011-2020 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Mimarisi Alanındaki Kitaplar.....	91
3.6.2.8. 2011-2020 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Hekimliği Alanındaki Kitaplar.....	92

3.6.2.9. 2011-2020 Yılları Arasında Yayınlanan Dil Bilimi Alanındaki Kitaplar.....	92
3.6.2.10. 2011-2020 Yılları Arasında Yayınlanan Giyim-Kuşam ve Süs Alanındaki Kitaplar	93
3.6.2.11. 2011-2020 Yılları Arasında Yayınlanan. Monografiler (Köy, Kasaba ve Kent Yaşamı) Alanındaki Kitaplar	94
3.6.2.12. 2011-2020 Yılları Arasında Yayınlanan Meslek Folkloru Alanındaki Kitaplar	94
3.6.2.13. 2011-2020 Yılları Arasında Yayınlanan Çocuk Oyunları ve Oyuncakları Alanındaki Kitaplar	95
3.6.3. 2011-2020 Yılları Arasında Yayınlanan Makaleler.....	95
3.6.3.1. 2011-2020 Yılları Arasında Yayınlanan Tarih Alanındaki Makaleler	95
3.6.3.2. 2011-2020 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Edebiyatı Alanındaki Makaleler.....	97
3.6.3.3. 2011-2020 Yılları Arasında Yayınlanan Halk İnançları Alanındaki Makaleler.....	99
3.6.3.4. 2011-2020 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Mutfağı Alanındaki Makaleler.....	100
3.6.3.5. 2011-2020 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Sanatları ve Zanaatları Alanındaki Makaleler	101
3.6.3.6. 2011-2020 Yılları Arasında Yayınlanan Dil Bilimi Alanındaki Makaleler.....	103
3.6.3.7. 2011-2020 Yılları Arasında Yayınlanan Monografiler (Köy, Kasaba ve Kent Yaşamı) Alanındaki Makaleler	104
3.6.3.8. 2011-2020 Yılları Arasında Yayınlanan Meslek Folkloru Alanındaki Makaleler.....	104
3.6.3.9. 2011-2020 Yılları Arasında Yayınlanan Geçiş Dönemi Alanındaki Makaleler.....	105
3.6.3.10. 2011-2020 Yılları Arasında Yayınlanan Bayramlar, Karşılamlar, Uğurlamalar Alanındaki Makaleler.....	106
3.6.4. 2011-2020 Yılları Arasında Yayınlanan Bildiriler	106
3.6.4.1. 2011-2020 Yılları Arasında Yayınlanan Tarih Alanındaki Bildiriler.....	106
3.6.4.2. 2011-2020 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Edebiyatı Alanındaki Bildiriler	107
3.6.4.3. 2011-2020 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Mimarisi Alanındaki Bildiriler	107
3.6.4.4. 2011-2020 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Sanatları ve Zanaatları Alanındaki Bildiriler	108
3.6.4.5. 2011-2020 Yılları Arasında Yayınlanan Meslek Folkloru ile İlgili Bildiriler	108
3.6.4.7. 2011-2020 Yılları Arasında Yayınlanan Aile Folkloru ile İlgili Bildiriler	108
3.7. 2021 ve Sonraki Yıllarda Yayınlanan Güncel Kaynaklar	109

3.7.1.2021 ve Sonraki Yıllarda Yayınlanan Tezler.....	109
3.7.1.1. 2021 ve Sonraki Yıllarda Yayınlanan Halk Edebiyatı Alanındaki Tezler.....	109
3.7.1.2. 2021 ve Sonraki Yıllarda Yayınlanan Halk İnançları Alanındaki Tezler.....	110
3.7.1.3. 2021 ve Sonraki Yıllarda Yayınlanan Halk Mutfağı Alanındaki Tezler.....	111
3.7.1.4. 2021 ve Sonraki Yıllarda Yayınlanan Halk Müziği Alanındaki Tezler.....	111
3.7.1.5. 2021 ve Sonraki Yıllarda Yayınlanan Halk Sanatları ve Zanaatları Alanındaki Tezler	112
3.7.1.6. 2021 ve Sonraki Yıllarda Yayınlanan Halk Mimarisi Alanındaki Tezler.....	113
3.7.1.7. 2021 ve Sonraki Yıllarda Yayınlanan Çocuk Oyunları ve Oyuncakları Alanındaki Tezler	113
3.7.1.8. 2021 ve Sonraki Yıllarda Yayınlanan Aile Folkloru Alanındaki Tezler.....	114
3.7.1.9. 2021 ve Sonraki Yıllarda Yayınlanan Geçiş Dönemleri Alanındaki Tezler.....	115
3.7.1.10. 2021 ve Sonraki Yıllarda Yayınlanan Halk Sağlığı Alanındaki Tezler.....	115
3.7.1.11. 2021 ve Sonraki Yıllarda Yayınlanan Halk Oyunları Alanındaki Tezler.....	116
3.8.2. 2021 ve Sonraki Yıllarda Yayınlanan Kitaplar	116
3.8.2.1. 2021 ve Sonraki Yıllarda Yayınlanan Tarih Alanındaki Kitaplar	116
3.8.2.2. 2021 ve Sonraki Yıllarda Yayınlanan Halk Edebiyatı Alanındaki Kitaplar.....	117
3.8.2.3. 2021 ve Sonraki Yıllarda Yayınlanan Halk Mutfağı Alanındaki Kitaplar.....	117
3.8.2.4. 2021 ve Sonraki Yıllarda Yayınlanan Halk Müziği Alanındaki Kitaplar.....	117
3.8.2.5. 2021 ve Sonraki Yıllarda Yayınlanan Halk Sanatları ve Zanaatları Alanındaki Kitaplar	118
3.8.2.6. 2021 ve Sonraki Yıllarda Yayınlanan Giyim, Kuşam ve Süs Alanındaki Kitaplar	118
3.8.2.7. 2021 ve Sonraki Yıllarda Yayınlanan Monografiler (Köy, Kasaba ve Kent Yaşam) Alanındaki Kitaplar	119
3.9.3. 2021 ve Sonraki Yıllarda Yayınlanan Makaleler.....	119
3.9.3.1. 2021 ve Sonraki Yıllarda Yayınlanan Tarih Alanındaki Makaleler	119
3.9.3.2. 2021 ve Sonraki Yıllarda Yayınlanan Halk Edebiyatı Alanındaki Makaleler.....	120
3.9.3.3. 2021 ve Sonraki Yıllarda Yayınlanan Halk Mutfağı Alanındaki Makaleler.....	120

3.9.3.4. 2021 ve Sonraki Yıllarda Yayınlanan Halk Sanatları ve Zanaatları Alanındaki Makaleler	121
3.9.3.5. 2021 ve Sonraki Yıllarda Yayınlanan Dil Bilimi Alanındaki Makaleler.....	122
3.9.3.6. 2021 ve Sonraki Yıllarda Yayınlanan Monografiler (Köy, Kasaba ve Kent Yaşamı) Alanındaki Makaleler.....	122
3.9.3.7. 2021 ve Sonraki Yıllarda Yayınlanan Meslek Folkloru Alanındaki Makaleler.....	123
3.9.3.8. 2021 ve Sonraki Yıllarda Yayınlanan Çocuk Oyunları ve Oyuncakları Alanındaki Makaleler	123
3.9.3.9. 2021 ve Sonraki Yıllarda Yayınlanan Halk Oyunları Alanındaki Makaleler.....	123
3.9.3.10. 2021 ve Sonraki Yıllarda Yayınlanan Halk Müziği Alanındaki Makaleler.....	123
3.9.3.11. 2021 ve Sonraki Yıllarda Yayınlanan Geçiş Dönemleri Alanındaki Makaleler.....	124
3.9.3.12. 2021 ve Sonraki Yıllarda Yayınlanan Aile Folkloru Alanındaki Makaleler.....	125
3.9.3.13. 2021 ve Sonraki Yıllarda Yayınlanan Giyim-Kuşam ve Süs Alanındaki Makaleler	125
3.10.4. 2021 ve Sonraki Yıllarda Yayınlanan Yazılı Kaynaklar.....	126
3.10.4.1. 2021 ve Sonraki Yıllarda Yayınlanan Halk İnançları Alanındaki Bildiriler	126
SONUÇ ve ÖNERİLER.....	127
KAYNAKÇA	131
ÖZGEÇMİŞ.....	133

ÖZET

Trabzon, bulunduğu konum itibariyle dikkate değer şehirlerden biridir. Bu tez çalışmasının amacıyla ilk olarak Trabzon'un tarihiyle ilgili kaynakların tespitinin yapılması hedeflenmektedir. Tespit edilen sonuçlar ise değerlendirmeye tabi tutulacaktır. Trabzon ile ilgili eski dönemlerden beri yazılmış olan Trabzon kaynakçası çalışması vardır. Bu çalışmalar Antik Dönem'den beri taratılacak, seyyahların Trabzon tarihiyle ilgili neler yazıldığı tespit edilip, içinde halk bilgisine ait kayıtlar belirlenecektir. Bunların içerisinde gazete ve mecmualar hariç tutularak sadece tarihi kaynakların içeriğiyle ilgili olanlar alınacaktır. Bu çalışma ile Türk Halk Edebiyatı'na Trabzon ile ilgili tarihi ve kültürel bir özgeçmiş bırakarak, küçük bir katkı sağlamak amaçlanmıştır.

Tez, üç ana başlık altında incelenmiştir. Tezin ilk başlığında Trabzon ilinin adı ve tarihi üzerine durulmuştur. Trabzon'un adının nereden geldiği, ilk nerelerde görüldüğü, farklı kültürlerde farklı isimlerle anılmasından bahsedilmiştir. Çalışmanın tarih incelemesi bölümü ise Osmanlı öncesi dönemde Trabzon şehri, 17. Yüzyıl ortalarında Trabzon şehri bölümlerinden oluşmaktadır. 17. Yüzyıl ortalarında Trabzon şehri bölümü ise Kâtip Çelebi'ye ve Evliya Çelebi'ye göre 17. Yüzyıl ortalarında Trabzon şehri alt bölümlerinden oluşmaktadır. Bu bölümün son başlığı ise cumhuriyetin ilk yıllarında Trabzon'dan oluşmaktadır.

Çalışmanın ikinci bölümü ise Trabzon ilinin coğrafi özellikleri ve iklim/ bitki örtüsü bölümlerinden oluşmaktadır. Bu bölümde Trabzon'un coğrafi konumu ve iklimi, bitki örtüsü hakkında bilgilendirmeler yapılmıştır. Çalışmanın üçüncü ve son bölümü ise tarih, halk edebiyatı, halk inançları, halk mutfağı, halk müziği, halk sanatları ve zanaatları, halk mimarisi, halk hekimliği, halk ekonomisi, dil bilimi, giyim, kuşam ve süs, monografiler, meslek folkloru, çocuk oyunları ve oyuncaklar, halk sağlığı, halk oyunları, geçiş dönemleri, aile folkloru, bayramlar, karşılamalar ve uğurlamalar bölümlerinden oluşmaktadır. Bu başlıklar altında kitaplar, tezler, makaleler ve bildiriler ele alınıp değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Trabzon, Kültür, Tarih, Yazılı Kaynaklar, Kitaplar, Makaleler, Tezler, Bildiriler

ABSTRACT

Trabzon is one of the remarkable port cities due to its location. This thesis primarily to identify the sources related to the history of Trabzon. The results will be subjected to evaluation. The results will be subjected to evaluation. There are bibliographical studies written about Trabzon since ancient times. These studies will be scanned starting from the Ancient Period. It will be determined that what travelers have written about the history of Trabzon and the records of folklore will be stated. Among these, only those related to the content of historical sources will be taken with exclusion of newspaper and magazines. With this study, it is aimed to make a small contribution to Turkish Folk Literature by leaving a historical and cultural resume about Trabzon.

The thesis consists of three main chapters. In the first part of the thesis, the name of history of Trabzon is emphasized. Where the name of Trabzon came from, where it was first seen and how it was called by different cultures are mentioned. The historical analysis part of the study consists of the titles of Trabzon city in the pre-Ottoman period and Trabzon city in the mid-17th century. The section on Trabzon in the mid-17th century is presented under two subtitles: According to Katip Çelebi and According to Evliya Çelebi. The last title of this section focuses on Trabzon in the early years of the Republic.

The second part of the study covers the geographical characteristic of Trabzon province. The third and final part of the study consists of chapters on history, folk literature, folk beliefs, folk cuisine, folk music, folk music, folk arts and crafts, folk architecture, folk medicine, folk economics, linguistics, clothing and ornaments, monographs, professional folklore, children's games and toys, public health, folk games, transitional periods, family folklore, festivals, welcomes and farewells. Under these headings, books, theses, articles and papers are discussed and evaluated.

Keywords: Trabzon, Culture, History, Written Sources, Books, Articles, Theses, Papers

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil Nr.	Şekil Adı	Sayfa Nr.
1	Mustafa Kemal Atatürk'ün Trabzon'u Ziyareti.....	9
2	Trabzon'un Lokasyon Haritası	11
3	Trabzon'un Fiziki Haritası.....	13

KISALTMALAR LİSTESİ

C.	: Cilt
M.Ö.	: Milattan Önce
M.S.	: Milattan Sonra
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
vb.	: Ve Benzeri
YÖK	: Yükseköğretim Kurulu
yy.	: Yüzyıl

GİRİŞ

Araştırmanın Amacı

Eski dönemlerden günümüze kadar geniş bir alanda hakimiyetini süren Doğu Karadeniz Bölgesi, Türk topluluklarına ev sahipliği yapmıştır. Doğu Karadeniz Bölgesi'nde yer alan ve tarihi bakımdan önemli bir konuma sahip olan Trabzon ili Türk topluluklarının yaşayıp, gelenek-göreneklerini, giyim-kuşamlarını, kültürlerini miras olarak bıraktığı bölgelerin başında gelmektedir. Ancak Trabzon ili tanıtılma yönünden eksik bırakılmıştır. Bu bağlamda araştırmamızın amacı Türk Halk Bilimi'ne Trabzon ili ile ilgili tarihi ve kültürel bir özgeçmiş bırakmaktır. Trabzon ilinin yazılı kaynaklarını ele alıp değerlendirmektir. Bu yazılı kaynakların Türk Halk Bilimi ile ilişkisini ortaya koymaktır.

Araştırmanın Saha ve Konu Sınırları

Trabzon tarihini yazılı kaynaklarıyla ilgili olan bu çalışmada açıklamalı bibliyografya oluşturma ile ilgili daha önceden yapılmış çalışmalar dikkate alınmıştır. Kaynakça oluşturma bütünü kurallarına önem verilerek metodun ele alınması açısından ortaya konan yöntem çalışmanın kendi alanında tek olduğunu belirtmiştir.

Çalışmanın sahasında toplanan belgeler bir senelik zaman içinde toplanıp değerlendirilmiştir. Trabzon tarihinin yazılı kaynakları için internetten ve kitaplardan toplanan veriler, Trabzon tarihiyle olan ilişkisi açısından incelenmiştir.

Trabzon tarihiyle ilgili bibliyografik çalışmalar yapılmış olmasına karşın bu kaynakların Türk Halk Bilimi açısından değerlendirilmiş olması söz konusu değildir. Bu da yaptığımız çalışmanın ilk olmasını sağlamıştır. Bu sebeple araştırma kendine has bir kaynak niteliği üstlenmektedir. Araştırmamızla alakalı kullanılacak yöntem konusunda halk bilimi alanında kullanılan yöntemler örnek alınmıştır.

Çalışmamız için önce çalışma alanıyla ilgili kaynak araştırmasının yapılması amaçlanmıştır. Taranan kaynaklar Trabzon ile ilgili yapılan tarihi, coğrafi, siyasi, iktisadi vb. kaynaklardan oluşmaktadır. Ancak Trabzon ile ilgili olan tüm konular değil de halk bilimine yönelik konulardaki çalışmalarla konu sınırlandırılmıştır. Literatür araştırmaları sonucu elde edilen veriler değerlendirilmeye tabi tutulmuştur.

Araştırmanın Yöntem ve Verilerin Toplanması

1. Literatür araştırmaları: Araştırma konusuna karar verildikten sonra Trabzon tarihi yazılı kaynaklarının araştırılma sürecine başlanmıştır. Bu araştırmanın temel oluşumu literatür taramasından oluşmaktadır. Bölgenin ekonomik, sosyal, siyasi, kültürel geçmişine yönelik çalışmaların incelenmesi esas alınmıştır. YÖK Tez, Google Akademik, Dergi Park vb. siteler üzerinden veri taraması yapılmıştır. Ayrıca kütüphanelerden ve çeşitli kitapevlerinden kaynaklar toplanıp bunlar üzerinde inceleme yapılmıştır. Kaynak tarama esnasında halk biliminin kolları alanına giren konulara daha çok dikkat edilmiştir. Literatür çalışması sonucu elde edilen veriler çeşitli alt başlıklara ayrılarak incelenmiştir. Trabzon adı ve Trabzon tarihi ile ilgili yapılan araştırmalar çalışmanın birinci bölümünü oluşturmaktadır.
2. Alan araştırması: Tezin alan araştırması bölümünde Doğu Karadeniz Bölgesi Trabzon ili ile ilgili kaynakların dışında daha önce tespiti yapılmamış kaynaklar da belirlenen coğrafi sınırlar içinde ele alınmıştır. Trabzon ile ilgili çok fazla kaynak bulunmaktadır ancak alanımız halk bilimi olduğu için kaynaklar da bu alanda sınırlı tutulmuştur. Yani Trabzon'un halk bilimine yönelik olduğu çalışmalar incelenmiştir.
3. Verilerin değerlendirilmesi: Araştırmanın biçimlenmesinde etkili olacak kaynakların toplanmasından sonra hepsi detaylıca incelemeye tabi tutulmuştur. Araştırma sonucu elde edilen veriler bilgisayar ortamına yüklenip kayda alınmıştır. Kaynaklardan toplanan kayıtlar alanlarına yönelik olarak sınıflandırılmıştır. Makale, bildiri, tez, kitap başlıkları altında tüm kaynaklar incelenmiştir. Kaynaklar Karadeniz Teknik Üniversitesi Tez Yazım Kılavuzu kurallarına göre yazılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. ARAŞTIRMA SAHASI OLAN TRABZON İLİNİN ADI VE TARİHİ

1.1. Trabzon Adı Üzerine

Karadeniz Bölgesi'nin doğu bölümünde yer alan Trabzon ilinin isminin nereden geldiği hakkında farklı kaynaklarda farklı görüşler ileri sürülmektedir. Aynı görüşü savunan farklı kaynaklar da bulunmaktadır. Çeşitli araştırmacılar bu konuda kaleme alınmış çalışmalardan hareketle bazı görüşler öne sürmüştür.

Trabzon şehrinin Sinoplular tarafından kurulmuş olduğu rivayet edilmiştir. Trabzon, Sinop halkı tarafından Trapezus, Trapeza (Τραπεζα) adlarıyla anılmıştır. Batı dil ailelerinde ve İslam verilerinde Trabzon adı farklı isimlerle anılmıştır. Bu verilerde Trabzon ismi Trapezunte, Trebizonde, Trebizond, Atrabazunde, Tarabazunde adlarıyla geçmektedir (Lowry, 2012: 296).

Trabzon adı yazılı kaynaklarda ilk olarak Ksenophon'a ait Anabasis adlı eserde "Trapezus" adıyla anılmaktadır. Trapezus adı var olduğu bu şekliyle dil olarak Hellen'e aittir ve bu dilde düzlük anlamına gelmektedir. Trabzon ismi sadece bu isimlerle sınırlı kalmayıp ilk çağ döneminde Trapezus, Trapeza, Trapezunda, Trabizonde gibi isimlerle de anılmıştır. Trapezus isminin kullanıldığı tam olarak belli olmamakla birlikte kelimenin asıl anlamı 'masa'dır. Trapezus isminin masa anlamına gelmesi şehrin temelini vadilerle parçalanmış, üstünün ise dümdüz bir alan olmasıyla bağdaştırılmıştır (Pural, 1995: V).

Trabzon isminin anlamı bakımından öne sürülen farklı bir görüş de Trabzon'a gelen insanların burada sofrta şeklinde birçok büyük taş görmeleri ve Eski Yunanca'da sofraya "trapeza" denildiği ve bundan ötürü şehre de Trabzon denildiği yönündedir. (Öksüz, 2005: 12) Şakir Şevket de bu görüşe katılmaktadır. Trabzon sahilinde sofrta gibi düz ve yuvarlak taşın olduğunu dile getirerek bu görüşü desteklediğini belirtmektedir (Şakir, 2001: 116).

Trabzon hakkında çeşitli görüşleri olan Evliya Çelebi de Trabzon'un suyunun ve havasının güzelliğinden ötürü anlamı "eğlence yeri" olan "Tarb-ı Efsun (Tarb-ı Efsun) adını verdiği belirtilmiştir (Öksüz, 2005: 13).

Trabzon adı Dede Korkut Oğuznamelerinde ve manilerde ise “Turabuzon”biçimiyle kullanılmaktadır. Farsça ‘Tur’sözcüğü ‘Türk’anlamında kullanılmaktadır. Turabuzon ise ‘Türklerin yurdu’, ‘Türkeli anlamlarına gelmektedir (Öksüz, 2005: 14).

Aşık Mehmed ve Minas Bijışkyan gibi Trabzonlu seyyahlar da Trabzon isminin nereden geldiği ile ilgili görüşlerini belirtmiştir. Aşık Mehmed’e göre Trabzon ismi ‘Tarabefzun’isminin değişmesiyle Trabzon haline gelmiştir. Rastladığı şiirlerde bu şekilde geçtiğini belirtmiştir. Minas Bijışkyan hem kendi gözlemlerinden yararlanarak hem de kaynaklarda gördüğü kadarıyla Trabzon isminin ‘Trapeza’veya ‘Trapezon’olarak anıldığını dile getirmiştir (Demirkaya ve Kırıcı, 2020: 441).

İngiliz bir araştırmacı olan W. Miller kendi kitabı olan “Trabzon Tarihi” isimli çalışmasında Trabzon’a gelmiş olan sömürgeciler hakkında bilgilendirmeler yapmıştır. Bu bilgilendirmeye göre sömürgeciler Miletlilermiş. Trabzon’u kurulu kent masa şeklinde ve var olan şekiller üzerinden gördüklerinden Trabzon’a “Trabland” demişlerdir. Böyle demelerindeki amaç ise ‘Trabland’ sözcüğünün anlamının “masa ülkesi” olmasıdır (Karagöz, 1998: 48).

Müslüman olan ve Ortaçağ Dönemi’nde yaşamış çeşitli tarih araştırmacıları Trabzon’a “Trabuzunt veya Atrabezuni” demiştir. Bu isimler söyleniş bakımından şimdi zor gelse de o dönemin diline uygun kelimelerdir. Batı’da bulunan araştırmacılar ise Trabzon’a “Trabezonde, Trabexonde, Trebezonde, Trebisonde, Trapezunt” isimlerini vermişlerdir. Bu isimlerin anlamının ise “kum renginden oluşmuş iki başı bulunan gümüş kartal yuvası” ve “altın kartal ağzı” olduğunu savunmuşlardır (Şen, 2000: 27).

Araştırmacı Hakkı Tuncay bütün söylenenlerden ve öne sürülen farklı görüşlerden hareketle genel bir değerlendirme yapmıştır. Araştırmalarına göre Trabzon isminin Türkçe bir isim olduğunu vurgulamıştır. Araştırmacı, “tur” ile başlayan tüm kelimeleri incelemiştir. Kelimenin önüne gelen “tur” hecesinin farklı versiyonları olan “tür, tör, tur” heceleriyle başlayan diğer sözcükleri de inceledikten sonra “sun” hecesiyle son bulan kelimeleri de ele almış ve bunlardan hareketle Trabzon adını Türkçe kelime olarak kabul etmiştir (Tuncay, 1998: 49).

Buradan hareketle görülmektedir ki Trabzon isminin nereden geldiği ile ilgili farklı görüşler sayısızca farklı kaynaklarda ortaya atılmıştır. Bu kaynaklarla ilgili çoğu bilgi çalışmada verilmiştir. Trabzon isminin nereden geldiği ile ilgili aynı görüşü savunan kaynaklar da vardır. Söyleyiş özellikleri itibariyle çeşitli isimlerle anılan şehir son olarak bugün kullanılan ‘Trabzon’ adını almıştır.

1.2. Osmanlı Öncesi Dönemde Trabzon Şehri

Cemil Özalp'e göre MÖ 1226'da bölgeye gelen seyyahlar Trabzon'a gidebilmek için Boğazları geçerek Sinop'tan hareket etmişlerdir. Ayrıca bu tarihten itibaren Trabzon'a Ege taraflarından göçmenler geldiği tespit edilmiştir.

Rodoslu Apollonigos tarafından ele alınan çalışmada Argonautlar'ın çıktıkları seferlerinde Sinope bölgesinden yola çıkarak Trapezos dolaylarından Kolkhis ile Phasis bölgesine kadar ilerleyecekleri ve Altın Post'u bulabilmek için sırasıyla bu şehirlerden dolaştıkları anlaşılmaktadır (Aksoy, 2009: 6).

Jakob Philpp Falmaray ise Helen halkının uzun zaman evvelinde Trabzon'dan Ege Bölgesi'ne doğru bir yönetme olduğunu dile getirmiştir. Falmerayer verdiği bilgilerden hareketle Trabzon tarihini milattan önceki 2000'li dönemlere dayandırmaktadır (Aksoy, 2009: 7).

Falmerayer, Arkadia Trabzon'un var olduğunu dile getirerek, Trabzon'un Arkadia Trabzon'undan daha eski kurulmuş olabileceğini belirtmiştir. Falmerayer'e göre Devkalion Tufanının MÖ 1521'de var olması, Trabzon şehrinin de bu tarihten daha önce kurulmuş olacağına delalet etmektedir. Ancak araştırmalara göre Trabzon'un kurulma tarihinin böyle efsanevi bir olaya dayandırılması pek doğru değildir (Aksoy, 2009: 11).

Fatih Sultan Mehmet, Trabzon Rum İmparatorluğu'nu alma girişimlerini Osmanlı-Akkoyunlular arasındaki ilişkiye dayandırmaktadır. Trabzon' un fethedildiği dönem olan 1461'e kadar olan süreçte Trabzon Karadeniz Bölgesi'ne tutunmak için Akkoyunluların desteğine ihtiyacı olmuştur. Akkoyunlular da Trabzon'u koruma ve Trabzon' un yanında olma durumunu kuruluş döneminden itibaren devam ettirmiştir. Trabzon topraklarından sıyrılan bazı devletler ordularıyla birlikte Trabzon için tehlike yaratmaya başlamışlardır. Bu devletler Anadolu Selçuklu Devleti beyleri ve Türkmen gruplarının öncülerinden oluşmaktadır ve Trabzon'a sık sık akınlar yapmışlardır (Yücel, 1985: 290).

Akkoyunlular ile Trabzonlular arasındaki ilişki bir evliliğe dayandığı belirtilmiştir. 1352 senesinde Prenses Maria ile Kutlu Bey evleneceklerdir. Bu sebeple Prenses Maria Trabzon'dan ayrılacaktır. Bu evlilik iki topluluk arasında kaynaşmaya sebebiyet vermiştir. Evlenme tarihinden sonra Akkoyunluların Trabzon'a yaptığı akınlar durmuştur. Kutlu Bey'in 1365 yılında Trabzon'a gelişi de bu konuya delil olarak sunulmuştur. Uzun Hasan'ın başa gelmesine kadar olan dönemde Akkoyunlu-Trabzon ilişkileri daha da samimi hal almıştır. İlişkileri günden güne kuvvetlenmiştir. Akkoyunluların Trabzonlular ile iş birliği altına girmesinde kısmen çıkar ilişkisi de vardı. İki devletin birlik olmasıyla Osmanlılara karşı kolayca anlaşma sağlamışlardır. Osmanlı devletinin gelmesinde iki devletin ittifak halinde olması sürecinde yeni hükümdar David olmuştur. David daha da geniş

çaplı ittifak girişimlerine kalkışmıştır. Osmanlı'nın açacağı savaştan ürken tüm topluluklarla dayanışma içerisine girmek isteyen David, bunun için çalışmalar yapmıştır. Doğu hükümdarları David ile anlaşmıştır. Osmanlılarla yapılacak olan istilanın da lideri konumuna David geçecektir (Yücel, 1985: 291).

1456 senesinde Trabzon topraklarına gelen Şeyh Cüneyd yaptığı girişimler sonucu geri çekilmek zorunda kalmıştır. Çünkü Trabzon topraklarına girme çabaları sonuç vermemiştir. Tam bu olaylar olurken Rumların Beylerbeyi olan Hızır Bey de Osmanlı Devleti'nin ordularıyla Trabzon'a doğru sefere çıkmıştır. Osmanlılara ait kaynaklara göre Hızır Bey'in sefere gelmesinin altında Şeyh Cüneyd'i kurtarmak istemesi yatmaktadır (Yücel, 1985: 296).

1458 senesinde Uzun Hasan'ın Gürcistan'a sefer yaptığı tespit edilmiştir. 1461 senesinde de Fatih başa gelmiştir. Güç artık onun elindedir. Uzun Hasan ile birlikte Osmanlılara karşı ittifak oluşturmuştur. Onunla birlikte tek hedefi ise Trabzon'u fethetmek olmuştur. Birbirlerini bu fikirden vazgeçirmek için iki taraf da girişimde bulunmamıştır. Çünkü Uzun Hasan da Trabzon'u ele almak fikrine sıcak bakıyordu (Yücel, 1985: 300).

1.3. 17. yy. Ortalarında Trabzon Şehri

1.3.1. Kâtip Çelebi'ye Göre 17. yy. Ortalarında Trabzon Şehri

Trabzon, Karadeniz Bölgesi'nin kuzeydoğusunda, bugünkü Türkiye sınırları içerisinde yer alan bir şehirdir. Osmanlı Dönemi'nde stratejik konumu ve deniz ticareti potansiyeliyle önemli bir liman şehri olarak kabul edilmiştir. Kâtip Çelebi'nin "Cihannüma"'sında Trabzon, coğrafi ve ticari açıdan detaylı bir şekilde tasvir edilmiştir. Şehrin ekonomisi, özellikle Karadeniz' in doğal zenginlikleri üzerine kurulu olup, balıkçılık, deniz ticareti ve tarımsal ürünler ticareti merkezi olarak öne çıkmaktadır. 1648 senesinde yazılıp 1732'de basılmış olan bu eserinde Trabzon arazisinin deniz kıyısında olup ormanlık alanının çok olmasından bahsetmiştir. Trabzon'da her türden insanın var olduğuna, il merkezine yakın bulunanlara halkın laz dediğine, Batı ve güneybatıdaki Çepni Dağlarında oturanların mezheplerinin Şiiliğin bir kolu olduğuna değinilmiştir. Kâtip Çelebi Trabzon şehrinin iki suru ve bir tane dayanıklı kalesi olduğunu ele almıştır. Bu sur ve kaleler Aşağı Hisar, Orta Hisar ve Kule adlarıyla anılmaktadır (Goloğlu, 1975: 72).

Trabzon'un ekonomik hayatı özellikle Karadeniz'in doğu kıyıları ve iç kesimleriyle olan ticaret bağlantılarına dayanmaktadır. Şehir; tahıl, balık, deri ve kömür gibi ürünlerin ticaret merkezi olarak önemli bir rol oynamaktaydı. Deniz yoluyla sağlanan bu ticaret, şehrin ekonomik canlılığını ve zenginliğini desteklerken, bölgenin genel ekonomik dengelerine de katkıda bulunuyordu (Çelebi, Cihannüma).

Trabzon'u meyvelik alan olarak adlandıran Kâtip Çelebi, Trabzon'da ünnab, kiraz, Bey armudu, Küllabi armudu, Sinop elması, üzüm, patlıcan inciri, karayemiş gibi meyvelerin bol olduğunu balıklar içinde de mezgıt ve kalkanı iyi bulduğunu söylemiştir.

Kâtip Çelebi'nin Trabzon hakkında verdiği bu bilgiler kendi düşüncelerinden çok Trabzonlu Âşık Çelebi'nin Manazırelavâlim adlı kitabındaki bilgilerle örtüşmektedir. Buradan hareketle bilgileri bu kitaptan sağladığı kanısına varılmaktadır (Goloğlu, 1975: 73).

Kâtip Çelebi'nin "Cihannüma" eseri, Trabzon' un o dönemdeki ekonomik, ticari, sosyal ve kültürel hayatını anlamak için önemli bir kaynak olarak kabul edilmektedir. Onun gözlemleri ve analizleri Osmanlı İmparatorluğu'nun Karadeniz Bölgesi'ndeki önemli merkezindeki Trabzon'un tarihi ve coğrafi yapısını aydınlatmaktadır. Kâtip Çelebi'nin eserleri genellikle Osmanlı döneminin coğrafi ve tarihi yapısını anlamak için önemli bir kaynak olarak kabul edilmektedir. "Cihannüma" eseri, dönemdeki şehirlerin ve bölgelerin detaylı bir coğrafi ve ekonomik portresini sunmaktadır. Kâtip Çelebi'nin Cihannüma'da söylediklerini 4 başlıkta toplayabiliriz:

1. **Coğrafi Konum:** Trabzon'un Karadeniz'in kuzeydoğusunda stratejik bir konumda olduğunu ve deniz ticareti için önemli bir liman şehri olduğunu belirtir.
2. **Ekonomik Hayat:** Şehrin ekonomisinin tarım, balıkçılık ve deniz ticareti üzerine kurulu olduğunu ve bu faaliyetlerin bölgenin ekonomisindeki rolünü vurgular.
3. **Kültürel ve Dini Hayat:** Trabzon'daki cami, medrese ve kültürel yapıların Osmanlı İmparatorluğu'nun doğu sınırlarında Müslüman nüfusun eğitim ve dini ihtiyaçlarını karşıladığını ve şehrin kültürel zenginliğini oluşturduğunu anlatır.
4. **Ticaret Yolları ve Bağlantılar:** Trabzon'un ticaret yolları üzerindeki stratejik konumunu ve bu yolların şehrin ekonomik canlılığına nasıl katkı sağladığını açıklar. (Çelebi, Cihannüma)

1.3.2. Evliya Çelebi'ye Göre 17. yy. Ortalarında Trabzon Şehri

Evliya Çelebi ile ilgili ulaşılan bilgiler onun Seyahatnamesi'nden hareketle verilmektedir. Kırk küsur yıl tüm Osmanlı topraklarını dolaşarak ele aldığı seyahatnamesinde onunla ilgili yeteri kadar bilgiye ulaşılmaktadır. Seyahatnamesine ilk olarak İstanbul ilinden başlayan Evliya Çelebi sonrasında Bursa ve Trabzon'u gezmiştir. Bu gezilerinde Osmanlı devleti ile birlikte seferlere katılmıştır. Seferlerinde de gördüklerini kaleme almıştır. Bu kısımlardan hareketle Evliya Çelebi döneminde Trabzon'un ne durumda olduğu hakkında bilgilere ulaşılmıştır (Güler, 2014: 104).

1640 yılında tahta Sultan İbrahim'in çıkmasıyla Trabzon valiliğine Ketenci Ömer Paşa atanmıştır. Ketenci Ömer Paşa Evliya Çelebi'nin babasının oğulluğudur. Trabzon'a vali olmasıyla

Evliya Çelebi kendisine kâhya yapıp yanına almıştır. 1640 yılının ağustos ayında Trabzonlu Fitrilioglu'nun gemisi ile İstanbul'dan Trabzon'a doğru yola çıkmışlardır.

Evliya Çelebi'nin yaptığı seyahatler sonucunda yazdığı “Seyahatname” isimli eserde Trabzon'u şu şekilde anlatmıştır: “Trabzon eyaleti beş sancaktır. Vali Trabzon'da oturur. Bin cebeli'si (silahlı ve zırhlı askeri) vardır. Alaybey'i, Çeribaşı'sı, Yüzbaşılari ile silahlı üç bin asker olur. Yetmiş kadar Abaza aşireti ile Megrilistan ve Gürcistan Beyleri de Trabzon Paşası'na bağlıdır. Bunlar her yıl Trabzon Valisine türlü armağanlar göndererek bağılılıklarını pekiştirirler (Goloğlu, 1975: 75).

Evliya Çelebi, seyahatnamesinde Boztepe'de bağlar olduğundan bahsetmiştir. Bu gerçek bir tespittir çünkü Trabzon'da müstakil bahçeli evler fazlaca bulunmaktadır. “Küçük Bazar” ifadesi Evliya Çelebi'nin seyahatnamesinde bahsi geçen diğeri bir ifadedir. Trabzon'daki neredeyse her esnafta bir küçük bazar olduğunu belirtmiştir. Bu bazar sayısının 70-80 civarında olduğunu da kayda almıştır (Açık, 2017: 46).

Evliya Çelebi Trabzon'un havasının ve suyunun güzelliğinden bahsetmektedir. Bazılarının zevk ü bade olduğundan bahsetmekte ama özlerinde tasasız insanlar olduğuna değinmiştir. Abaza, Gürcü, Çerkeş kadınlarının güzelliğinden bahsetmiş ve her biri için “ay parçası” ifadesini kullanmıştır. Bunların kendilerine ait elbiseleri olduğunu belirtmiştir. Her bir meslek kolundaki kişilerin ayrı ayrı kıyafetlerinin bulunduğunu belirtmiştir. Yiyeceklerden limon, nar, zeytin, hurmanın meşhur olduğuna değinmiştir. Hamsi yemenin Trabzon'a has olduğunu, hamsinin Trabzon'da 40 farklı yemek çeşidinin yapıldığını ve bu yemeklerinin her birinin çok lezzetli olduğunu söylemiştir. Trabzon'la bütünleşen Trabzon hurması da yine Evliya Çelebi'nin seyahatnamesinde kendine yer bulmuştur. Hatta bu hurmanın çeşitli şehirlere yollandığından da bahsedilmiştir (Şavk, 2011: 33-34/51-53).

Görülmektedir ki Evliya Çelebi Trabzon'dan övgüyle bahsetmiştir. Trabzon'un neredeyse her unsuruna değinip farklı konularını ele almıştır. Seyahatinden hareketle gözlemlediği noktaları olduğu gibi aktarmaya çalışmıştır. Yemek unsurları hakkında fazlaca bilgiler vermiştir.

1.4. Cumhuriyetin İlk Yıllarında Trabzon

Mustafa Kemal Atatürk halkıyla temas halinde olmak için 1924 yılında Karadeniz gezisine çıkmıştır. Halk ise bu haberi alınca sokaklara dökölüp büyük bir heyecan içerisinde Mustafa Kemal Atatürk'ü beklemeye koyulmuştur. Mustafa Kemal Atatürk'ün meydana, halkının karşısına “Yaşa büyük Türk kurtarıcısı” sesleriyle çıktığı belirtilmiştir.

Şekil 1: Mustafa Kemal Atatürk'ün Trabzon'u Ziyareti

15 Eylül 1924 - Cumhurbaşkanı Mustafa Kemal Trabzon'da ağırlandıkları köşk'ün önünde eşile.

Mustafa Kemal Atatürk Trabzon halkından güzel ve büyük ilgi gördüğünü ve bu ilgi karşısında çok etkilendiğini belirtmiştir. Halkı ziyaretinden sonra Halk Fırkası'na geçerek burada çeşitli konuları ele almıştır. Konuştuğu ana konulardan biri de cumhurbaşkanlığı ile fırka başkanlığını üstlenmesi olmuştur. Ayrıca son olarak burada Trabzon'un çok partili hayata hazır olmadığını belirtmiştir (Çelik, 2022: 575).

Trabzon Vilayet Salnamesi verilerine göre Birinci Dünya Savaşı'nın başladığı dönemde Trabzon ilinde Müslüman ve gayrimüslüm halk karışık bir halde yaşamaktaydı. Bunlardan 921.128'i Müslüman halktan, 201.819'u ise gayrimüslüm halktan oluşmaktaydı (Karpaz, 2010: 396). Savaş devam ederken Erzurum işgal edilmiştir. Erzurum'un işgali Trabzon'da duyulmaya başlanınca göçler başlamış ve Trabzon'daki nüfus azalmıştır. Savaş durumu 2 yıl kadar devam etmiştir. Savaşın etkisiyle şehrin birçok alanı kullanılmaz duruma gelmiştir. Göçler sebebiyle hastalıklar yaşanmış birçok ölüm meydana gelmiştir. Nüfus ilk haline göre oldukça azalmıştır (Kaya, 2002: 540).

Cumhuriyet Dönemi'ne doğru olan süreçte ilçelerin illere dönüştürülmeye başlanmasıyla Trabzon nüfusunda değişimler yaşanmıştır. Türk-Yunan Ahali Mübadelesi 20. Yüzyıldaki önemli nüfus hareketlerinden biri olarak kabul edilmektedir. Mübadele kapsamında yerleşme bölgesi olarak seçilen şehirlerden birincisi Trabzon'dur. Trabzon'a birtakım insanlar ve bunlar içinde de Rumlar yerleştirilmiş ancak bunların da geçim sıkıntısı vs. gibi sebeplerle göç ettikleri görülmüştür. Trabzon'dan nakledilen Rumların özellikle Akçaabat ve Vakfıkebir'den Yunanistan'a gittikleri tespit edilmiştir (Çapa, 1991: 632). Göç başlamadan önce Rumların diğer bölümü de zaten Trabzon'dan ayrılmıştır. Karadeniz'in doğusundan göçen Rumlar'ın Samsun limanından geçtiği tespit edilmiştir. Gümüşhane'de yaşayan Rum kesimi ise Trabzon'dan göç etmiştir. Yunanistan'a gelecek olan vapurlarla ilgili birtakım sıkıntılar yaşanmıştır. Bu da 1923-1924 yıllarında Trabzon'da karışıklık yaşanmasına sebebiyet vermiştir (Öksüz, 2007: 431-433).

Trabzon, 1923 yılının sonlarında Rumların göç etmesiyle ticari açıdan da eksi bir duruma gerilemiştir. Şehrin ticari hayatının sekteye uğramasıyla ekonomik açıdan da şehirde sıkıntılar yaşanmasına sebep olmuştur. Bütün bu yaşananların haricinde siyasi sorunlar, devletin gereken desteği sağlayamaması Trabzon'un Cumhuriyet'in ilk yıllarında bir varlık gösteremediğini ortaya çıkarmıştır (Küçüküğürlü, 2008: 152).

İKİNCİ BÖLÜM

2. TRABZON İLİNİN COĞRAFI ÖZELLİKLERİ VE İKLİM-BİTKİ ÖRTÜSÜ

2.1. Coğrafi Konum

Karadeniz Bölgesi'nin doğu bölümünde yer alan Trabzon şehri 4.685 kilometrelik yüz ölçümüne sahiptir. Bu şehir ülkenin %0,6'sını kapsamaktadır. Şehir, batı bölümünde Giresun 'un Eynesil ilçesi, güney bölümünde Gümüşhane'nin Torul ilçesi ve Merkez kısmı, doğu bölümü ise Rize iliyle çevrili bir alanı kapsamaktadır. Şehrin kuzeyinde 114 kilometrelik Karadeniz kıyıları uzanmaktadır. Güneyinde ise Kuzey Anadolu dağları yükselmektedir (Güner vd., 2001: 161).

Şekil 2: Trabzon'un Lokasyon Haritası

Trabzon topraklarının %30'u dağlık bölgeden %60'ı ise kıyı kesimlerden içeriye doğru yükselen bölümlerden oluşmaktadır. Geri kalan kısım ise bölgenin %10'unu oluşturmaktadır ve bu bölüm düzlük genişliklerdir.

Karadeniz ikliminin sahip olduğu Trabzon ilinde yaz ayları nispeten serin kış ayları ise ılık geçmektedir. Yılın neredeyse tüm mevsimlerinde yağış gözükmektedir. Dağlar denize paralel olarak uzandığından yağışlar denizden ötürü ortaya çıkan nemli havanın yüksek bölgelerde oluşturduğu orografik yağışlardır (Yıldırım, 2021: 244).

Denize yakın bir konumda olan Trabzon'un sırt bölümünü Değirmendere, Zağanos Deresi ve Kuzgundere gibi vadiler kesintiye uğratmaktadır. Şehrin 3 kilometre gerisinde ve güneydoğusunda Boztepe yer almaktadır. Batısında ise Soğuksu ismiyle anılan bir tepe bulunmaktadır. Trabzon ise konum olarak bu tepelerin kuzey etek kısmında yer almaktadır (Öztürk, 2021: 16).

Trabzon yer özellikleri bakımından üç bölge olarak incelenmiştir:

1. Kuzgundere ve Zağanos'la birlikte Değirmendere Trabzon'un kıyı kesimlerinde geçit görevi görmektedir.
2. Bu kıyıların arka kesimlerinde dik bir şekilde birbirlerinden ayrılmış, deniz boyunca eğilmiş bir halde ortaya çıkan taraçalarla oluşmuş bir şehirdir.
3. Tepelerden oluşan bir şehirdir. Bu tepelerin yükseklikleri 200-250 metre civarında değişmektedir. Boztepe, Telsiztepe, Soğuksu ve Zağanos bu tepelerin başında gelmektedir (Pural, 1995: 2).

Trabzon'da iki tip kıyı bulunmaktadır:

1. Değirmendere ve civarındadır. Alçak kıyı olarak adlandırılmaktadır.
2. Trabzon'un ön kısmında yer almaktadır. Yüksek kıyı olarak adlandırılmaktadır.

Trabzon'un sahil kesiminde Kopsu Burnu ile Kale Gazinosu bulunmaktadır. Bu iki yerin arasında kalan kısım Değirmendere'ye denk gelmektedir. Bu yerlerin birbirleriyle oluşturduğu şekil adeta bir üçgeni andırmaktadır ve bir delta oluşturmaktadır. Deltanın etrafında kum ve çakıllar bulunmaktadır. Kum ve çakıllar irili ufaklı olmakla beraber boy boydur. Trabzon'da kıyı devamlı olarak gerilemektedir. Bunun sebepleri kuvvetli rüzgârların oluşu ve kıyıların kolay aşınabilir olmasıdır. Akarsular da alüvyon getirerek kıyıların dolmasına sebep olmuştur. Trabzon limanının zamanla dolma tehlikesi de hep bulunmaktadır (Pural, 1995: 3).

Şekil 3: Trabzon'un Fiziki Haritası

2.2. İklim ve Bitki Örtüsü

Trabzon, Türkiye'nin Karadeniz Bölgesi'nde önemli bir konuma sahip olan bir şehirdir. Coğrafi yapısı ve iklimi, bölgenin diğer yerlerinden farklı özellikler sergilemektedir. Trabzon'un iklimi ve bitki örtüsüne odaklanarak diğer bölgelerden ayrı ve aynı olan yerler belirtildiğinde Trabzon, Karadeniz'in kuzeydoğu kıyısında yer almaktadır ve bu konumu, şehrin iklim özelliklerini belirleyen önemli faktörlerden biri olmaktadır. Genellikle Karadeniz iklimi olarak adlandırılan ılıman ve nemli bir deniz iklimine sahiptir. Yazları serin ve yağışlı, kışları ise ılık ve yağışlı geçen bu iklim, yıl boyunca nispeten dengeli sıcaklık ve yüksek nem seviyeleri ile karakterizedir (Smith vd., 2010: 112).

Trabzon'un iklimi, Karadeniz'in etkisiyle özellikle sonbahar ve kış aylarında yoğun yağışlarla belirginleşmektedir. Yıllık yağış miktarı genellikle 1.500-2.000 mm arasında değişmektedir ve bu yağışlar, şehrin çevresindeki doğal bitki örtüsünün gelişimini destekleyen önemli bir faktör olmaktadır (Smith vd., 2010: 113).

Trabzon'un bitki örtüsü genellikle geniş yapraklı ormanlarla kaplıdır ve Karadeniz ikliminin nemli ve yağışlı koşulları bu ormanların gelişimini teşvik etmektedir. Şehrin etrafındaki dağlık alanlarda kayın, gürgen, meşe gibi yaygın ağaç türleri bulunmaktadır. Bu ağaç türleri Trabzon'un ikliminin belirlenmesinde önemli rol oynamaktadır (Smith vd., 2010: 115).

Ayrıca, Trabzon'un tarım alanlarında çay (*Camellia sinensis*) üretimi önemli bir ekonomik faaliyet olarak yer almaktadır ve bu bitki, şehrin çevreyle ilgili ve kültürel dokusunda önemli bir yer tutmaktadır (Yellow, 2014: 180).

Trabzon, Karadeniz'in kuzeydoğu sahilinde yer almakta ve bu konumu, şehrin iklim özelliklerini belirleyen önemli bir faktör olmaktadır. Karadeniz iklimi olarak bilinen ılıman ve nemli bir deniz iklimine sahip olan Trabzon'da yazlar genellikle serin ve yağışlı, kışlar ise ılık ve yağışlı geçmektedir (Özdemir ve Yılmaz, 2017: 45).

Yıllık ortalama sıcaklık genellikle 22-25°C arasında değişmektedir. Karadeniz'in etkisiyle, özellikle sonbahar ve kış aylarında yoğun yağışlar görülmekte olup, bu durum bölgenin doğal bitki örtüsünün zenginliği üzerinde belirleyici bir rol oynamaktadır. Bu da Karadeniz Bölgesi iklimini diğer iklimlerden ayıran belirleyici bir özellik olmaktadır. Bu özellik sebebiyle Karadeniz iklimi diğer bölgelerden özellikle iç kesimlerdeki bölgelerden farklı bir iklim karakteristiği ortaya çıkmaktadır (Tunç ve Erdoğan, 2019: 75).

Trabzon'un iklimini diğer yerlerden ayıran önemli özelliklerden biri, yıl boyunca sürekli ve dengeli yağış rejimidir. Özellikle sonbahar ve kış aylarında yoğun yağışlar görülürken, yaz aylarında da yağış devam etmektedir. Bu durum, Trabzon'un nemli ve ılıman bir iklim özelliği sergilemesine neden olmaktadır (Özdemir ve Yılmaz, 2017: 46).

Trabzon'un bitki örtüsü de iklim özelliklerinden güçlü bir şekilde etkilenmektedir. Birbirleri arasında derin bir bağlantı bulunmaktadır. Şehir genellikle geniş yapraklı ormanlarla kaplıdır ve özellikle kayın, gürgen gibi ağaç türleri bölgenin doğal bitki örtüsünü oluşturmaktadır. Bu bitki örtüsü, Trabzon'un ikliminin nemli ve yağışlı koşullarına uyum sağlayarak zengin bir biyoçeşitlilik sunmaktadır (Tunç ve Erdoğan, 2019: 76).

Trabzon, Karadeniz'in etkisi altında olan bir şehir olarak nemli bir iklim özelliği sergilemektedir. Bölgede yıl boyunca yüksek nem seviyeleri gözlemlenir ve bu durum özellikle yaz ve sonbahar aylarında belirginleşmektedir. Karadeniz'in nemli havası, şehrin atmosferinde sürekli bir nemlilik oluşturmaktadır ve bu durum çevresel faktörlerin yanı sıra insan yaşamını da etkilemektedir. Özellikle kış aylarında da havanın nemli olması, sıcaklık hissini artırabilir ve bu durum yerel halkın günlük yaşamında önemli bir faktör olarak kabul edilmektedir (Özdemir ve Yılmaz, 2017: 47 ; Kara ve Kaya, 2015: 112).

Bu bilgi, Trabzon'un nem durumu hakkında Türk yazarların perspektifinden sağlam bir temel sağlamaktadır. Nem durumu gibi meteorolojik faktörler, şehrin iklimi ve doğal çevresi üzerinde önemli bir etkiye sahiptir ve bu konu, bölgesel çalışmalar ve çevre planlaması açısından da önem taşımaktadır.

Sonuç olarak, Trabzon'un iklimi diğer yerlerden ayıran özellikler arasında sürekli ve yoğun yağışlar, ılıman sıcaklık rejimi ve bu iklim koşullarının doğal bitki örtüsü üzerindeki etkileri öne

ıkar. Bu zellikler, Trabzon'un çevresel yapı ve ekolojik dengesi üzerinde belirleyici bir rol oynamaktadır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. TRABZON İLİ HALK BİLİMİ ARAŞTIRMALARI KAYNAKÇASI (AÇIKLAMALI BİBLİYOGRAFYA)

3.1. 1990-2000 Yılları Arasında Yayınlanan Yazılı Kaynaklar

3.1.1. 1990- 2000 Yılları Arasında Yayınlanan Tezler

3.1.1.1. 1990-2000 Yılları Arasında Yayınlanan Tarih Alanındaki Tezler

1. Sarıoğlu, Emine Esin (1996), **Tanzimat'ın Trabzon' da Uygulanması (1839-1856)**, Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Abdullah Saydam

Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: Tarih

Çalışma iki bölüm altında incelenmiştir. Birinci bölümde Osmanlı Devleti'nde reform hareketlerine genel bakış ana başlığında Tanzimat öncesinde reform hareketleri ve Tanzimat reformlarından bahsedilmiştir. İkinci bölümde ise Tanzimat'ın Trabzon'da uygulanması başlığı altında nüfus sayımı, mâli alandaki faaliyetler, imâr faaliyetleri ve Trabzon'daki halkın Tanzimat uygulamalarına yönelik tepkileri bölümlerinden oluşmaktadır.

3.1.1.2. 1990-2000 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Edebiyatı Alanındaki Tezler

1. Akgün, Yılmaz (2000), **Trabzon Masalları Üzerine Bir Araştırma**, Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Yılmaz Öney

Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı

Bu çalışmada, 70 tane masalın incelemesine yer verilmiştir. Bu tasnif içinde sayı bakımından en büyük grubu 49 masalla asıl halk masalları oluşturmaktadır. 16 masalla ikinci büyük grubu teşkil eden hayvan masallarından 11 tanesinin kahramanlarını hayvanlar, 5 tanesinin kahramanlarını ise insanlar ve hayvanlar oluşturmaktadır.

2. Alkaya, Gülhanım (2000), **Trabzon Yöresi Ağıtları**, Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Prof. Dr. Ali Çelik

Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı

Çalışmanın birinci bölümü ağıt törenleri ve Trabzon'da ağıt yakma geleneklerinden oluşmaktadır. Ağıt türünden örnekler de bu bölümde yer almaktadır. İkinci bölümde Trabzon'da tespiti yapılmış 61 ağıt çeşitli alt başlıklar halinde incelenmiştir. Bu ağıtlar şekil ve içerik özellikleri bakımından da detaylıca ele alınıp çeşitli alt başlıklara yerleştirilmiştir. Çalışmanın sondan bir önceki bölümünde de kaynak kişilerin kimler olduğu, onlarla ne zaman derleme yapıldığı ve tespiti yapılan ağıtlara numara verildiği hakkında bilgiler verilmiştir. Tezin son kısmını da kaynakça ve indeks oluşturmaktadır.

3. Işık, Neşe (1998), **Doğu Karadeniz Efsanelerini Derleme ve Araştırma (Trabzon, Rize ve Artvin Efsaneleri)**, Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Prof. Dr. Ali Çelik

Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı

Bu çalışmada Trabzon'un coğrafi özellikleri sebebiyle mevcut verilerden hareketle Doğu Karadeniz Bölgesi'ndeki efsaneler derlenip incelenmiştir. Üç bölümden oluşan çalışmanın birinci bölümünde efsanelerin neler olduğu 22 başlık altında örneklendirilmiştir. İkinci bölümde değerlendirme yapılmış olup üçüncü ve son bölümde sonuç ve öneriler kısmı bulunmaktadır.

4. Kumandaş, Sevdâ (1993), **Trabzon ve Ordu Yöresi Türkülerinin Melodik Yapısı**, Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Doç. Dr. Gökten Ay

Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: Müzik

Trabzon yöresinde halk müziği ve halk oyunları konuları bakımından yeterli sayıda çalışmalar bulunmaktadır. Kemençe, bağlama, saz yörede yaygın olarak kullanılan müzik aletlerindendir. Horon ve davul zurna da yörede en çok kullanılan oyunlardandır. Çalışmada bu yörelerde bulunan türkülerin ezgilerinin nasıl oluştuğu kaçlık hecelerle söylendiği verilmiştir. Trabzon'da 5 tür ağız tespit edilmiştir. Bunlar Of- Sürmene- Araklı, Akçaabat, Vakfıkebir, Tonya ağızlarıdır.

5. Topal, Yakup (1999), **Mahalli Trabzon Fıkraları**, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Lütfi Sezen

Tezin Çalışıldığı Anabilim Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı

Bu çalışma giriş, fıkranın tanımı ve tasnifi üzerine, Türk edebiyatı tarihi içerisinde fıkra, fıkranın halk edebiyatındaki diğer türlerle ilişkisi, mahallî Trabzon fıkralarında geçen fıkra tipleri, gruplandırılmış fıkra tipleri, kaynaklar, dizin bölümlerinden oluşmaktadır. Çalışmanın asıl bölümünü gruplandırılmış fıkra tipleri kısmı oluşturmaktadır. Bu bölüm 83-231 arası sayfaları kapsamaktadır. Çalışmanın son bölümünde ise Trabzon fıkralarının genel bir değerlendirilmesi yapılmıştır.

6. Verim, Kadir (1996), **Trabzon Yöresindeki Yayınlanmamış İlahilerin İncelenmesi**, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Doç. Şenel Önalı

Tezin Çalışıldığı Anabilim Dalı: Müzik

Giriş ve ilahilerin incelenmesi bölümlerinden oluşan bu tezde sekiz tane ilahi biçim ve içerik olarak ele alınıp incelenmiştir. İlahilerin ritmik özellikleri ve edebi açıdan değerlendirmeleri ve notalandırılmaları da çalışmada kendine yer bulmuştur.

3.1.1.3. 1990-2000 Yılları Arasında Yayınlanan Halk İnançları Alanındaki Tezler

1. Tursun, Mehmet (1998), **Of'un Sosyo-Kültürel ve Dini Yapısı Üzerine Bir İnceleme**, Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Ahmet Gökbel

Tezin Çalışıldığı Anabilim Dalı: Felsefe ve Din Bilimi

Bu araştırma Of'un sosyo- kültürel yapısını içermektedir. Dört bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde araştırmanın metotları üzerinde durulmuş, birinci bölümde sosyo kültürel yapıdan bahsedilmiş, ikinci bölümde Of'un ve çevresinin gelenek ve görenekleri üzerinde durulmuş, üçüncü bölümde Of ilçesinde varlığı öğrenilen yatırlar ve şifalı su bulunan yerlerin tespiti yapılmış, dördüncü bölümde ise konuyu özetleyici genel bir değerlendirme yapılarak sonuca varılmıştır.

3.1.1.4. 1990-2000 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Müziği Alanındaki Tezler

1. Kumandaş, Sevda (1993), **Trabzon ve Ordu Yöresi Türkülerinin Melodik Yapısı**, Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Gökten Ay

Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: Müzik

Bu çalışmada yörede en çok kullanılan oyunlar ve müzik aletlerinden bahsedilmiştir. Bu aletler kemençe, saz ve bağlamadır. Horonlar da çeşitli isimlerle anılmıştır. Farklı türden horon çeşitleri hakkında bilgilendirme yapılmıştır. Oyunların vuruşları, farklı şehirlerde ne şekilde oynandıkları ile ilgili bilgiler verilmiştir. Horonun kemençe, davul ya da zurna eşliğinde oynandığı belirtilmiştir. Yörede tespiti yapılan türkülerin ölçüleri, kafiye düzenleri ve türkülerin Trabzon'un ilçelerinde bile farklılıklar gösterdiğinden bahsedilmiştir.

2. Verim, Kadir (1996), **Trabzon Yöresindeki Yayınlanmamış İlahilerin İncelenmesi**, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Doç. Şenel Önalı

Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: Müzik

Giriş ve ilahilerin incelenmesi bölümlerinden oluşan bu tezde sekiz tane ilahi biçim ve içerik olarak ele alınıp incelenmiştir. İlahilerin ritmik özellikleri ve edebi açıdan değerlendirmeleri ve notalandırılmaları da çalışmada kendine yer bulmuştur

3.1.1.5. 1990-2000 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Sanatları ve Zanaatları Alanındaki Tezler

1. Develioğlu, Yakute (1990), **Trabzon Yöresinde Makinada Yapılan Beyaz İş Teknikleri ve Bazı Ürün Çeşitleri**, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Doç. Dr. Mediha Güler

Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: El Sanatları

Çalışmada ilk olarak beyaz iş kavramından bahsedilmiştir. Beyaz işten ilk olarak nerede rastlanıldığı ve Trabzon'da nasıl kullanıldığı ele alınmıştır. Makinada uygulanan bir teknik olduğu belirtilmiştir. Trabzon'da beyaz iş yapan kişilerle anketler yapılmış ve bunların sonuçları değerlendirilmiştir. Ankete katılan kişiler daha doğrusu beyaz iş yapan kişiler 19-22 yaş aralığındadır. Yörede kullanılan diğer el sanatları da çeşitli başlıklar altında verilmiştir. Beyaz işlerin

sandıklarda muhafaza edildiği ve muhafaza için sandık içlerine naftalin koyulduğu da belirtilmiştir. Beyaz işlerin desen seçiminde işi yapanların kendi zevkleri ön planda tutulmuştur.

2. Hoş, Sacide (1997), **Trabzon Gümüş El Sanatları**, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Prof. Dr. M. Zeki Kuşoğlu

Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: Resim-İş Eğitimi

Çalışmanın giriş bölümünde konunun niteliği, araştırılan çalışma ve yayınlanan eserler, çalışmanın yöntemi, düzeni, terminoloji ve sözlük, Trabzon başlıkları altında incelemeler yapılmıştır. İkinci bölüm olan gümüş el sanatları bölümünde malzemeler, teknikler, türler, kazzaz ve telkari'nin tarihçesi ve yapıları hakkında bilgilendirmeler yapılmıştır.

3. Yazıcı, Mustafa (1993), **Trabzon'da Folklor, Trabzon'da Kemençe - Horon, Davul, Zurna ve Türkü Kültürü**, Yunus Dergisi Yayınları, Trabzon.

Kitapta Trabzon'da folklor durumunun geçmişinden ve geleceğinden bahsedilmektedir. Trabzon'la bağdaşmış bir müzik aleti olan kemençe, kemençe ile birlikte oynanan horon kitapta bahsi geçen diğer konulardandır. Kitap bir inceleme eseri olarak geçmektedir. Kitap 36 sayfadan oluşmaktadır.

3.1.1.6. 1990- 2000 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Mimarisi Alanındaki Tezler

1. Orhan, Zeynep (1994), **Trabzon Kenti Geleneksel Konutlarında Yapı- Sağlık Donatılarının İncelenmesi**, Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi- Fen Bilimleri Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Yrd. Doç Dr. M. Reşat Sümerkan

Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: Mimarlık

Çalışma sekiz bölümden oluşmaktadır. Suyun temizlenmesinin sağlanması, pis suyun yapıdan nasıl uzaklaştırıldığı, mutfakın genel özellikleri, banyonun malzeme ve özellikleri, tuvaletin malzeme ve özellikleri gibi konular verilmiştir. Çalışmanın son bölümü olan sekizinci bölümde ise tüm bu konuların değerlendirilmesi yapıp çalışma sonuca bağlanmıştır.

2. Pulathan, Ayşegül (1990), **Trabzon'da Çarşılar Üzerine Bir İnceleme**, Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Doç. Dr. Kutsal Öztürk
Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: Mimarlık

Bu çalışma üç bölümden ve bu bölümlerin alt başlıklarından oluşmaktadır. Çalışmanın birinci bölümünde çalışmanın konusu ve oluşturma amacı verilmiştir. Çalışmanın ikinci bölümünde çarşıların zaman içindeki yaşadığı değişimler kaydedilmiştir. Çalışmanın son bölümünde ise çarşı biçimleri ele alınıp araştırmanın sunusu yapılmıştır.

3. Şahinkaya, Fulya (1994), **Trabzon'da Cephanelik Binası Restorasyonu**, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi- Fen Bilimleri Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Prof. Dr. Zeynep Akunbay
Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: Mimarlık

Çalışma toplamda beş bölümden oluşmaktadır. Tezin amacı ve çalışma yöntemi, yapının inşa edildiği 19. Yüzyılda Osmanlı Devletinde mimari durum, cephaneliğin genel özellikleri ve yenileme önerileri gibi bölümler tezin kapsamı dâhilindedir.

3.1.1.7. 1990- 2000 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Ekonomisi Alanındaki Tezler

1. Pulathan, Ayşegül (1990), **Trabzon'da Çarşılar Üzerine Bir İnceleme**, Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Doç. Dr. Kutsal Öztürk
Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: Mimarlık

Bu çalışmanın ilk bölümünde çalışmanın konusu ve oluşturma amacı verilmiştir. Çalışmanın ikinci bölümünde çarşıların zaman içindeki yaşadığı değişimler kaydedilmiştir. Çalışmanın son bölümünde ise çarşı biçimleri ele alınıp araştırmanın sunusu yapılmıştır.

3.1.1.8. 1990-2000 Yılları Arasında Yayınlanan Monografiler (Köy, Kasaba ve Kent Yaşamı) Alanındaki Tezler

1. Baştan, Ahmet (2000), **Türk Göçebeliliği ve Trabzon Yaylacılığı**, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Prof. Dr. Mustafa Erkal
Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: Sosyal Yapı- Sosyal Değişme

Çalışmada Trabzon yaylacılığını Trabzon'a getirenin Kuman ve Çepnilerden oluştuğu dile getirilmiştir. Yaylacılık göçebe yaşamın etkisiyle dile getirilmiştir. Yaylacıların gelenek ve göreneklerini öğrenebilmek için 300 kişi ile anket yapıldığı söylenmiştir. Çalışmanın 1. Bölümü konu ile ilgili kavramlardan, kültürden, sosyal yapıdan, göçten, 2. Bölümü Türk göçebeliliğinden, Türklerin ana yurdundan, 3. Bölümü Trabzon tarihi ve Pontus meselesinden, 4. Bölümü Trabzon Yaylacılığından, 5. Bölümü yaylacılığın köy kültürü ve değişmelerinden, 6. Ve son bölümü ise yaylacılığın köy kültürü ve değişmelerinden oluşmaktadır.

3.1.1.9. 1990-2000 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Sağlığı Alanındaki Tezler

1. Beşer, Ayşe (1993), **Trabzon İli 4 Nolu Sağlık Ocağında 0-1 Yaşındaki Bebek Beslenmesinin İlk 6 Ayında Anne Sütünü Vermeyi Etkileyen Faktörler ve Anne Sütü Alan ve Almayan Bebeklerin Büyüme ve Gelişmelerinin Karşılaştırılması**, Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi- Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Doç. Dr. Erdal Beşer

Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: Halk Sağlığı

Çalışmada eylül-aralık aylarında doğmuş olan bebeklerin annelerine anket uygulanmıştır. Bu bebek sayıları 151 tanedir. Bu annelerin 6 ay gibi bir zaman diliminden sonra tekrar evlerine gidilerek anket uygulanıp 6 ay öncesiyle aradaki farklar belirtilmiştir. Tespitlere göre ilk 6 ayında sadece anne sütü alan bebeklerin daha çok kilo aldığı görülmüştür. Ayrıca anne sütü almayan bebeklerin ishal gibi hastalıklara yakalanma oranının daha fazla olduğu verilerle desteklenerek belirtilmiştir.

2. Öksüz, Filiz (1992), **Trabzon'daki 4 Sağlık Kuruluşuna Başvuran Zehirlenme Olgularının İncelenip Değerlendirilmesi**, Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi- Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Doç. Dr. Nejat Gacar

Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: Farmakoloji ve Toksikoloji Ana Bilim Dalı

Çalışmada Trabzon' da 4 farklı sağlık kurumuna çeşitli hastaların zehirlenme vakalarıyla başvurmasından bahsedilmiştir. Toplamda 2180 hasta sağlık kuruluşlarına müracaat etmiştir. Zehirlenme vakalarında en tehlikeli grup 0-6 yaş aralığındadır. Tespiti yapılan hastalardan 622 tanesi hastanede tedavi edilmiştir. 1558'i ise poliklinikte tedavi edilerek evlerine yollanmıştır. Çalışmada elde edilen veriler yaş gruplarına, cinsiyetlerine, medeni durumlarına vb. durumlarına göre değerlendirilip kaydedilmiştir. Zehirlenme sebebiyle hastaneye başvuranlardan 11' i ise ölü olarak kayıt altına alınmıştır.

3. Temiz, İsmail (1992), **Trabzon Bölgesinde 0-12 Yaş Grubu Çocuklarda Hepatit B Virüsü İnfeksiyonu Prevalansı**, Tıpta Uzmanlık Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi-Tıp Fakültesi.

Tezin Danışmanı: ?

Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Ana Bilim Dalı

Çalışmada çeşitli yaş grubundaki çocuklarla inceleme yapılmıştır. Değerlendirilmesi yapılan kız çocuklar 473 erkek çocuklar ise 538 kişiden oluşmaktadır. Sonuç olarak da Hepatit B virüsü 7-12 yaş aralığında daha sık görüldüğünün tespiti yapılmıştır. Kentsel alanda ise Hepatit B oranının daha yüksek görüldüğü belirtilmiştir.

3.1.1.10. 1990-2000 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Oyunları Alanındaki Tezler

1. Cihanoğlu, Selim (1995), **Trabzon'da Oynanan Horonlar**, Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Gökten Ay

Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: Coğrafya

Tezin ilk bölümü giriş kısmından oluşmaktadır. İkinci bölümde Trabzon'un tarihi ve coğrafi açıdan incelenmesine yer verilmiştir. Üçüncü bölümde horon kelimesinin manası, horonların nerelerde oynandığı ve hangi unsurlardan etkilendiği ve Trabzon'da tespiti yapılan horonların neler olduğu ile ilgilidir. Dördüncü bölümde ise oyunlara eşlik eden sazlarla ilgili bilgiler verilmiştir.

2. Konak, Volkan (1992), **Akçaabat Erkek Horonları**, Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Doç. Dr. Can Etili

Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: Halk Oyunları

Bu çalışmada, horonun tarihi gelişimi, kelime olarak ne anlama geldiği ve horonda kullanılan aletlerin sözcük olarak anlamları ve tarihi olarak gelişimleri incelenmiştir. Horonun yaşamımız üzerindeki etkisi ve horon giysileri de çalışmada bahsi geçen diğer konulardandır.

3. Kumandaş, Sevda (1993), **Trabzon ve Ordu Yöresi Türkülerinin Melodik Yapısı**, Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Gökten Ay

Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: Müzik

Bu çalışmada yörede en çok kullanılan oyunlar ve müzik aletlerinden bahsedilmiştir. Bu aletler kemençe, saz ve bağlamadır. Horonlar da çeşitli isimlerle anılmıştır. Farklı türden horon çeşitleri hakkında bilgilendirme yapılmıştır. Oyunların vuruşları, farklı şehirlerde ne şekilde oynandıkları ile ilgili bilgiler verilmiştir. Horonun kemençe, davul ya da zurna eşliğinde oynandığı belirtilmiştir. Yörede tespiti yapılan türkülerin ölçüleri, kafiye düzenleri ve türkülerin Trabzon'un ilçelerinde bile farklılıklar gösterdiğinden bahsedilmiştir.

3.2. 1990-2000 Yılları Arasında Yayınlanan Kitaplar

3.2.1. 1990- 2000 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Edebiyatı Alanındaki Kitaplar

1. Akbulut, Ömer (1952), **Trabzon Şairleri**, Trabzon İlini Kalkındırma Cemiyeti Neşriyatı, Trabzon.

Kitapta, Figanî, Şeyh Yahya Efendi, Mehmet Nazmi gibi Trabzon ile bağlantısı olan şairlere yer verilmiştir. Şairlerin hayatıyla ilgili kısa bilgiler verilir şairlerine de örnekler gösterilmiştir. Kitap 80 sayfadan oluşmaktadır.

2. Albayrak, Haşim (1997), **Fıkralarla Konuşan Karadeniz**, Of-Hayrat Kültür Yardımlaşma Derneği Yayınları, İstanbul.

Bu kitap alanında bir farklılık teşkil etmektedir. Yazar, alışlagelmiş Temel fıkraları gibi değil de var olan insanların yaşayış özellikleriyle bağdaşan fıkralar yazmıştır. Kitap 128 sayfadan oluşmaktadır.

3. Aykan, Asım (1997), **Bizim Temel**, Trabzon Belediyesi Yayınları, İstanbul.

Temel fıkraları Karadeniz Bölgesi ile bütünleşmiş çalışmaların başında gelmektedir. Güldürü ögesi ağır basan kitapta Temel'in onlarca fıkrasına yer verilmiştir. Temel fıkraları Karadeniz insanının özelliklerini yansıtmaması bakımından da önem taşımaktadır. Kitap 160 sayfadan oluşmaktadır.

4. Balaşoğlu, Necati (1946), **Karadeniz Destan ve Deyişleri**, Sebat Basımevi, İstanbul.

Eser, pek yakın tarih halkasının Of'ta meydana getirdiği halk edebiyat konularının açıklaması ile başlamaktadır. Bunlar yeni çapta destanlardır. Ramoğlu Mustafa, Çakıroğlu İsmail, Sandıkçıoğlu

gibi halk tiplerinin tasvirini içeren bu sayfalar yalnız mahalli tablolar değildir. İfade ve şiveleriyle Oflla olan bu destanlar gerçekte memleketle ilgili konulardır. Kitap 111 sayfadan oluşmaktadır.

5. Duman, Mustafa (1995), **Trabzon Halk Şairleri**, Anadolu Sanat Yayınları, İstanbul.

Trabzon Halk Şairleri isimli bu kitapta şairler bilinen doğum tarihlerine göre sıralanmıştır. Doğum tarihleri bilinmeyenler yaklaşık olarak, yaşadıkları tahmin edilenler devire uygun bir yere yerleştirilmiştir. Halk şairlerinin yaşam öyküleri ve sanatları konusunda bilgiler verip şiirlerinden örnekler sunulmuştur. Her şair için kaynakça, ilgili bölümün sonunda verilmiştir. Kitap 168 sayfadan oluşmaktadır.

6. Gedikoğlu, Haydar (1998), **Trabzon Efsaneleri ve Halk Hikâyeleri**, Trabzon Valiliği Yayınları, Trabzon.

Kültür tarihimizin kuşaktan kuşağa aktarılacak günümüze ulaşan sözlü edebiyat ürünlerinin özgün bir dalı olan efsane ve destanların derlenip arşivlenmesinin edebiyat tarihimiz için büyük önemi olduğu kadar Türk dilinin gelişmesi açısından da yadsınamaz bir işlevi vardır. Bu kitap ile zengin bir kaynağa sahip olan ancak bugüne kadar yeterince ele alınmamış Trabzon yöresi efsane ve halk hikâyelerinin en azından bir bölümünün derlenmesiyle kültür belgeliğimize bir kaynak kazandırmak amaçlanmıştır. Kitap 132 sayfadan oluşmaktadır.

7. Odabaşoğlu, Cumhur (1974), **Trabzon Doğu Karadeniz Gazete ve Mecmuaları**, Karadeniz Gazetesi ve Matbaacılık, Trabzon.

Bu kitapta 1869-1928 yılları arasındaki gazeteler ve mecmualar taranmıştır. Belirlenen gazete ve mecmualar çeşitli başlıklar altında incelenmiştir. Ayrıca dönemin tarihi özellikleri de kitapta kendine yer bulmuştur. Kitap 92 sayfadan oluşmaktadır.

8. Sula, Murat (1999), **Trabzon İl Halk Kütüphanesi El Yazmaları Toplu Kataloğu Arapça Eserler**, Eser Ofset Matbaacılık, Trabzon.

Kitapta dili Arapça olan yazma eserler bulunmaktadır. Yazma sayısı 475 cilttir. Eserin içinde Farsça ve Osmanlıca yazmalar da bulunmaktadır. Tespiti yapılan yazmalar detaylı bir şekilde incelenmiştir. Kitap 403 sayfadan oluşmaktadır.

9. Tekin Alpay, Gönül (1983), **Beş Trabzon Masalı ve Bir Tahlil Denemesi**, Harvard Üniversitesi, ABD.

Kitap yazarın Trabzon’da doğmuş ve büyümüş hatta burada evlenmiş babaannesinde dinlediği beş tane masaldan oluşmaktadır. Elmas Dal, Gümüş Parmak Kız, Dilâlim Çengi, Kerhaneci Yusuf ve Kirazoğlu Padişahının Kızı kitapta bahsi geçen masallardır. Kitap 130 sayfadan oluşmaktadır.

10. Trabzon Valiliği (1997), **Temel’li Fıkralar**, Trabzon Valiliği, Trabzon.

Fıkra denildiğinde Trabzon’da akla gelen isimlerin başında Temel yer almaktadır. Temel fıkraları bir nevi Trabzon ile bütünleşmiştir. Ancak kitabın hazırlanma amacı Temel hakkında bilgi vermekten daha çok son zamanlarda Temel’i olumsuz olarak eleştiren kitaplara yönelik bir bilgilendirme hedeflidir. Bu kitap ile Karadeniz fıkralarının reel tarafı ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Kitap 100 sayfadan oluşmaktadır.

11. Yanıkoğlu, Bilal Aziz (1943), **Trabzon ve Havalisinde Toplanmış Folklor Malzemesi**, Kenan Matbaası, İstanbul.

Kitapta Trabzon’a ait birçok folklor malzemesine yer verilmiştir. Maniler, bilmeceler, atalar... Kitapta bulunan bölümlerden bazılarıdır. Kitap, bizlere Trabzon’un folklor ürünleri hakkında önemli bilgiler vermektedir. Kitap 326 sayfadan oluşmaktadır.

12. Yazıcı, Mustafa (1991), **Şiirlerle Karadeniz ve Trabzon**, İskender Matbaası, Trabzon.

Bu kitap bir şiir kitabıdır. İçinde Karadeniz Bölgesi ve Trabzon iline ait şiirler bulunmaktadır. 53 sayfadan oluşan bu kitap eski basım bir kitap olduğu için sayılı kütüphanelerde saklanmaktadır. TBMM kütüphanesinde bulunmaktadır.

13. Yüksel, Murat (1993), **Geçmişten Günümüze Trabzon Şairleri**, Yunus Dergisi Yayınları, Trabzon.

Kitap 3 cilt halinde yazılmıştır. Kitabın birinci cildinde Osmanlı dönemi, kitabın 2.ve 3. Cildinde Cumhuriyet dönemi yer almaktadır. Kitapta şairlere, şairlerin hayat hikâyelerine, 19.ve 20. Yüzyıl şiirlerine yer verilmiştir. Kitap 440 sayfadan oluşmaktadır.

14. Yüksel, Murat (1990), **Trabzonlu Şair Mehmet Behçet Hayatı ve Şiirleri**, Trabzon Belediyesi Yayınları, İstanbul.

Kitap bir tanıtım eseridir. Mehmet Behçet’i ve şiirlerini halka tanıtmak amacıyla kaleme alınmıştır. Bu bir şiir kitabıdır. Mehmet Behçet’in sayısızca şiirine kitapta yer verilmiştir. Kitap 102 sayfadan oluşmaktadır.

15. Yüksel, Murat (1989), **Trabzonlu Şair İsmail Safa: hayatı, insanî ve edebi kişiliği, şiirleri ve Mevlîd-i pederi ziyareti**, Trabzon Türk Ocağı, İstanbul.

İsmail Safa, Peyami Safa'nın babasıdır. İsmail Safa Trabzonlu yazar Mehmed Behçet'in de oğludur. Kitapta bir nevi İsmail Safa'nın halka tanıtılması amaçlanmıştır ve eser bu amaç doğrultusunda kaleme alınmıştır. Nerede doğduğu, nasıl biri olduğu, edebî yönünün ne durumda olduğu gibi konulara kitapta yer verilmiştir. Kitap 170 sayfadan oluşmaktadır.

16. Yüksel, Murat (2000), **Trabzon' da Türk İslam Eserleri ve Kitabeler**, Kaknüs Yayınları, Trabzon.

Kitap 5 ciltten oluşmaktadır. Toplamda 2125 sayfadır. Trabzon'un fethi döneminde Trabzon'a kalıcı eserler bırakılmak amaçlanarak bu eser oluşturulmuştur. Trabzon'un bu açıdan zengin bir kültüre sahip olduğu da kitapta belirtilmiştir.

3.2.2. 1990- 2000 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Mutfağı Alanındaki Kitaplar

1. Canalıoğlu, Mehmet Volkan (1997), **Trabzon Yöresel Yemekleri**, Trabzon Valiliği, Trabzon.

Mini bir yemek kitabı olarak sayılan bu kitapta Trabzon'a ait yöresel yemeklerden bahsedilmektedir. Yemeklerle ilgili görsellere de kitapta bolca yer verilmiştir. Kitap 68 sayfadan oluşmaktadır.

2. Gür, Şengül Öymen (1997), **Trabzon ve Yakın Yöresinin Geleneksel Yemekleri**, Trabzonlu Dernek Başkanları Derneği, İstanbul.

Kitapta Trabzon ili ve çevresinde yaygın olarak yapılan ve tüketilen, yöreye ait yemeklerden bahsedilmektedir. Eski bir kitap olduğundan detaylı bir çalışma değildir. Kitap 288 sayfadan oluşmaktadır.

3. Horluoğlu, Şamil (1982), **Trabzon ve Çevresine Özgü Yemekler**, Topkar Matbaacılık, Akçaabat.

Karadeniz bölgesinin yemeklerini genellikle hamsi, mısır ve mamulleri, lahana, pazı, hamur işleri teşkil etmektedir. Yazar, bölgede, yerel yemeklerle ilgili toparlanmış bir eser tespit edemediğinden dolayı böyle bir eser hazırlama ihtiyacı duymuştur. Kitaptaki bilgiler tamamen bölge halkının ağzından derlenmiş ve bazı kitaplardan yararlanılarak birleştirilmiştir. Kitap 38 sayfadan oluşmaktadır.

3.2.3. 1990-2000 Yılları Arasında Yayınlanan Halk İnançları Alanındaki Kitaplar

1. Yazıcı, Mustafa (1995), **Trabzon Evliyalari**, Trabzon Belediyesi Kültür ve Tanıtma Yayınları, Trabzon.

Kitapta beş tane evliyanın hangi dinî alana mensup olduğu, biyografileri hakkında bilgiler verilmiştir. Kitap 173 sayfadan oluşmaktadır.

3.2.4. 1990-2000 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Müziği Alanındaki Kitaplar

1. Eyüboğlu, İsmet Zeki (1995), **Karadeniz Türküleri, Maçka Yaylalarından Sesler**, Anadolu Sanat Yayınları, İstanbul.

Karadeniz türküleri bize bölgede yaşayan insanların gerçek hayatlarından kesitler sunmaktadır. Karadeniz Bölgesi'nde tespiti yapılan türkülerin çoğunluğu sevgi konusunu içermektedir. Sevgiden başka insanlara iyi davranma, yardım etme, erdemli olma, gösterilen cesaret, yiğitlik, güzel olma durumu gibi konularda da türkülerin tespiti yapılmış ve çalışmada bu türkülere yer verilmiştir. Kitap 171 sayfadan oluşmaktadır.

2. Gülensoy, Tunçer (1985), **Trabzon Yöresi Türküleri**, Anadolu Sanat Yayınları, İstanbul.

Bu kitapta türkülerin sıralaması konularına göre yapılmıştır. Konular karışık tutulmuş, türkülerin birinci mısralarının ilk kelimeleri kendi aralarında tasnif edilerek sıralanmıştır. Böylece aranan bir türkünün kolaylıkla bulunabileceği düşünülmüştür. Yörenin ağız özellikleri hakkında çok kısa olarak yapılan bazı yayınların ve çalışmaların künyeleri aktarılmıştır. Son bölümdeki sözlük, türkülerde geçen bazı mahallî kelimeleri ihtiva etmektedir. Kitap 40 sayfadan oluşmaktadır.

3. Kayaoğlu, Ömer (1998), **Maçka'yı Ettim Türkü**, Anadolu Sanat Yayınları, İstanbul.

Kitapta Karadeniz Bölgesi'nde tespiti yapılan bazı türküler ve şiirler yer almaktadır. Kitapta Türkücü Ömer Ağa isimli destan da bulunmaktadır. Bu destan Yaşar Miraç'ın el yazısından oluşmaktadır. Kitap 109 sayfadan oluşmaktadır.

4. Ragıp Mahmut (1930), **Halk Türküleri 929 Senesi Karadeniz ve Şark Vilayetleri Seyahatinde Konservatuvar Folklor Tetkik Heyetinin Sinop, Giresun, Trabzon, Rize, Gümüşhane, Bayburt, Erzurum, Hasankale ve Erzincan' da Aldığı 155 Türkü ve Oyun**, İstanbul Konservatuvarı Neşriyatı, İstanbul.

Kitapta Trabzon ile birlikte 7 tane farklı şehirde tespiti yapılan türkülerden ve oyunlardan bahsedilmiştir. Kitap 120 sayfadan oluşmaktadır.

5. Şenel, Süleyman (1994), **Trabzon Bölgesi Halk Musikisine Giriş**, Anadolu Sanat Yayınları, İstanbul.

Kitapta halk müziğinin Trabzon'da nasıl ve ne durumda olduğundan bahsedilmiştir. Müzikler hakkında detaylı bilgilendirmeler yapılmıştır. Kitap 298 sayfadan oluşmaktadır.

3.2.5. 1990-2000 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Sanatları ve Halk Zanaatları Alanındaki Kitaplar

1. Sümerkan, Mustafa Reşat (1998), **Trabzon Yöresi Geleneksel El Sanatları**, Trabzon Valiliği İl Kültür Müdürlüğü Yayınları, Türkiye Cumhuriyeti'nin Yetmiş BeşYılına Armağan Dizisi; 6, Trabzon.

El sanatları bir toplumun kültürünü yansıtmaktadır. El sanatları şehirden şehre yöreden yöreye farklılık göstermektedir. İki Karadeniz Bölgesi şehirlerinden biri olan Trabzon'da yapılan bir el sanatı Rize'de bile farklılık gösterebilir. Ancak teknolojinin gelişmesi ile el sanatlarına olan ilgi de unutulmaya başlamıştır. Bu kitapta el sanatlarının gelişimi ve çeşitliliğinin Trabzon'da nasıl olduğu anlatılmıştır. Kitap 158 sayfadan oluşmaktadır.

3.2.6. 1990-2000 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Mimarisi Alanındaki Kitaplar

1. Albayrak, Hüseyin (1998), **Trabzon Orta Hisar ve Çevresi**, Trabzon Belediyesi Kültür Yayınları, Trabzon.

Kitap bir mimarlık alanı eseridir. Trabzon ilinin Orta Hisar ilçesi ve etrafında bulunan yerler hakkında bilgilendirmeler yapılmıştır. Yapıların tespiti yapılmıştır. Hangi yapının nerede olduğu, özelliklerinin neler olduğu hakkında bilgilendirmeler yapılmıştır. Kitap 180 sayfadan oluşmaktadır.

2. Sümerkan, Mustafa Reşat; Okman, İbrahim (1999), **Kültür Varlıklarıyla Trabzon**, Cilt:1, İlçeler ve Köyler, Trabzon Valiliği İl Kültür Müdürlüğü Yayınları, Trabzon.

Bu kitapta camiler, çeşmeler, evler, konaklar, kaleler, kiliseler, köprüler, manastırlar, mezarlar, gibi Trabzon'un kültür varlığıyla bağdaşan konular ele alınmıştır. Kitap 240 sayfadan oluşmaktadır.

3.2.7. 1990-2000 Yılları Arasında Yayınlanan Dil Bilimi Alanındaki Kitaplar

1. Emiroğlu, Kudret (1989), **Trabzon- Maçka Etimoloji Sözlüğü**, Sanat Kitabevi, Ankara.

Bu sözlük Trabzon ili Maçka ilçesinde tespiti yapılan kelimelerden oluşmaktadır. İl merkezinde aynı şekilde kullanılan bazı kelimelerin Maçka’da farklı şekilde tespit edilmiştir. Tespit edilen sözcüklerin kökenleri, hangi dile mensup oldukları ve ilk olarak nerede kullanıldığı ile ilgili bilgilendirmeler yapılmıştır. Kitap 212 sayfadan oluşmaktadır.

2. Karahasanoğlu, Ömer Hikmet (1987), **Trabzon Ağı Sözlüğü**, Trabzonlular Kültür ve Dayanışma Derneği, Trabzon.

1987 yılında ele alınmış bu sözlük eski basım bir eserdir ve içeriğine sadece sayılı kütüphanelerde ulaşılmaktadır.

3.2.8. 1990-2000 Yılları Arasında Yayınlanan Giyim-Kuşam-Süs Alanındaki Kitaplar

1. Cihanoğlu, Selim (1997), **Trabzon Yöresi Giysileri, El İşleri ve Kalıpları**, Eser Ofset Matbaacılık, Trabzon.

Bu kitapta Trabzon yöresine ait olan bu farklı kıyafet türleri detaylandırılarak anlatılmıştır. Manusa, fanusa, tepelik, oyalı yemeni, musul çarşaf kitapta adı geçen giysilerden birkaçıdır. Kitap 78 sayfadan oluşmaktadır.

3.2.9. 1990- 2000 Yılları Arasında Yayınlanan Monografiler (Köy, Kasaba ve Kent Yaşamı) Alanındaki Kitaplar

1. Kalyoncu, Hasan (1989), **Her Yönüyle Tonya**, Tonya Kaymakamlığı, Trabzon.

Bu kitapta, Trabzon ili Tonya ilçesi hakkında detaylı bilgilendirme yapılmıştır. Tonya’nın tarihi açıdan değerlendirmesi yapılmış, coğrafi konumu hakkında açıklamalar yapılmış, şehrin ekonomik durumunun nasıl olduğu değerlendirilmiştir. Ayrıca Tonya’nın kültürel açıdan bir yorumu da yapılmıştır. Kitap 137 sayfadan oluşmaktadır.

2. Karaca, Sebahattin (2000), **Her Yönüyle Düünden Bugüne Ağasar- Şalpazarı**, Göksü Grafik, İstanbul.

Kitapta Trabzon ili Şalpazarı ilçesinin dünü, bugünü karşılaştırılarak anlatılmıştır. Kitapta özellikle Ağasar ilçesi hakkında bilgilendirme yapılmıştır. Kitap 301 sayfadan oluşmaktadır.

3. Sınır, Sebahattin (1966), **Her Yönüyle Trabzon**, Son haber Basımevi, Trabzon.

Kitapta Trabzon'un ağız özelliklerinden, yemeklerinden, giyiminden, meşhurlarından, tarımından ve daha çok birçok konudan bahsedilmiştir. Kitap ilkökul öğrencilerine çevre incelemeleri için kaynak kitap olarak hazırlanmıştır. 184 sayfadan oluşmaktadır.

4. Yiğit, Altay(1981), **Çaykara ve Folkloru**, Kent Matbaası, Ankara.

Kitapta Çaykara'nın kültürü ve yaşamı ayrıntılı bir şekilde ele alınmıştır. Bu konu bakımından ele alınan eserler arasında ilk olma özelliği taşımaktadır. Kitap 192 sayfadan oluşmaktadır.

3.2.10. 1990- 2000 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Oyunları Alanındaki Kitaplar

1. Ragip Mahmut (1930), **Halk Türküleri 929 Senesi Karadeniz ve Şark Vilayetleri Seyahatinde Konservatuvar Folklor Tetkik Heyetinin Sinop, Giresun, Trabzon, Rize, Gümüşhane, Bayburt, Erzurum, Hasankale ve Erzincan' da Aldığı 155 Türkü ve Oyun**, İstanbul Konservatuvarı Neşriyatı, İstanbul.

Kitapta Trabzon ile birlikte 7 tane farklı şehirde tespiti yapılan türkülerden ve oyunlardan bahsedilmiştir. Kitap 120 sayfadan oluşmaktadır.

2. Yazıcı, Mustafa (1993), **Trabzon'da Folklor, Trabzon'da Kemeçe - Horon, Davul, Zurna ve Türkü Kültürü**, Yunus Dergisi Yayınları, Trabzon.

Kitapta Trabzon'da folklor durumunun geçmişinden ve geleceğinden bahsedilmektedir. Trabzon'la bağdaşmış bir müzik aleti olan kemeçe, kemeçe ile birlikte oynanan horon kitapta bahsi geçen diğer konulardandır. Kitap bir inceleme eseri olarak geçmektedir. Kitap 36 sayfadan oluşmaktadır.

3.3. 1990-2000 Yılları Arasında Yayınlanan Makaleler

3.3.1. 1990- 2000 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Edebiyatı Alanındaki Makaleler

1. Karahan, Abdülkadir (1979), “Trabzonlu Figani'de Atasözleri ve Deyimler”, **Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi**, 23(0), 165-174.

Çalışmanın giriş kısmında Karahan Dönemi Türklerinden bahsedilmiştir. Batı Türkleri ve Osmanlı Türklerine de kısaca değinilmiştir. Daha sonrasında yaşamını yitirmiş birkaç şaire değinilmiştir. Bu şairler Figani Ramazan Çelebi ve Figani'dir. Daha sonra da tespiti yapılan

atasözleri ve deyimlerin gerçekte hangi atasözü ve deyimlerden esinlendiği belirtilmiştir. Ayriyeten özdeyiş biçiminde olan atasözlerinden de bahsedilmiştir.

3.3.2. 1990- 2000 Yılları Arasında Yayınlanan Halk İnançları Alanındaki Makaleler

1. Albayrak, Haşim (1992), “Of’a İslamiyeti Yayan Kahramanmaraşlılar”, **Tarihi Uzunoluk Dergisi**, 3, (?).

Bu çalışmada 1461-1515 yılları arasında Of’ta İslamiyet çok da yaygın değildir. Of’un Müslümanlaşmasına katkıda olan kişiler Maraşlı üç din âlimleridir. Bunlar kardeşirler. Of’ta İslamiyet’in yaygınlaşması ile ilgili farklı görüşler de çalışmada kendine yer bulmuştur.

2. Göyünç, Nejat (1982), “Trabzon Şehrinin İslamlaşma ve Türkleşmesi”, **Osmanlı Araştırmaları**, 3(3), 356-358.

Çalışmanın birinci bölümünde Trabzon’un fethine ilişkin haberlerin Lowry tarafından eleştirileri verilmiştir. İkinci bölümde 1486, üçüncü bölümde 1523, dördüncü bölümde 1553, beşinci bölümde 1583 yıllarında şehirde bulunan mahalleler ve bu mahallelerde bulunan nüfus incelenmiştir. Çalışmanın altıncı bölümünde ise Lowry 1486- 1583 yılları arasında şehirdeki dini konulara değinmiştir. Çalışmanın yedinci ve son bölümü olan sonuçlar bölümünde kayıt defterlerine şehir ve mahalle sakinlerinin isimlerine neden yer verildiğinden bahsedilmiştir.

3.3.2. 1990- 2000 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Sanatları ve Zanaatları Alanındaki Makaleler

1. Pepe, Ahmet Can (1993), “Trabzon El Sanatları”, **Kültür ve Sanat Dergisi (Trabzon Özel Sayısı)**, (18), 49-51.

Bu çalışmada, el sanatlarının tarih içinde nasıl bir gelişim gösterdiğinden bahsedilmiştir. Trabzon’da tespiti yapılan el sanatlarından, üretimleri için hangi aşamalardan geçtiği konusunda bilgilendirme yapılmıştır.

3.3.3. 1990- 2000 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Hekimliği Alanındaki Makaleler

1. Acıpayamlı, Orhan (1967) “Türkiye Folklorunda Kuduz Hastalığı”, **Antropoloji**, 4, 0-0.

Eski tarihli bir çalışma olan bu makaleye kuduz hastalığının sebepleri belirtilerek başlanmıştır. Bu belirtilerin dilaltında ufak kurtlar ve dilaltında kabarcıklar olduğu tespiti yapılmıştır. İnsanlar

kuduz hastalığını geçirmek için bazı yöntemler uygulanmış ve bu yöntemlerin neler olduğu çeşitli başlıklar altında toplanmıştır.

3.3.4. 1990-2000 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Ekonomisi Alanındaki Makaleler

1. Pepe, Ahmet Can (1993), “Trabzon El Sanatları”, **Kültür ve Sanat Dergisi (Trabzon Özel Sayısı)**, (18), 49-51.

Bu çalışmada, el sanatlarının tarih içinde nasıl bir gelişim gösterdiğinden bahsedilmiştir. Trabzon’da tespiti yapılan el sanatlarından, üretimleri için hangi aşamalardan geçtiği konusunda bilgilendirme yapılmıştır.

3.3.5. 1990-2000 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Mimarisi Alanındaki Makaleler

1. Aksoy, Erdem (1998), “Trabzon Simgeleri”, **Arkitekt Dergisi**, 458, 20-26.

Bu çalışmada Trabzon simgelerini anlamak için öncelikle yörenin yerlileri Kolkhların, zor ulaşılır köşelerde köy ve kır yaşıntısı, Helenlerin baskısıyla sürüldükleri ve ilk Trabzon şehrinde İyonya sanat ve mimarlık eserlerinin gerçekleştirildiği göz önünde tutulmuştur.

3.4. 1990-2000 Yılları Arasında Yayınlanan Bildiriler

3.4.1. 1990- 2000 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Edebiyatı Alanındaki Bildiriler

1. Usta, Veysel (1994), “Trabzon’da Edebiyat’’, **Edebiyatta Trabzon**, 232.

Bu çalışmada Trabzon sanat tarihine bir yolculuk, Trabzon’un kültür tarihi, Trabzon’un edebiyat haritası, Trabzonlu divan ve halk şairleri, Cumhuriyet Dönemi’nin edebiyat çınarları, Trabzon kültüründen portreler, Trabzon geleneğinde icra töresi ve kemeçe, şiirlerle Trabzon kültürü, Trabzon yöresinde destan kültürü gibi konular ele alınıp incelenmiştir.

3.5. 2001-2010 Yılları Arasında Yayınlanan Yazılı Kaynaklar

3.5.1. 2001-2010 Yılları Arasında Yayınlanan Tezler

3.5.1.1. 2001-2010 Yılları Arasında Yayınlanan Tarih Alanındaki Tezler

1. Arıcı, Hayrettin (2006), **XIX. Yüzyılda Trabzon Vilayetinde Eğitim (Vilayet Salnamelerine Göre)**, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Doç. Dr. Muammer Demirel

Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: Tarih

Bu çalışmanın ilk bölümü maarif idaresidir. Bu bölüm altında maarif idaresinin tarihi gelişimi, vilayet maarif teşkilatı, Trabzon vilayetinde maarif teşkilatı, maarifin mali durumu konuları hakkında bilgilendirmeler yapılmıştır. Çalışmanın ikinci bölümü temel eğitim kurumlarıdır. Bu bölüm altında sıbyan mektebi ve iptidai mektepler hakkında bilgi verilmiştir. Çalışmanın üçüncü bölümü ortaöğretimdir. Bu bölüm altında rüştiye mektepleri, inas rüştiyeleri ve askeri rüştiyeler konuları işlenmiştir. Çalışmanın dördüncü bölümü idadîlerden oluşmaktadır. Bu bölüm dört alt başlıktan oluşmaktadır. Çalışmanın beşinci bölümü darulmuallimîndir. Bu bölüm üç alt başlıkta incelenmiştir. Çalışmanın son bölümü olan altınca bölümde ise Gayrimüslim Osmanlı mekteplerinden bahsedilmiştir. Bu bölüm ise iki alt başlıkta incelenmiştir. Çalışmada Trabzon salnamelerinden de yardım alınmıştır.

2. Erdem, İlker (2001), **Bir Öğretmen Yetiştirme Modeli Olarak Köy Enstitüleri Beşikdüzü Köy Enstitüsü**, Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Prof. Dr. Mesut Çapa

Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: Tarih

Bu çalışmada öğretmen yetiştirmenin Osmanlı'dan günümüze kadar değişiklik geçirdiğinden bahsedilmiştir. Öğretmenlerin atandıkları okullarda yaşadıkları uyum problemleri de çalışmada kendine yer bulmuştur. Köy enstitülerinin oluşturulması sebeplerinin neler olduğu ve diğer eğitim kurumlarından farklarından da çalışmada bahsedilmiştir. Belirtilen köy enstitüsünün dönem olarak da II. Meşrutiyet Dönemini içerdiğinden bahsedilmiştir.

3. Ölçay, Hülya (2004), **Trabzon Sülüklü Şehir Mezarlığı'ndaki 19. yy Kadın Mezar Taşları**, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Prof. Dr. Halit Çal

Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: Sanat Tarihi

Çalışma giriş, katalog, değerlendirme ve karşılaştırma, malzeme ve işleniş, yazı, sonuç, kaynakça, ekler ana bölümlerinden oluşmaktadır. Konu asıl olarak değerlendirme ve karşılaştırma bölümünde ele alınmıştır. Form tipleri, kadın baş taşları, kadın ayak taşları, süslemede kullanılan motifler, kompozisyon, biçimlendirme özellikleri, bitkisel motifler, geometrik motifler, nesnel motifler mimari motifler konuları ele alınmıştır.

4. Türkan, Ahmet (2003), **Trabzon'da Hristiyanlık Tarihi ve Sümela Manastırı'nın Hristiyanlıktaki Yeri**, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Prof. Dr. Mehmet Aydın

Tezin Çalışıldığı Anabilim Dalı: Felsefe ve Din Bilimi

Bu çalışma üç bölümde incelenmiştir. Çalışmanın birinci bölümünde Trabzon'da Hristiyanlık Tarihi ana başlığında Hristiyanlık'tan önce Trabzon'da dini ve siyasi yapı, Hristiyanlık'tan sonra Trabzon'da dini ve siyasi yapı, Trabzon'da bulunan Gayrimüslim ve yabancı okulları, Trabzon'da misyonerlik faaliyetleri'dir. İkinci bölümü olan Sümela Manastırı'nın Hristiyanlıktaki Yeri bölümünde manastırlar ve oluşum süreçleri, Hristiyanlıkta Meryem ana inancı, Sümela Manastırı bölümleri ele alınmıştır. Üçüncü ve son bölümde ise Trabzon'daki diğer Hristiyan eserleri ana başlığında Trabzon'daki kiliseler, Trabzon'daki manastırlar konuları incelenmiştir.

5. Yer, Kader (2004), **Trabzon Sülüklü Şehir Mezarlığı'ndaki 18. Yüzyıl Mezar Taşları**, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Prof. Dr. Halit Çal

Tezin Çalışıldığı Anabilim Dalı: Sanat Tarihi

Bu çalışmada Trabzon Sülüklü Mezarlığı'nda yer alan 18. Yüzyıla ait 73 erkek ve 43 kadın mezar taşı ile 18. Yüzyıla ve 19. Yüzyıl ait olması muhtemel 8 ayak taşından oluşan toplam 127 mezar taşı tespit edilmiş ve incelenmiştir. Çalışma dört bölümden oluşmaktadır. Bu bölümler giriş, katalog, değerlendirme ve karşılaştırma bölümleridir. Çalışmada mezar taşlarının mimari açıdan özellikleri de verilmiştir. Süslemede kullanılan motifler, kompozisyon ve biçimlendirme özellikleri de detaylı olarak incelenmiştir. Çalışmada görsel olarak mezar taşları da kullanılmıştır.

6. Yılmaz, Özgür (2006), **Batılı Seyyahlara Göre Trabzon (1808-1878)**, Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Prof. Dr. Mehmet Alaaddin Yalçınkaya

Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: Tarih

Çalışma beş bölümden oluşmaktadır. Çalışmanın birinci bölümünde şehrin tarihi ve fiziki yapısı ile ilgili özellikler verilmiştir. İkinci bölümde şehrin sosyal yapısına değinilmiştir. Üçüncü bölümde şehrin ekonomik durumu ve ulaşım sektörüne dair açıklamalar yapılmış ve çeşitli başlıklar altında incelenmiştir. Çalışmanın dördüncü bölümünde şehrin idari durumu ve yöneticilerine değinilmiştir. Çalışmanın beşinci bölümü sağıktan oluşmaktadır.

3.5.1.2. 2001-2010 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Edebiyatı Alanındaki Tezler

1. Ülker, Selma (2006), **Trabzonlu Avni Divanı Transkripsiyonlu Metin İnceleme Sözlük**, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Mehmet Emin Berk

Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı

Çalışma yedi bölümden oluşmaktadır. Çalışmanın birinci bölümünde 19. Yüzyılın genel durumundan bahsedilmiştir. Edebî açıdan dönemin özellikleri bu dönemde verilmiştir. Çalışmanın ikinci bölümünde Avni Bey'in hayatından bahsedilmiştir. Çalışmanın üçüncü bölümünde eserin biçimiyle ilgili özellikler hakkında bilgilendirmeler yapılmıştır. Çalışmanın dördüncü bölümünde eserin içerik ilişkileri incelenmiştir. Çalışmanın beşinci bölümünde dil ve anlatım özelliklerine yer verilmiştir. Atasözleri ve deyimler, halk söyleyişleri de bu bölümde ele alınmıştır. Çalışmanın altıncı bölümü eserin transkripsiyonlu metninden ve yedinci bölümü de sözlük kısmından oluşmaktadır.

3.5.1.3. 2001-2010 Yılları Arasında Yayınlanan Halk İnançları Alanındaki Tezler

1. Topkara, Âdem (2007), **Vakfıkebir'de Sosyal ve Dini Yapı**, Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Doç. Dr. Abdurrahman Kurt

Tezin Çalışıldığı Anabilim Dalı: Felsefe ve Din Bilimi

Bu çalışma Vakfıkebir ilçesinin genel özellikleri, Vakfıkebir'de sosyal yapı, Vakfıkebir'de dinî yapı, dini hayat üzerine başlıca etmenler bölümlerinden oluşmaktadır. Çalışmanın asıl bölümünü üçüncü kısım oluşturmaktadır. Bu bölümde dinî hayatla ilgili genel bilgiler ve dinî teşkilatlanma bölümleri çeşitli alt başlıklarla birlikte ele alınmıştır.

2. Türkan, Ahmet (2003), **Trabzon'da Hristiyanlık Tarihi ve Sümela Manastırı'nın Hristiyanlıktaki Yeri**, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Prof. Dr. Mehmet Aydın

Tezin Çalışıldığı Anabilim Dalı: Felsefe ve Din Bilimi

Bu çalışma üç bölümde incelenmiştir. Çalışmanın birinci bölümünde Trabzon'da Hristiyanlık Tarihi ana başlığında Hristiyanlık'tan önce Trabzon'da dini ve siyasi yapı, Hristiyanlık'tan sonra Trabzon'da dini ve siyasi yapı, Trabzon'da bulunan Gayrimüslim ve yabancı okulları, Trabzon'da misyonerlik faaliyetleri'dir. İkinci bölümü olan Sümela Manastırı'nın Hristiyanlıktaki Yeri bölümünde manastırlar ve oluşum süreçleri, Hristiyanlıkta Meryem ana inancı, Sümela Manastırı bölümleri ele alınmıştır. Üçüncü ve son bölümde ise Trabzon'daki diğer Hristiyan eserleri ana başlığında Trabzon'daki kiliseler, Trabzon'daki manastırlar konuları incelenmiştir.

3. Yıldırım, Ömer (2004), **Trabzon'da Dini Hayat**, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Durmuş Tatlıoğlu

Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: Felsefe ve Din Bilimleri

Bu çalışma iki bölümden oluşmaktadır. Çalışmanın birinci bölümü araştırmanın temel kavramları olan din, toplum, sosyalleşme, sosyal değişme ve sosyal bütünleşme, kültür, sosyal yapı, sosyal bütünleşme, modernleşme'den oluşmaktadır. Aynı zamanda Trabzon'un sosyokültürel durumu, Trabzon'un tarihsel gelişimi de bu bölümde verilen diğer alt başlıklardandır. Çalışmanın ikinci bölümü Trabzon'da dini hayata ilişkin bulgular ana başlığında sosyal hayata ilişkin bulgular, pratikler ve dinin toplumsal boyutu ile ilgili veriler bölümlerinden oluşmaktadır.

3.5.1.4. 2001-2010 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Müziği Alanındaki Tezler

1. Akat, Abdullah (2006), **Doğu Karadeniz Bölgesinde Çepniler ve Çepni Müziği**, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Doç. Songül Karahasanoğlu Ata

Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: Türk Müziği

Çalışma Doğu Karadeniz Bölgesi tarihine giriş, Çepnilerin kimliği ve dinsel kimlikleri, Çepniler, Çepni bölgesinde tanınmış kemençeciler, Çepni müziğinde çalgılar bölümlerinden oluşmaktadır. Bu tez daha sonradan kitap haline çevrilmiştir.

2. Gürdal, İrfan (2003), **Ordu, Giresun ve Trabzon Bölgesindeki Yerel Müzik Kültürü**, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Doç. Dr. Türev Berki

Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: Etnomüzikoloji ve Folklor Ana Bilim Dalı

Bu çalışmada Doğu Karadeniz Bölgesi içerisinde bulunan Ordu, Giresun ve Trabzon illerini çevreleyen bölgeye ait yerel müzik kültürlerinin neler olduğuna değinilmiştir. Müzisyenler, algılar, yerel müzik türleri, türkülerin isimlerinin neler olduğu, sayıca kaç tane oldukları tespiti yapılmıştır. Tespitler sonucunda bölgede müziğin oldukça yaygın olduğu kanısına varılmıştır.

3. zdemir Cin, Sezen (2005), **şehir Morfolojisi ve Kültür: Urfa ve Trabzon`da Karşılaştırmalı Olarak şehir Dokusu ve Yöresel Müziğin İlişkilerinin Araştırılması**, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi- Fen Bilimleri Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Prof. Dr. Ayşe Sema Kubat

Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: Kentsel Tasarım

Çalışmanın giriş bölümünde tezin amacı, kapsamı ve yöntemi belirlenmiştir. İkinci başlıkta şehir morfolojisinin tanımı yapılmıştır. nc bölümde mekânsal dizin yönteminden bahsedilmiştir. Dördüncü bölüm Trabzon`un ve Urfa`nın tarihsel, fiziki ve kültürel özelliklerinden ve Trabzon halk müziğinden oluşmaktadır. Halk müziği başlığında kaval, kemeneden ve özelliklerinden bahsedilip sonrasında horonun kökenine inilip horonların oynandığı yerler ve etkilendiği unsurlara değinilmiştir.

3.5.1.5. 2001-2010 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Sanatları ve Zanaatları Alanındaki Tezler

1. Büyükyazıcı Erkan, Meral (2008), **Trabzon İlinde Altın ve Gümüş İşlemeciliği**, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi-Fen Bilimleri Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Prof. Dr. Mustafa Arlı

Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: Ev Ekonomisi

Çalışma giriş, kuramsal temeller, materyal ve yöntem, araştırma bulguları ve tartışma, sonuç bölümlerinden oluşmaktadır. Çalışmanın asıl bölümünü araştırmaların bulguları ve tartışma bölümü oluştırmaktadır. Konu en detaylı olarak bu bölümde ele alınmıştır. Trabzon takılarının tarihsel gelişimi, Trabzon`da takı yapımında kullanılan araçlar, takıların yapım teknikleri ve aşamaları,

ürünlerin özellikleri, takı üretimi yapan ve takı ile uğraşanların özellikleri ve tasarımlar gibi konular bu bölümde açıklanmıştır. Çalışmanın sonunda 147 tane şekil verilip görsel zenginlik katılmıştır.

2. Oktay, Gülden (2008), **Trabzon Yöresi Geleneksel El Sanatlarından Hasır Örücülüğü ve Kazazlığın Araştırılması ve Öğretim Programı Önerisi**, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi- Eğitim Bilimler Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Neşe Güneş; Yrd. Doç. Dr. Huriye Çırakoğlu

Tezin Çalışıldığı Anabilim Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı

Bu araştırmada, hasır örücülüğünün özelliklerinin tespiti yapılmış, gelecek nesillere bırakmak amacıyla eğitim programı hazırlanmış ve tespiti yapılan sanatları tekniksel açıdan uygunluğu kontrol edilerek gelecek nesillere bırakmak amaçlanmıştır. Çalışma 6 bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm girişten, ikinci bölüm sanat, el sanatlarından, üçüncü bölüm çalışmanın yönteminden, dördüncü bölüm bulgular ve yorumlardan, beşinci bölüm Trabzon hasır örücülüğü öğretim programından, altıncı bölüm ise sonuç ve öneriler başlıklarından oluşmuştur.

3.5.1.6. 2001-2010 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Mimarisi Alanındaki Tezler

1. Gedikli, İsmail (2010), **Akçaabat Yöresindeki Osmanlı Mezar Taşları**, Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Prof. Dr. Yılmaz Can

Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: İslam Tarihi ve Sanatları

Bu çalışmada Trabzon ili Akçaabat ilçesinde tespiti yapılan iki cami ve çevresinde yer alan mezarlar incelenmiştir. Toplamda 91 mezar incelenmiştir. Mezarların dış özellikleri ile ilgili bilgilendirmeler yapılmıştır. Çalışma Türklerde mezar kültürü ve mezar taşı geleneği, Akçaabat'ın tarihçesi, Akçaabat'ta incelenen mezarlıklar, mezar taşı tipleri, mezar başlıkları, süslemede kullanılan motifler ve kompozisyon özellikleri, malzeme ve işleniş bölümlerinden oluşmaktadır.

2. Ölçay, Hülya (2004), **Trabzon Sülüklü Şehir Mezarlığı'ndaki 19. yy Kadın Mezar Taşları**, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Prof. Dr. Halit Çal

Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: Sanat Tarihi

Çalışma giriş, katalog, değerlendirme ve karşılaştırma, malzeme ve işleniş, yazı, sonuç, kaynakça, ekler ana bölümlerinden oluşmaktadır. Konu asıl olarak değerlendirme ve karşılaştırma

bölümünde ele alınmıştır. Form tipleri, kadın baş taşları, kadın ayak taşları, süslemede kullanılan motifler, kompozisyon, biçimlendirme özellikleri, bitkisel motifler, geometrik motifler, nesnel motifler mimari motifler konuları ele alınmıştır.

3. Yer, Kader (2004), **Trabzon Sülüklü Şehir Mezarlığı'ndaki 18. Yüzyıl Mezar Taşları**, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Prof. Dr. Halit Çal

Tezin Çalışıldığı Anabilim Dalı: Sanat Tarihi

Bu çalışmada Trabzon Sülüklü Mezarlığı'nda yer alan 18. Yüzyıla ait 73 erkek ve 43 kadın mezar taşı ile 18. Yüzyıla ve 19. Yüzyıl ait olması muhtemel 8 ayak taşından oluşan toplam 127 mezar taşı tespit edilmiş ve incelenmiştir. Çalışma dört bölümden oluşmaktadır. Bu bölümler giriş, katalog, değerlendirme ve karşılaştırma bölümleridir. Çalışmada mezar taşlarının mimari açıdan özellikleri de verilmiştir. Süslemede kullanılan motifler, kompozisyon ve biçimlendirme özellikleri de detaylı olarak incelenmiştir. Çalışmada görsel olarak mezar taşları da kullanılmıştır.

3.5.1.7. 2001-2010 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Ekonomisi Alanındaki Tezler

1. Demet, Açelya Sema (2008), **Trabzon'daki Tüketicilerin Giyim ve Satın Alma Kararlarını Etkileyen Faktörleri Belirlemeye Yönelik Araştırma**, Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Hüseyin Sabri Kurtuldu

Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: İşletme

Çalışmanın birinci bölümü pazarlama ve tüketici davranışlarından oluşmaktadır. Çalışmanın ikinci bölümü değişik sosyo-ekonomik özelliklere sahip tüketicilerin giyim eşyası satın alma kararlarını etkileyen faktörlerle ilgili bir pilot araştırma ve üçüncü bölümü sonuç kısımlarından oluşmaktadır.

3.5.1.4. 3.5.1.8. 2001-2010 Yılları Arasında Yayınlanan Dil Bilimi Alanındaki Tezler

1. Çolakoğlu, Bülent Kahraman (2003), **Trabzon Ağzı**, Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Sadi Hınçal Nakiboğlu

Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı

Çalışma Trabzon ağız özellikleri ile ilgili bize bilgi vermektedir. Giriş bölümü ses ve şekil inceleme bölümü, metinler bölümü ve sözlük kısımlarından oluşmaktadır. Tezde Trabzon'un sokaklarından ve mahallelerinden toparlanarak tespiti yapılmış metinler ve bunların incelemesi yer almaktadır.

2. Öründü, Fuat (2001), **Trabzon ve Yöresi Ağızları**, Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Bilgehan Atsız Gökdağ

Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı

Bu çalışmada Trabzon'un merkez ilçesi ve bazı diğer ilçelerinin ağız özellikleri incelenmiştir. İncelenen diğer ilçeler Akçaabat, Düzköy, Çarşıbaşı, Tonya, Vakfıkebir, Beşikdüzü ve Şalpazarı'dır. Eski Türkçenin izleri bununla birlikte Oğuz ve Kıpçak Türkçelerine ait izler de çalışmada görülmüştür. Dil ile ilgili özellikler detaylıca ele alınmıştır.

3. Ülker, Selma (2006), **Trabzonlu Avni Divanı Transkripsiyonlu Metin İnceleme Sözlük**, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Mehmet Emin Berk

Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı

Çalışma yedi bölümden oluşmaktadır. Çalışmanın birinci bölümünde 19. Yüzyılın genel durumundan bahsedilmiştir. Edebî açıdan dönemin özellikleri bu dönemde verilmiştir. Çalışmanın ikinci bölümünde Avni Bey'in hayatından bahsedilmiştir. Çalışmanın üçüncü bölümünde eserin biçimiyle ilgili özellikler hakkında bilgilendirmeler yapılmıştır. Çalışmanın dördüncü bölümünde eserin içerik ilişkileri incelenmiştir. Çalışmanın beşinci bölümünde dil ve anlatım özelliklerine yer verilmiştir. Atasözleri ve deyimler, halk söyleyişleri de bu bölümde ele alınmıştır. Çalışmanın altıncı bölümü eserin transkripsiyonlu metninden ve yedinci bölümü de sözlük kısmından oluşmaktadır.

3.5.1.9. 2001-2010 Yılları Arasında Yayınlanan Giyim- Kuşam ve Süs Alanındaki Tezler

1. Karataş, Hicran (2010), **Trabzon İli Geleneksel Giyim Kuşam Kültürü Üzerine Bir İnceleme**, Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Prof. Dr. Kemal Üçüncü

Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı

Çalışma dört ana bölümden oluşmaktadır. Çalışmanın birinci bölümünde bedenın baş ile alakalı giyim kuşam unsurlarından, ikinci bölümü bedenın üst bölgesiyle ilgili giyim kuşam unsurlarından, üçüncü bölümde bedenın alt bölgesiyle ilgili giyim kuşam unsurlarından dördüncü ve son bölümde ise bedenın bütünüyle ilgili giyim kuşam unsurlarından bahsedilmiştir.

3.5.1.10. 2001-2010 Yılları Arasında Yayınlanan Monografiler (Köy, Kasaba ve Kent Yaşamı) Alanındaki Tezler

1. Ak, Muammer (2001), **Tonya'nın Bazı Köylerinde Sosyal Yapı ve Kültürel Kimlik Araştırması**, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Prof. Dr. Mustafa Erkal

Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: Sosyoloji

Bu çalışmada, Trabzon ilinin bir ilçesi olan Tonya'nın belirlenen bazı köylerinde 229 kişi ile mülakat yapılmıştır. Toplamda iki bölümden oluşan tezin birinci bölümünde konu ile ilgili kavramlar ve tespit edilen kavramların açıklaması, ikinci bölümde ise çalışmada uygulanan yöntemler, bölgenin ekonomik açıdan yapısı, tablolar, tabloların yorumlanması ve sonuç kısmı bulunmaktadır.

2. Köse, Olgun (2001), **Trabzon'da Yaylacılık ve Yayla Hayatı**, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Türker Eroğlu

Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı

Çalışma; giriş, araştırma sahasının tanıtılması, Trabzon'da yaylacılık ve yayla hayatının nasıl olduğu, yöredeki yaylalardan fotoğraflar bölümlerinden oluşmaktadır. Trabzon'da yapılmış olan yaylacılık faaliyetleri ile ilgili geniş çaplı bilgiye tezden ulaşabilmekteyiz. Bu tez aynı zamanda bize Trabzon'da bulunan yaylaları da tanıtmaktadır.

3. Yıldız, Ethem (2001), **Çaykara ve Bazı Köylerinde Sosyal Yapı ve Kültürel Kimlik**, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü

Tezin Danışmanı: Prof. Dr. Mustafa Erkal

Tezin Çalışıldığı Anabilim Dalı: Sosyoloji

Bu araştırma Trabzon'un bazı köylerini kapsayan bir alan araştırmasıdır. Çalışma iki ana bölümden oluşmuştur. Çalışmanın birinci bölümünde kavramlar, ikinci bölümde çalışmada uygulanan yöntem, yörenin sosyoekonomik özellikleri ve tablolar kısımları bulunmaktadır.

3.5.1.11. 2001-2010 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Oyunları Alanındaki Tezler

1. Çolak, Nejdet (2007), **Sürmene Yöresi Halk Oyunları Müziklerinin Derlenmesi ve Genel Olarak Değerlendirilmesi**, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Göktan Ay

Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: Türk Halk Oyunları

Bu çalışmanın birinci bölümünde Sürmene'nin oluşumunda etkin rol oynayan çevre ve bu bölgenin tarihinden bahsedilmiştir. İkinci bölümde çevrenin tarihsel gelişiminde, üçüncü bölümde ise Sürmene'deki sosyoekonomik ve sosyokültürel değişimlerden bahsedilmiştir. Özellikle Soğuksu Mahallesi'nin incelemesi yapılmıştır.

2. Özdemir Cin, Sezen (2005), **Şehir Morfolojisi ve Kültür: Urfa ve Trabzon'da Karşılaştırmalı Olarak Şehir Dokusu ve Yöresel Müziğin İlişkilerinin Araştırılması**, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi- Fen Bilimleri Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Prof. Dr. Ayşe Sema Kubat

Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: Kentsel Tasarım

Çalışmanın giriş bölümünde tezin amacı, kapsamı ve yöntemi belirlenmiştir. İkinci başlıkta şehir morfolojisinin tanımı yapılmıştır. Üçüncü bölümde mekânsal dizin yönteminden bahsedilmiştir. Dördüncü bölüm Trabzon'un ve Urfa'nın tarihsel, fiziki ve kültürel özelliklerinden ve Trabzon halk müziğinden oluşmaktadır. Halk müziği başlığında kaval, kemençe ve özelliklerinden bahsedilip sonrasında horonun kökenine inilip horonların oynandığı yerler ve etkilendiği unsurlara değinilmiştir.

3.5.2. 2001-2010 Yılları Arasında Yayınlanan Kitaplar

3.5.2.1. 2001-2010 Yılları Arasında Yayınlanan Tarih Alanındaki Kitaplar

1. Albayrak, Hüseyin (2010), **Dünden Bugüne Trabzon Basını**, Trabzon Vakfı Yayınları, Trabzon.

Hüseyin Albayrak bu eserini 25 yıllık bir sürecin bir birikimi olarak ortaya çıkarmıştır. Eserde gazetelerden, dergilerden ve bültenlerden bahsedilmiştir. Bahsedilen yayınlar toplamda 485 tanedir.

Yayınlarda çeşitli pozisyonlarda çalışan 320 kişinin hayatı ele alınmıştır. Kitap 2729 sayfadan oluşmaktadır.

2. Atmaca, Muhammet (2005), **Tarih İçinde Tonya**, Tonya Belediyesi Yayınları, Trabzon.

Kitapta ilk çağlardan Osmanlı'ya Trabzon'un durumu, Osmanlı Dönemi Tonya' sının durumu, 16. Yüzyılda Tonya'nın sosyal ve ekonomik durumu, ağılık devrinde Tonya'nın durumu, 1. Dünya Savaşı Dönemi'nde Tonya'nın durumu gibi konulardan bahsedilmiştir. Ayrıca, Tonya' da dil ve şive özellikleri, Tonya'da mimari özellikler ve eski eserler, Tonya'da eski meslekler ve bazı el sanatları, Tonya'da yer adları gibi konular bahsi geçen diğer konulardandır. Kitap 130 sayfadan oluşmaktadır.

3. Bilgin, Mehmet (2000), **Doğu Karadeniz Tarih, Kültür, İnsan**, Serander Yayınları, Trabzon.

Kitapta Doğu Karadeniz Bölgesi özellikle de Trabzon'un tarihi hakkında bilgilendirmeler mevcuttur. Yörenin tarihine ulaşmak isteyen biri için bu kitap bir kaynak niteliği taşımaktadır. Milli mücadele tarihi hakkında bizlere bilgi vermektedir. Kitap 204 sayfadan oluşmaktadır.

4. Bostan, Mehmet (2002), **15.-16. Asırlarda Trabzon Sancağında Sosyal ve İktisadi Hayat**, 1. Baskı, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.

Bu kitapta Giresun, Gümüşhane, Trabzon, Rize, Artvin şehirlerinin 15-16. Yüzyıllardaki durumları verilmiştir. Trabzon'un önemli bir liman şehri olması ticari açıdan ayrı bir önem arz etmektedir. Bölgenin tarihi hakkında çeşitli araştırmalar yapan 10-11 tane araştırmacıdan bahsedilmiştir. Kitap 633 sayfadan oluşmaktadır.

5. Bölükbaşı, Atilla (2006), **Anılarda Trabzon Cilt 1-2**, Serander Yayınları, Trabzon.

Bu kitap 2 ciltten oluşmaktadır. Yıllardır anılarda toplanan Trabzon görselleri kitapta kendine yer bulmuştur. Bahçeler, sokaklar, insanlar ve dahasını içeren fotoğraf albümü işlevi gören bu kitap Trabzon için görsel açıdan önemli bir kaynaktır. Kitap 1056 sayfadan oluşmaktadır.

6. Çapa, Mesut; Çiçek, Rahmi (2004), **Yirminci Yüzyıl Başlarında Trabzon'da Yaşam**, 1. Baskı, Serander Yayınları, Trabzon.

Bu kitapta, eski yerleşim yerlerinden biri olan Trabzon'un bir eksikliğini ortadan kaldırmak ve kitabı okuyan kişilere bilgi vermek için yazılmıştır. Kitapta sinema, tiyatro, basın, spor kulüpleri, mahalleler, caddeler, sokaklar, giyim- kuşam, eğlence hayatı, belediye seçimleri, bayramlar, ebelik, hemşirelik vb. konular ve daha fazlasına yer verilmiştir. Bu kitap 296 sayfadan oluşmaktadır.

7. Demircioğlu, Sezgin (2008), **Tarihin Ayak İzleri: Osmanlı Belgelerinde Trabzon**, Trabzon Belediyesi Kültür Yayınları, Trabzon.

Bu kitapta Trabzon tarihiyle ilgili bilgiler Osmanlı belgeleri aracılığıyla sunulmuştur. Kitap toplamda 20 bölümden oluşmaktadır. Kitap 331 sayfadan oluşmaktadır.

8. Demirel, Yücel; Bakırezer, Güven (2009), **Trabzon'u Anlamak**, İletişim Yayınları.

Bu çalışmada Trabzon'un ve bölgenin sosyal dönemi, yıkılış dönemi ve 1970 yıllarında siyasi şiddet süreçlerinden bahsedilmiştir. Şehrin yüksek kesimlerinden ve kültürel hayatlarından bölümler, Trabzonspor'un tarihçesi, göçleri, dönüşümleri ve Trabzon'daki kadınlar gibi konulardan bahsedilmiştir. Kitap 429 sayfadan oluşmaktadır.

9. Durmuş, Adnan (2010), **Tarih ve Kültürü ile Maçka**, Yeni Zamanlar Dağıtım, Trabzon.

Kitap on üç bölüm altında incelenmiştir. Birinci bölümde Maçka'nın tarihinden bahsedilmiştir. İkinci bölümde 1. Dünya Savaşı ve muhacirlik senelerinden, Maçka köylerindeki şehit ve gazilerden, Maçka'da savaşa hazırlık yılları ele alınmıştır. Üçüncü bölümde manastırlar, kiliseler ve bunların özelliklerinden, dördüncü bölümde Osmanlı'da sayım ve kayıt düzeninden, Maçka ve civardaki köylerden, Maçka'daki cami ve okullardan, Rum ve Ermeniler ile Maçka'da din değiştirenlerden bahsedilmiştir. Çalışmanın beşinci bölümünde Maçka'yı meydana getiren köylerin isim ve yer adları incelenmiştir. Altıncı bölüm Osmanlı belgelerinden örnekler, yedinci bölüm günümüzde Maçka, sekizinci bölüm sözlük, dokuzuncu bölüm nüfus defteri, onuncu bölüm soy ağaçları, on birinci bölüm fotoğraflar bölümlerinden oluşmaktadır. Kitap 321 sayfadır.

10. Edhem, Halil (2001), **Trabzon'da Osmanlı Kitabeleri**, Trabzon Belediyesi Yayınları, Trabzon.

Yazarımız Halil Edhem, kitabeleri tarihi mehzaz olarak kullanan ilk tarihçimizdir. Yazar bu kitapta ilk olarak kitabelerden bahsetmektedir. Sonrasında hangi devre ait oldukları, kitabelerdeki şahıslar ve kitabelerdeki durumlarla ilgili bilgiler verilmiştir. Kitap 112 sayfadan oluşmaktadır.

11. Halaçoğlu, Ahmet (2005), **1895 Trabzon Olayları ve Ermenilerin Yargılanmaları**, Bilge Kültür Sanat, İstanbul.

Bu kitapta Ermenilerle Osmanlıların birbirlerine olan yaklaşımlarından bahsedilmektedir. Ermenilerin zamanla nasıl terör örgütüne mensup oldukları anlatılmıştır. Ermenilerin bu davranışı

karşısında Osmanlı Devleti'nin tutumu ile ilgili bilgiler verilmiştir. Ermenililerin yargılanma süreçleri de kitapta kendine yer bulmuştur. Kitap 247 sayfadan oluşmaktadır.

12. Heath Lovry (2005), **Trabzon Şehrinin İslamlaşması ve Türkleşmesi**, Boğaziçi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.

Yedi bölümden oluşan bu kitabın birinci bölümünde Trabzon'un fethi ile ilgili bilgiler verilmiştir. İkinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci bölümlerde ise 1486-1523-1553 ve 1583 yıllarındaki nüfus kayıtları incelenmiş ve bu dönemde tespiti yapılan mahalleler belirlenmiştir. Mahalle isimlerinin sürekli değiştiğinin tespiti yapılmıştır. Altıncı bölümde 1486-1583 yıllarının Trabzon'undaki dini konulara yer verilmiştir. Kitap 247 sayfadan oluşmaktadır.

13. Işık, Âdem (2001), **Antik Kaynaklarda Karadeniz Bölgesi**, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.

Bu kitap Antik Dönemlerdeki kitaplarda Karadeniz Bölgesi'nden nasıl bahsedildiğinin belirlenmesi amacıyla oluşturulmuştur. Karadeniz Bölgesi'nin eserlerde nasıl geçtiği belirlenmiş, çeşitli başlıklar altında sınıflandırılması yapılmıştır. Bu kitap bir kaynakça çalışmasıdır. Kitap 253 sayfadan oluşmaktadır.

14. İskender, Süleyman (2002), **Trabzon Fotoğraf Albümü**, İstanbul.

İngilizce ve Türkçe olarak hazırlanan ve 800 dolayında fotoğrafın yer aldığı albüm 420 sayfadan oluşmaktadır. Albüm aralarında Trabzon'dan kesitler, dünü-bugünü, surları-kaleleri, anıtları, köşk-konak ve eski evleri, dini yapıları, mezar-türbe ve çeşmeleri, park-köprüler, eğitim-öğretim kurumları, kültür-sanat, çarşı-pazar, giysiler-işlemeler-oyalar, hamisi, Trabzonspor ve el sanatları gibi bölümlerden oluşmaktadır. Kitap 411 sayfadan oluşmaktadır.

15. Kuğu, Süleyman Rıza (2002), **Trabzon- Paris: 1924 Olimpiyatlarına Yolculuk**, Trabzon Araştırmaları Merkez Vakfı, İstanbul.

Bu kitap, atletizmde, özellikle sırıkla atlamada gösterdiği başarıyla 1924 Paris Olimpiyatları'na katılmaya hak kazanan Süleyman Rıza Kuğu'nun Olimpiyat anılarını aktarır. Sporcunun ölümünden sonra bulunan anı defterinden yararlanarak hazırlanan kitapta; sporcu, çok genç yaşta (21 yaşında) Trabzon'dan kalkarak İstanbul'a gelmesini, burada Türkiye'nin çeşitli yerlerinden gelen sporcularla birlikte yaptıkları hazırlık çalışmalarını, sporcular arasındaki ilişkileri, İstanbul'dan Paris'e gidişlerini ve Cumhuriyetimizin ilk yıllarında, harap bir vaziyette olan ülkemiz ile Batı'nın mamur beldelerini karşılaştırmasını, modern bir Avrupa kenti olarak Paris'i ve Olimpiyat izlenimlerini anlatmaktadır. Kitap 160 sayfadan oluşmaktadır.

16. Naci, Meşveretçi ve Usta, Veysel (2009), **Balkan Harbinde 87. Yıl: Trabzon Gönüllüleri**, 1. Baskı, Serander Yayınları, Trabzon.

Kitapta Mehmet Ali Bey ve Arap Hafız Mehmet Efendi'nin vatan ve din sevdasından bahsedilmektedir. Bu iki insan vatanını korumak için verdiği mücadele hayatlarını kaybetmiştir. Şehit düşmüşlerdir. Kitap 153 sayfadan oluşmaktadır.

17. Rahmi, Çiçek (2004), **Yirminci Yüzyıl Başlarında Trabzon'da Yaşam**, Serander Yayınları, Trabzon.

Trabzon'un tarihi açısından sosyal bir tarih araştırması kitabı olan bu eserde açık ve anlaşılır bir tarih metinlerini içeren eserle karşılaşılmaktadır. Trabzon'da mutfak konusu da kitapta kendine yer bulmuştur. Kitap, 1950li yılların başlarında Trabzon'daki durumu ele almaktadır. Kitap 296 sayfadan oluşmaktadır.

18. Üstün, Fulya (2010), **Trabzon Kent Mirası**, Klasik Yayınları, İstanbul.

Bu kitapta bölgede tespit edilen Bizans anıtlarından bahsedilmiş, tespitler tarihi, mimari ve sanatsal özellikleri bakımından sınıflandırılarak kayda alınmıştır. Kitap bize yer-yapı hakkında bilgiler vermektedir. Kitap 517 sayfadan oluşmaktadır.

3.5.2.2. 2001-2010 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Edebiyatı Alanındaki Kitaplar

1. Albayrak, Hüseyin (2010), **Dünden Bugüne Trabzon Basını**, Trabzon Vakfı, Trabzon.

Bu kitapta Trabzon'a ait gazeteler, dergiler, gazete ve dergi yazarları, gazeteciler, araştırmacılarla ilgili bilgilendirmeler yapılmıştır. Kitapta 485 yayın ve 320 bireyin hayatından bahsedilmiştir. Kitap 2729 sayfadan oluşmaktadır.

2. Albayrak, Hüseyin (2010), **Trabzonlu Divan Edebiyatı Şairleri**, Trabzon Belediyesi Kültür Yayınları, İstanbul.

Kitapta Trabzon'da tespiti yapılan divan edebiyatı şairlerine yer verilmiştir. Şairlerin biyografileri, şiirleri kitapta kendine yer bulmuştur. Kitap 268 sayfadan oluşmaktadır.

3. Bal, Mehmet Akif (2009), **Bir Şiirdir Trabzon: Osmanlı' dan Günümüze Trabzon Şiir Antolojisi**, Trabzon Kitaplığı, Ankara.

Kitap bir şiir kitabıdır. İçerisinde yazara ait de bir şiir bulunmaktadır. Trabzon'dan başka şehre taşınmak durumunda olanlar için bir geçmişe dönüş niteliğinde olan bu eser içinde farklı duygulardan şiirleri barındırmaktadır. Kitapta 300 civarında şairin şiirlerine yer verilmiştir. Kitap üç ana başlık altında incelenmiştir. Birinci başlık Osmanlı Dönemi Trabzon Şiirleri, ikinci başlık Cumhuriyet Dönemi Trabzon Şiirleri, üçüncü ve son başlık ise Destan, Manzum, Mensur Şiirlerde ve Halk Şiirlerinde Trabzon' dur. Kitap 587 sayfadan oluşmaktadır.

4. Çelik, Ali (2005), **Manilerimiz ve Trabzon Manileri**, Akçağ Yayınları, Ankara.

Maniler süsten uzak eserlerdir. Görünüş itibariyle küçüktürler ancak içerik olarak diğer türlere göre daha zengindirler. İnsanların hangi amaçlarla mâni söyledikleri çalışmada detaylıca ele alınmıştır. Günlük yaşayışımızda karşılaştığımız pozitif ve negatif yönler manilerde karşımıza çıkmaktadır. İnsanlar açık bir şekilde belli etmek istemedikleri duygu ve düşüncelerini maniler aracılığıyla karşındakilere vermektedir. Maniler bir nevi aracı görevi görmektedir. Kitap 526 sayfadan oluşmaktadır.

5. Gediklioğlu, Haydar (2008), **Doğu Karadeniz Masallar Öyküler Söylenceler Destanlar**, Serander Yayınları, Trabzon.

Kitap tanıtımında bahsedilenden hareketle söyleyebiliriz ki bu çalışma uzun bir sürecin ürünüdür. Kitapta Anadolu' da tespiti yapılmış masallardan da bahsedilmektedir. Kitap 238 sayfadan oluşmaktadır.

6. Sanımer, Gündoğdu (2004), **Trabzon Destanı**, Anadolu Sanat Yayınları, İstanbul.

Bir şiir kitabı olan bu kitabın isminin destan olmasıyla pek bir bağlantısı bulunmamaktadır. İçinde farklı yazarlara ait şiirler bulunmaktadır. Kitap 127 sayfadan oluşmaktadır.

7. Şimşek, Hülya (2010), **Kentim Gelin Telim (Trabzon'a Adanmış Şiirler)**, Kurgu Kültür Merkezi Yayınlar, Ankara.

Kitap bir şiir kitabı olma özelliğini taşımaktadır. Trabzon ile ilgili farklı şiirler kitapta kendine yer bulmuştur. Bu şiir kitabı 143 sayfadan oluşmaktadır.

8. Yazıcı, Mustafa (2004), **Trabzon'da Meşhur Destanlar ve Efsaneler**, Aybak Yayınları, Trabzon.

Bu kitapta Trabzon'da tespiti yapılan destan ve efsanelere yer verilmiştir. Bunlar en çok kullanılan destan ve efsanelerdir. Bu destan ve efsanelerin çoğu bilinenlerden oluşmaktadır. Kitap 241 sayfadan oluşmaktadır.

3.5.2.3. 2001-2010 Yılları Arasında Yayınlanan Halk İnançları Alanındaki Kitaplar

1. Akdoğan, Ali (2004), **Sosyal Değişme ve Din (Trabzon İl Merkezi Örneği)**, Rağbet Yayınları, İstanbul.

Bu kitapta da Trabzon ilinin sosyal ve dini yönden değişimi ele alınmıştır. Toplumlarda sosyal değişim uzun bir zaman sürecine bağlıdır. Bunun sonucunda da halkın inanç yapısında da değişiklikler olabilmektedir. Bu değişim doğal bir süreçtir. Kitap 376 sayfadan oluşmaktadır.

2. Bıyıklı, Yaşar ve Turan, Abdurıza (2007), **Ahilik Teşkilatı ve Trabzon' daki İzleri**, Trabzon Esnaf ve Sanatkârlar Odaları Birliği, Trabzon.

Kitapta ahilik kelimesinin tanımı yapılarak bu teşkilata kimlerin mensup olduğundan bahsedilmiştir. Ahilik geleneğinin özellikle göçler sebebiyle ortaya çıktığı tespit edilmiştir. Kitap 86 sayfadan oluşmaktadır.

3. Durmuş, Adnan (2010), **Tarih ve Kültürü ile Maçka**, Yeni Zamanlar Dağıtım, Trabzon.

Kitap on üç bölüm altında incelenmiştir. Birinci bölümde Maçka'nın tarihinden bahsedilmiştir. İkinci bölümde 1. Dünya Savaşı ve muhacirlik senelerinden, Maçka köylerindeki şehit ve gazilerden, Maçka'da savaşa hazırlık yılları ele alınmıştır. Üçüncü bölümde manastırlar, kiliseler ve bunların özelliklerinden, dördüncü bölümde Osmanlı'da sayım ve kayıt düzeninden, Maçka ve civardaki köylerden, Maçka'daki cami ve okullardan, Rum ve Ermeniler ile Maçka'da din değiştirenlerden bahsedilmiştir. Çalışmanın beşinci bölümünde Maçka'yı meydana getiren köylerin isim ve yer adları incelenmiştir. Altıncı bölüm Osmanlı belgelerinden örnekler, yedinci bölüm günümüzde Maçka, sekizinci bölüm sözlük, dokuzuncu bölüm nüfus defteri, onuncu bölüm soy ağaçları, on birinci bölüm fotoğraflar bölümlerinden oluşmaktadır. Kitap 321 sayfadır.

4. Heath Lovry (2005), **Trabzon Şehrinin İslamlaşması ve Türkleşmesi**, Boğaziçi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.

Bu kitap farklı yıllarda ele alınmış tahrir defterlerinin incelenmesi sonucu oluşturulmuştur. Trabzon 15. Yüzyıl döneminde Hristiyan ve Rumlardan oluşmaktaydı. 1461 senesinden sonra yani fetih yaşandıktan sonra neler olduğu çalışmada kendine yer bulmuştur. Fetih senesinden sonra

Trabzon'un nasıl bir konumda olduğu Osmanlı çalışmaları öncülüğünde izlenmektedir. Kitap 247 sayfadan oluşmaktadır.

3.5.2.4. 2001-2010 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Mutfağı Alanındaki Kitaplar

1. Gökçe, Gülay ve Durgut, Erdem (2009), **Trabzon Hurması Yetiştiriciliği**, Çiftçi Eğitim ve Yayın Şube Müdürlüğü, Trabzon.

Bu kitap iklim ve toprak istekleri, çeşit seçimi, dölleme biyolojisi, çoğaltım metotları, bahçe tesisi, yıllık bakım işlemleri, hasat ambalajlama depolama ve pazarlama bölümlerinden oluşmaktadır. Kitapta hurmanın çeşitlerinden de bahsedilerek çeşitleri görsellerle desteklenmiştir. Kitap, 29 sayfadan oluşan mini bir kitaptır.

2. Özcan, Muharrem (2005), **Trabzon Hurması Yetiştiriciliği**, Hasad Yayıncılık, İstanbul.

Bu kitapta Trabzon hurmasının Dünya'da, Türkiye'de ve Trabzon'da ne durumda olduğu ile ilgili bilgiler verilmiştir. Hurmanın besin değerlerinin neler olduğu, bitkisel özelliklerinden kökü, dalı, yaprağı ile ilgili bilgiler, hurma çeşitleri, hasadının nasıl yapıldığı, hurma yetiştiriciliğinin nasıl yapıldığı gibi konular da kitapta ele alınan konular arasındadır. Kitap 80 sayfadan oluşmaktadır.

3.5.2.5. 2001-2010 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Sanatları ve Zanaatları Alanındaki Kitaplar

1. Atmaca, Muhammet (2005), **Tarih İçinde Tonya**, Tonya Belediyesi Yayınları, Trabzon.

Kitapta ilk çağlardan Osmanlı'ya Trabzon'un durumu, Osmanlı Dönemi Tonya'sının durumu, 16. Yüzyılda Tonya'nın sosyal ve ekonomik durumu, ağılık devrinde Tonya'nın durumu, 1. Dünya Savaşı Dönemi'nde Tonya'nın durumu gibi konulardan bahsedilmiştir. Ayrıca, Tonya'da dil ve şive özellikleri, Tonya'da mimari özellikler ve eski eserler, Tonya'da eski meslekler ve bazı el sanatları, Tonya'da yer adları gibi konular bahsi geçen diğer konulardandır. Kitap 130 sayfadan oluşmaktadır.

2. Belli, Oktay; Kayaoğlu, İzzet Gündoğ (2002), **Trabzon'da Türk Bakırcılık Sanatının Tarihsel Gelişimi**, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul.

Bu çalışmada Trabzon'un, bakırcılık sanatının gelişimi açısından bir uğrak noktası kabul edildiğinden bahsedilmiştir. Bakırcılık ticaretinin İran'dan, Suriye'den Trabzon'a kadar geldiği vurgulanmıştır. 1550li yıllardan sonrası Trabzon'da bakırcılık sanatı en yaygın meslek kolu olarak tespit edilmiştir. Bakırcılık ustalarının farklı şehirlere gitmesiyle bu sanat diğer şehirlere de

yayılmıştır. Çalışmada daha sonra da üretilen bakır aletlerden bahsedilmiştir. Kitap, 88 sayfadan oluşmaktadır.

3. İskender, Süleyman (2002), **Trabzon Fotoğraf Albümü**, İstanbul.

İngilizce ve Türkçe olarak hazırlanan ve 800 dolayında fotoğrafın yer aldığı albüm 420 sayfadan oluşmaktadır. Albüm aralarında Trabzon'dan kesitler, dünü-bugünü, surları-kaleleri, anıtları, köşk-konak ve eski evleri, dini yapıları, mezar-türbe ve çeşmeleri, park-köprüler, eğitim-öğretim kurumları, kültür-sanat, çarşı-pazar, giysiler-işlemeler-oyalar, hamisi, Trabzonspor ve el sanatları gibi bölümlerden oluşmaktadır. Kitap 411 sayfadan oluşmaktadır.

3.5.2.6. 2001-2010 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Mimarisi Alanındaki Kitaplar

1. Atmaca, Muhammet (2005), **Tarih İçinde Tonya**, Tonya Belediyesi Yayınları, Trabzon.

Kitapta ilk çağlardan Osmanlı'ya Trabzon'un durumu, Osmanlı Dönemi Tonya'sının durumu, 16. Yüzyılda Tonya'nın sosyal ve ekonomik durumu, ağıalık devrinde Tonya'nın durumu, 1. Dünya Savaşı Dönemi'nde Tonya'nın durumu gibi konulardan bahsedilmiştir. Ayrıca, Tonya'da dil ve şive özellikleri, Tonya'da mimari özellikler ve eski eserler, Tonya'da eski meslekler ve bazı el sanatları, Tonya'da yer adları gibi konular bahsi geçen diğer konulardandır. Kitap 130 sayfadan oluşmaktadır.

2. Durmuş, Adnan (2010), **Tarih ve Kültürü ile Maçka**, Yeni Zamanlar Dağıtım, Trabzon.

Kitap on üç bölüm altında incelenmiştir. Birinci bölümde Maçka'nın tarihinden bahsedilmiştir. İkinci bölümde 1. Dünya Savaşı ve muhacirlik senelerinden, Maçka köylerindeki şehit ve gazilerden, Maçka'da savaşa hazırlık yılları ele alınmıştır. Üçüncü bölümde manastırlar, kiliseler ve bunların özelliklerinden, dördüncü bölümde Osmanlı'da sayım ve kayıt düzeninden, Maçka ve civardaki köylerden, Maçka'daki cami ve okullardan, Rum ve Ermeniler ile Maçka'da din değiştirenlerden bahsedilmiştir. Çalışmanın beşinci bölümünde Maçka'yı meydana getiren köylerin isim ve yer adları incelenmiştir. Altıncı bölüm Osmanlı belgelerinden örnekler, yedinci bölüm günümüzde Maçka, sekizinci bölüm sözlük, dokuzuncu bölüm nüfus defteri, onuncu bölüm soy ağaçları, on birinci bölüm fotoğraflar bölümlerinden oluşmaktadır. Kitap 321 sayfadır.

3. İskender, Süleyman (2002), **Trabzon Fotoğraf Albümü**, İstanbul.

İngilizce ve Türkçe olarak hazırlanan ve 800 dolayında fotoğrafın yer aldığı albüm 420 sayfadan oluşmaktadır. Albüm aralarında Trabzon'dan kesitler, dünü-bugünü, surları-kaleleri, anıtları, köşk-konak ve eski evleri, dini yapıları, mezar-türbe ve çeşmeleri, park-köprüler, eğitim-

öğretim kurumları, kültür-sanat, çarşı-pazar, giysiler-işlemeler-oyalar, hamsi, Trabzonspor ve el sanatları gibi bölümlerden oluşmaktadır. Kitap 411 sayfadan oluşmaktadır.

4. Özen, Hamiyet (2010), **Trabzon: Kent İçi Kültür Varlıkları Envanteri**, Trabzon Valiliği, Trabzon.

Kitap bir mimarlık eseridir. Kitapta Trabzon'a ait camiler, hamamlar, çeşmeler, kiliseler, köprüler, manastırlar, su kemerleri, türbeler, okullar, konaklar vb. hakkında bilgilendirmeler yapılmıştır. Bunlarla ilgili bolca görsele de yer verilmiştir. Kitap mimarlık bölümünden hocalar ve bu alanda uzman kişilerin desteğiyle hazırlanmıştır. Kitap 462 sayfadan oluşmaktadır.

5. Tuluk, Ömer İskender ve Düzenli, Halil İbrahim (2010), **Trabzon Kent Mirası: Yer-Yapı-Hafıza, Denizati** Ofset, İstanbul.

Kitap bir mimarlık alanı eseridir. Kitapta Trabzon'un ele geçirildiği dönem ile Cumhuriyet'in kurulduğu dönem arasındaki Osmanlı dönemi yapıları incelenmiştir. Bu yapılar 14 makale üzerinden incelenmişlerdir. Kitap bu alanda daha önce yapılmamış bir eser niteliğindedir. Kitap 520 sayfadan oluşmaktadır.

3.5.2.7. 2001-2010 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Ekonomisi Alanındaki Kitaplar

1. Aygün, Necmettin (2005), **On Sekizinci Yüzyılda Trabzon'da Ticaret**, 1. Baskı, Serander Yayınları, Trabzon.

Bu kitapta insanların çevresindeki insanlarla, doğa ile kurduğu iletişimlerden bahsedilmektedir. 1750li yıllardan ve bu yıllardaki Trabzon ve dolaylarında meydana gelen ticari faaliyetler kitapta işlenen diğer konulardandır. Kitap 461 sayfadan oluşmaktadır.

3.5.2.8. 2001-2010 Yılları Arasında Yayınlanan Dil Bilimi Alanındaki Kitaplar

1. Brendemoen, Bernt (2002), **The Turkish Dialects of Trabzon: Their Phonology and Historical Development. Volume I: Analysis, Vol. II: Texts**, Harrassowitz, Wiesbaden.

Bu kitap Trabzon'da lehçelerle ilgilidir. Kitapta Trabzon ağızları ile ilgili bilgilendirmeler ve tespitler bulunmaktadır. 2. Cildinde lehçe metinleri verilmiştir. Bölgenin folklorik açıdan bilgilendirmeleri de yapılmıştır. Kitap 346 sayfadan oluşmaktadır.

2. Demir, Necati (2006), **Trabzon ve Yöresi Ağızları I Tarih Etnik Yapı Dil İncelemesi**, 1. Baskı, Kalem Yayınevi, Ankara.

Çalışmada Trabzon ve çevresinde Türkçe konuşan ilk kavimler, Selçuklu Dönemi öncesi Türkler, Anadolu Selçukluları ve birinci dönem Türk beylikleri kitapta bahsedilen diğer konulardır. Kitap 1263 sayfadan oluşmaktadır.

3. Demir, Necati (2006), **Trabzon ve Yöresi Ağzıları II Metinler**, 1. Baskı, Gazi Kitabevi, Ankara.

Çalışma birbirinin devamı olan üç ciltten oluşmaktadır. İkinci yani bu ciltte Trabzon ilinden derlediğimiz metinler yer almaktadır. Metinler ele alınıp detaylıca incelenmesi yapılmıştır. Kitap 1263 sayfadan oluşmaktadır.

4. Durmuş, Adnan (2010), **Tarih ve Kültürü ile Maçka**, Yeni Zamanlar Dağıtım, Trabzon.

Kitap on üç bölüm altında incelenmiştir. Birinci bölümde Maçka'nın tarihinden bahsedilmiştir. İkinci bölümde 1. Dünya Savaşı ve muhacirlik senelerinden, Maçka köylerindeki şehit ve gazilerden, Maçka'da savaşa hazırlık yılları ele alınmıştır. Üçüncü bölümde manastırlar, kiliseler ve bunların özelliklerinden, dördüncü bölümde Osmanlı'da sayım ve kayıt düzeninden, Maçka ve civardaki köylerden, Maçka'daki cami ve okullardan, Rum ve Ermeniler ile Maçka'da din değiştirenlerden bahsedilmiştir. Çalışmanın beşinci bölümünde Maçka'yı meydana getiren köylerin isim ve yer adları incelenmiştir. Altıncı bölüm Osmanlı belgelerinden örnekler, yedinci bölüm günümüzde Maçka, sekizinci bölüm sözlük, dokuzuncu bölüm nüfus defteri, onuncu bölüm soy ağaçları, on birinci bölüm fotoğraflar bölümlerinden oluşmaktadır. Kitap 321 sayfadır.

5. Kalyoncu, Hasan (2001), **Trabzon-Tonya Ağzının Dil Bilgisel Özellikleri ve Tonya Sözlüğü**, Trabzon.

Dil bilimi çalışmalarına önemli derecede katkı sağlayan bu kitapta Tonya ağzındaki ses değişimlerine dikkat çekilmek istenmiştir. Kelimelerin kökeni ve morfolojik acısan incelenmesi sonucunda Tonya ağzında tespit edilen özellikler maddeler halinde verilmiştir. Kitap 137 sayfadan oluşmaktadır.

6. Karagöz, İlyas (2004), **Maçka Yer Adları**, Turan Kültür Vakfı Yayınları, İstanbul.

Bu çalışma Maçka yöresi hakkında yapılan ilk çalışma olması sebebiyle önem taşımaktadır. Maçka ve ilçeleri ile ilgili kelimeleri içermektedir. Maçka'daki bölgelerin, yerlerin isimleri de kökenleri de detaylıca ele alınmıştır. Kitap 159 sayfadan oluşmaktadır.

7. Uzun, Enver (2004), **Akçaabat Yer Adları**, Trabzon.

Kitap Akçaabat'ın yer adları, Akçaabat'ın dere adları, Akçaabat'ın dağ ve yayla adları bölümlerinden oluşmaktadır. Kitabın genel giriş bölümünde Trabzon adının eski dönemlerde nasıl kullanıldığı ile ilgili bilgilendirmeler yapılmıştır. Daha sonra diğer bölümlerde isimler verilip altlarına açıklamaları yapılmıştır. Kitap 134 sayfadan oluşmaktadır.

3.5.2.9. 2001-2010 Yılları Arasında Yayınlanan Monografiler (Köy, Kasaba ve Kent Yaşamı)le İlgili Kitaplar

1. Ciravoğlu, Tefik Vural (2009), **Trabzon Folkloru**, Trabzon Araştırmaları Merkezi Vakfı, İstanbul.

Büyük bir kısmı derlemelerden oluşan bu kitap dönemin toplumsal ilişkilerini, insanların dayanışmasını ve birbirlerine olan davranışlarını incelemektedir. Ninnilerin dışında söylencelerde erkeklerin çoğunlukta olduğu tespiti yapılmıştır. Yiğitlik, kıskançlık, hasret gibi özellikler Karadeniz insanı bağdaştırılmıştır. Kız kaçırma, gelin- kaynana çekişmesi gibi konulara yer verilmiştir. Kitap 315 sayfadan oluşmaktadır.

2. Çelik, Ali (2005), **Çaykara Halk Kültürü**, Doğu Kütüphanesi, İstanbul.

Kitapta Çaykara'nın gelenek ve göreneklerinden, halkının örf ve âdetlerinden, yörede yaşayanların inançlarından, yöre halkının tarihinden, kültüründen, yaşayış tarzından bahsedilmektedir. Kitap 365 sayfadan oluşmaktadır.

3. Koç, Mehmet; Köklü, Yusuf ve Yılmaz Nilgün (2004), **Trabzon Halk Kültürü Araştırmaları**, Trabzon İl Kültür Turizm Müdürlüğü, Trabzon.

Kitap Trabzon halk kültürü ile ilgili bilgi arayan bir kişi için önemli bir niteliktedir. Trabzon'un halk kültürü bağlamında bizlere detaylı bilgiler vermektedir. El işlemeciliğinden, yemeklere kadar birçok bilgiyi bünyesinde barındırmaktadır. Kitap 190 sayfadan oluşmaktadır.

3.5.2.10. 2001-2010 Yılları Arasında Yayınlanan Aile Folkloru Alanındaki Kitaplar

1. Vatandaş, Celalettin (2008), **Trabzon'da Ailenin Yapısı ve Problemleri**, KTÜ, Trabzon.

Kitapta Trabzon'da bulunan ailelerin özellikleri hakkında bilgiler verilmiştir. Ayrıca aileler arasında sıklıkla karşılaşılan problemlerin neler olduğuna da değinilmiştir. Kitap Trabzon insanı hakkında da bize bilgiler vermektedir.

3.5.3. 2001-2010 Yılları Arasında Yayınlanan Makaleler

3.5.3.1. 2001-2010 Yılları Arasında Yayınlanan Tarih Alanındaki Makaleler

1. Albayrak, Hüseyin (2005), “Doğu Karadeniz Bölgesinde İlk Matbaa, İlk Gazete ve ilk Salname”, **Karadeniz Araştırmaları**, 4, 39-52.

Bu çalışmada salnamelerin çıkartılmasının ön görüldüğü, bunun için bu bölgelere matbaa teminine başlandığı tespit edilmiştir. Tespitlere göre Anadolu’da kurulan ilk matbaa Trabzon’ da kurulmuştur. Bu matbaanın bin sekiz yüz altmış beş senesinde kurulduğu, Doğu Anadolu Bölgesi ili olan Erzurum’dan sonra, gelen ikinci gazetenin de 1869 senesinde basılmaya başlandığı ve Trabzon’da da salnamelerin yayınlandığı sonucuna varılmıştır.

2. Keçiş, Murat (2007), “Trabzon ve Türkler”, **Otam**, (22), 221–241.

Bu çalışmada Trabzon- Türk ilişkilerini incelemek amacıyla iki temel başlık oluşturulmuştur. Bunlardan biri Panaretos Kroniği (Trabzon İmparatorluğu ailesi ile ilgili olaylar hakkında bilgi verir.), diğeri ise İbn Ardaşir’in Bezm u Rezm adlı çalışmasıdır. (Sivas siyasetinden kaynaklanan olaylarla ilgili bilgi verir.) Ayrıca çalışmada, Trabzon’ un Moğollara bağlanmasından da bahsedilmiştir.

3. Pamuk, Bilgehan (2003), “15-16. Yüzyıllarda Trabzon Sancağı’nda Martoloslar”, **Otam**, (14), 185-216.

Bu çalışmada öncelikli olarak Martoloslar hakkında bilgi verilmiştir. Daha sonrasında Trabzon sancağında ve Rumeli’ de bulunan Martoloslar karşılaştırılmıştır. Karşılaştırmalar sonucunda da askerî açıdan idari yapıdan ve ekonomik faaliyetler hakkında çıkarımlarda bulunulmuştur.

4. Tellioğlu, İbrahim (2004), “Trabzon Rum Devleti’nin Kuruluşu Hakkındaki Tartışmalar”, **Erdem**, 14(41), 139–146.

Trabzon Doğu Karadeniz Bölgesi’ ndeki ilk yerleşim yerlerinden birisidir. Milattan önce yedinci yüzyıldan sonra Yunan ticaret topluluğu durumuna erişmiştir. Sonrasında Pers ve Roma dönemlerini yaşamıştır. On birinci yüzyılın son dönemlerine değin Bizans’ ın hâkimiyeti altında kalmıştır. Çalışmada da bölgedeki Rum Devleti kurulurken ortaya çıkan tartışmalar hakkında bilgilendirmeler yapılmıştır.

5. Tellioğlu, İbrahim (2008), “Trabzon Rum Devleti’nin Hristiyan Dünyasıyla İlişkileri”, **Uluslararası Karadeniz İncelemeleri Dergisi**, 5, 33-54.

Çalışma, giriş, araştırmanın yöntemi, görüşme bulgularının değerlendirilmesi, sonuç ana bölümlerinden oluşmaktadır. Görüşme bulgularının değerlendirilmesi bölümü çalışmanın ana konusunu oluşturmaktadır. Görüşme bulgularının değerlendirilmesi bölümü Trabzon erkeklerinin erkeklik anlatıları, namus: insanın kendine dürüst olmasıdır, namuslu olmak: insan olmaktır, namussuzluk: aldatırsa namussuz olur, bekâret: vaktin gelmesi, namus ve baskı: hayatın en rahat dönemi bölümlerini içermektedir.

6. Üçüncü, Kemal (2007), “Trabzon Yöresi Sözlü Kültür Tarih Malzemesinin Trabzon Tarih Araştırmaları İçin Kaynak Olarak Durumu ve Önemi”, **Türk Dünyası Araştırmaları**, 0–0.

Bu makalede sözlü kültür ve tarih ilişkisi, Türk sözlü kültür geleneğinin tarihsel görünümü, Trabzon yöresi sözlü kültür geleneği konuları detaylı bir biçimde ele alınmıştır. Trabzon’ da var olan sözlü kültür geleneği Doğu Karadeniz Bölgesi’nin daha erken dönemlerdeki durumu hakkında bizlere bilgi vermektedir.

3.5.3.2. 2001-2010 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Edebiyatı Alanındaki Makaleler

1. Aça, Mehmet (2009), “Halk Bilgisi Haberleri ve İnan Dergileri Bağlamında 1929-1949 Yılları Arası Halk Bilimi ve Halk Edebiyatı Araştırmalarında Trabzon’un Yeri”, **Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi**, (1), 9-20.

Çalışma giriş, Türk Halk Bilgisi derneğinin genel oluşumu, İstanbul, Eminönü arasında bulunan halkevleri, Trabzon Halkevi ve İnan, Trabzon yöresinde tespiti yapılan halk edebiyatı ve halk bilimi ürünlerinin İnan Dergisindeki yeri, sonuç bölümlerinden oluşmaktadır. İnan Dergisinin halk bilimi bakımından diğer dergilerle farklı bir konumda olduğu belirtilmiştir.

2. Coşar, Mevhibe (2009), “Trabzon’daki Aile Hikâyelerinde Üç Kardeş Anlatısı”, **Karadeniz Araştırmaları**, 21(21), 95-112.

Çalışmanın kültürel sembolizm unsuru olarak sayılar bölümünde sayılara yüklenen anlamlardan bahsedilmiştir. Sayılara inanma durumlarının dini inanmalardan kaynaklandığı belirtilmiştir. Çalışmanın Trabzon yöresinde üç kardeş anlatıları bölümünde Trabzon’da üç sayısının hikâyelerde kendisine nasıl yer bulduğundan bahsedilmiştir. Trabzon’a Maraş’tan gelen üç kardeş bu üç sayısı ile bağdaştırılmış ve bu bölümde açıklanmıştır.

3. İspirli, Serhan Alkan (2008), “Trabzonlu Kadın Divan Şairlerimiz: Fıtnat, Saniye ve Mahşah Hanım”, **Karadeniz Araştırmaları**, (16), 113–120.

Çalışmada Fitnat, Saniye ve Mahşah Hanım'ın hayatları hakkında bilgiler verilip şiirlerinden örneklerle değinilmiştir. Doğdukları yer, aileleri hakkında bilgiler, okudukları okullar gibi bilgilere yer verilmiştir. Üç şairin de ortak yanı gazel türünde şiirler oluşturmalarıdır. Eserlerini divan şiir geleneğine uygun olarak yazmışlardır.

4. Saydam, Abdullah (2004), “Trabzon’da Halkın Kitap Sahip Olma Düzeyi”, **Milli Eğitim**, (170), 187-201.

Bu çalışma giriş, incelenen tereke defterleri, tereke defterlerinin yıllara göre dağılımı, tereke sahiplerinin ikamet ettikleri mahalleler, tereke sahiplerinin zenginlik düzeyleri, terekesinde kitap bulunanlar, yirmiden fazla kitap bırakan kişiler ve sonuç bölümlerinden oluşmaktadır.

5. Şişman, Bekir (2007), “Karadeniz Yöresinde Yaşayan Kemençeli Âşıklık Geleneği”, **Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi**, (1), 210-224.

Bu çalışmada giriş bölümünden sonra kemençenin tarihi, kemençenin yapılışı, kemençeli âşıklık geleneği, gelenek içerisinde mahlas kullanımı, geleneğin icrası ve icra bağlamı ve sonuç bölümü verilmiştir.

3.5.3.3. 2001-2010 Yılları Arasında Yayınlanan Halk İnançları Alanındaki Makaleler

1. Tellioglu, İbrahim (2008), “Trabzon Rum Devleti’nin Hristiyan Dünyasıyla İlişkileri”, **Uluslararası Karadeniz İncelemeleri Dergisi**, 5, 33-54.

Çalışma, giriş, araştırmanın yöntemi, görüşme bulgularının değerlendirilmesi, sonuç ana bölümlerinden oluşmaktadır. Görüşme bulgularının değerlendirilmesi bölümü çalışmanın ana konusunu oluşturmaktadır. Görüşme bulgularının değerlendirilmesi bölümü Trabzon erkeklerinin erkeklik anlatıları, namus: insanın kendine dürüst olmasıdır, namuslu olmak: insan olmaktır, namussuzluk: aldatırsa namussuz olur, bekâret: vaktin gelmesi, namus ve baskı: hayatın en rahat dönemi bölümlerini içermektedir.

3.5.3.4. 2001-2010 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Mutfağı Alanındaki Makaleler

1. Şişman, Bekir (2009), “Karadeniz Yöresinde Mısır Kültürü: Folklorik Bir Yaklaşım” **Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi**, 7, 232-243.

Bu çalışmada ilk olarak Karadeniz Bölgesi ile bağdaşan mısırın bölge kültürüne sağladığı katkılardan bahsedilmiştir. Sonrasında sağlanan katkıların sonucunda meydana gelen sözlü kültür

ürünlerinin neler olduğu, halkın ekonomik düzeyi, halkın mimari açıdan yaklaşımı ve halk mutfağı ve bu katkıların sonucunda ortaya çıkan olgular vb. konulara yer verilmiştir.

3.5.3.5. 2001-2010 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Sanatları ve Zanaatları Alanındaki Makaleler

1. Demir, Necati (2005), “Trabzon ve Yöresinde Kemençe”, **Karadeniz Araştırmaları**, 4(4),79-90.

Kemençe, Doğu Karadeniz bölgesinde özellikle de Rize, Ordu, Giresun, Trabzon’da oldukça yaygın olarak kullanılan bir müzik aletidir. Düğünlerde, yayla şenliklerinde sık sık karşımıza çıkmaktadır. Bu çalışmanın birinci başlığı kemençe kelimesinin kaynağıdır. Bu başlıkta kemençe kelimesinin kökenine dair açıklamalar yapılmıştır. Çalışmanın ikinci başlığı kemençenin coğrafyasıdır. Yazar bu bölümde kemençenin hangi bölgelerde kullanıldığına dair bilgiler verilmiştir. Çalışmanın üçüncü başlığı ise kemençenin yapısıdır. Bu bölümde kemençenin bölümlerinden, yapımında hangi araçların kullanıldığından bahsedilmiştir. Çalışmanın dördüncü ve son başlığı ise kemençe terimlerinden oluşmaktadır. Bu kısımda ise kemençe ile ilgili olan terimler tek tek verilip açıklaması yapılmıştır.

2. Demir, Necati (2004), “Trabzon ve Yöresinde Serenderler”, **Erdem**, 14(41), 99-118.

Farklı mimari yapısıyla dikkat çeken serenderlerin özellikle Orta Asya bölgesinden geldiği yaygın düşünceler hakkındadır. Orta ve Doğu Karadeniz bölgelerinde daha çok görülen serender kelimesi seren ve direk kelimesinin Eski Türkçe’de farklı telaffuzlarla adlandırılmasından kaynaklı der biçiminde kullanılmıştır. Çalışmada bunun açıklaması detaylı bir biçimde ele alınmıştır. Bu makale giriş, serender yapı biçiminin kaynağı, serender yapı biçiminin coğrafyası, serender kelimesinin kaynağı, serenderin yapısı, serender terimleri, serender resimleri bölümlerinden oluşmaktadır.

3. Şişman, Bekir (2007), “Karadeniz Yöresinde Yaşayan Kemençeli Âşıklık Geleneği”, **Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi**, (1), 210-224.

Bu çalışmada giriş bölümünden sonra kemençenin tarihi, kemençenin yapısı, kemençeli âşıklık geleneği, gelenek içerisinde mahlas kullanımı, geleneğin icrası ve icra bağlamı ve sonuç bölümü verilmiştir.

4. Üçüncü, Kemal (2007), “Trabzon Yöresi Sözlü Kültür Geleneğinde İcra Töresi ve İcra Ortamları Açısından Kemençecilik”, **Karadeniz Araştırmaları**, 12(12), 127-136.

Bu çalışmada, Trabzon yöresi sözlü kültür geleneği ele alınarak konu detaylandırılmıştır. Trabzon yöresi ile kemençeciliğin bağdaşan, ortak yönleri tespit edilip açıklanmıştır. Çalışma giriş, Türk sözlü kültürü içerisinde kemençecilik geleneği, icra mekânları ve töresi bölümlerinden oluşmaktadır.

3.5.3.6. 2001-2010 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Mimarisi Alanındaki Makaleler

1. Demir, Necati (2004), “Trabzon ve Yöresinde Serenderler”, **Erdem**, 14(41), 99-118.

Farklı mimari yapısıyla dikkat çeken serenderlerin özellikle Orta Asya bölgesinden geldiği yaygın düşünceler hakkındadır. Orta ve Doğu Karadeniz bölgelerinde daha çok görülen serender kelimesi seren ve direk kelimesinin Eski Türkçe’de farklı telaffuzlarla adlandırılmasından kaynaklı der biçiminde kullanılmıştır. Çalışmada bunun açıklaması detaylı bir biçimde ele alınmıştır. Bu makale giriş, serender yapı biçiminin kaynağı, serender yapı biçiminin coğrafyası, serender kelimesinin kaynağı, serenderin yapılışı, serender terimleri, serender resimleri bölümlerinden oluşmaktadır.

2. Köktürk, Şahin ve Kukul, M. Halistin (2001), “Trabzon’un Beşikdüzü İlçesi’nde Serender’in Köy Hayatındaki Yeri ve Bir Serender Numunesi, **Erdem**, 13 (38), 361-372.

Çalışmada ilk olarak ‘Serender nedir?’, ‘Serender ne amaçlarla kullanılır?’sorularına cevap aranmıştır. Sonra Trabzon’un Beşikdüzü ilçesinde nelerin yetiştirildiği tespit edilerek serenderde muhafaza edilecek ihtiyaç duyulan ürünler belirlenmiştir. Daha sonrasında ise serenderlerin fonksiyonlarından bahsedilmiştir. Serender kelimesinin kullanıldığı manilere, türkülere örnekler verilmiştir. Çalışmanın sonuna doğru ise örnek olarak ele alınan bir semenderin Beşikdüzü ilçesi, Vardallı Mahallesi’ne bağlı olduğu, eni, boyu hakkında bilgiler verilip örnek yüklenmiştir.

3. Özen, Hamiyet; Sürül, Ayça (2005), “Sümela Manastırı’nın Değişen Yüzü”, **Arredamento Mimarlık**, (176), 110-118.

Sümela Manastırı Trabzon’da ziyaret edilecek tarihi ve turistik yerlerin başında gelmektedir. Bu makalede manastırın tarihçesi, hangi isimden geldiği, yenileme çalışmaları, içinde hangi bölümlerin bulunduğu ele alınmıştır. Çalışmada özellikle Sümela Manastırı’nın yenileme çalışmaları hakkında bilgi verilmiştir. Sümela Manastırı ile ilgili görseller de çalışmada kendine yer bulmuştur.

4. Şişman, Bekir (2009), “Karadeniz Yöresinde Mısır Kültürü: Folklorik Bir Yaklaşım” **Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi**, 7, 232-243.

Bu çalışmada ilk olarak Karadeniz Bölgesi ile bağdaşan mısırın bölge kültürüne sağladığı katkılardan bahsedilmiştir. Sonrasında sağlanan katkıların sonucunda meydana gelen sözlü kültür ürünlerinin neler olduğu, halkın ekonomik düzeyi, halkın mimari açıdan yaklaşımı ve halk mutfağı ve bu katkıların sonucunda ortaya çıkan çeşitli konulara yer verilmiştir.

3.5.3.7. 2001-2010 Yılları Arasında Yayınlanan Dil Bilimi Alanındaki Makaleler

Coşar, Mevhibe (2003), “Trabzon’da Kullanılan Lakaplar Üzerine Bir Değerlendirme”, **Türk Dili Araştırmaları Yıllığı**, 47(1999), 26-40.

Çalışma bir dil bilimi araştırmasıdır. Çalışma çeşitli alt başlıklar halinde incelenmiştir. Kişi ile ilgili lakaplar, kişi ile ilgili dolaylı lakaplar, genel lakaplar başlıkları altında tespiti yapılan isimler değerlendirilmiştir. Değerlendirmelerde çeşitli kaynak kişilerden de yardım alınmıştır.

3.5.3.8. 2001-2010 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Oyunları Alanındaki Makaleler

1. Aksu, Cahit ve Şen, Yavuz (2010), “Halk Müziğimizde Trabzon, Horon ve Kemeçe”, **Sanat Dergisi**, 0(1), 111-116.

Çalışma erkek meclislerinde müzik, kadın meclislerinde müzik, diğer müzik mekânları, horon, kemeçe, TRT repertuarındaki Trabzon türkü ve oyun havaları bölümlerinden oluşmaktadır. Ülkemizin farklı yerlerinde farklı adlarla anılan erkeklerden oluşan toplantılara Trabzon halkı tarafından zevk (âlem) denilmesi çalışmanın erkek meclislerinde müzik başlığında geçmiştir. Kadınların daha çok düğünlerde, sünnet törenlerinde, kına gecelerinde bir araya gelmesi kadın meclislerinde müzik bölümünde işlenmiştir. Diğer müzik mekânları bölümünde ise kahvehanelerden bahsedilmiştir. Horon bölümünde horonun özellikleri, kemeçe bölümünde ise kelimenin kökeni, nasıl kullanıldığı ve son bölüm olan TRT repertuarındaki Trabzon türkü ve oyun havaları bölümünde ise repertuarda mevcut bulunan eserlerden, vezinlerinden bahsedilmiştir.

2. Pelikoğlu, Mehmet Can (2010), “Trabzon Yöresi Halk Müziği ve Kolbastı”, **Sanat Dergisi**, 2(1), 37-44.

Türk halk müziğinde Trabzon önemli bir yerde bulunmaktadır. Daha çok modern dans ile benzetilen kolbastı ise diğer adıyla yani hoptek olarak da anılmaktadır. Bu çalışma Trabzon yöresi halk müziğine tarihi bakış, Trabzon yöresi il halk müziği, Trabzon yöresi köydeki halk müziği, Trabzon’da genel Türk halk müziği çalışmalarına genel bakış, Trabzon ili ve yöresinde kolbastı, müzikal açıdan kolbastı, hoptek ve faroz kesmesi bölümlerinden oluşmaktadır.

3.5.3.9. 2001-2010 Yılları Arasında Yayınlanan Geçiş Dönemleri Alanındaki Makaleler

1. Aça, Mustafa (2008), “Trabzon- Şalpazarı Çepnileri ile Çuvaş Türklerinin Doğum Sonrası Etrafındaki İnanış ve Uygulamaları Üzerine Bir Karşılaştırma Denemesi”, **Karadeniz**, 1, 21-34.

Çalışma, Trabzon- Şalpazarı Çepnileri ve Çuvaş Türklerinin tarihi, kültürel ve sosyal yapılandırılmasından, Trabzon- Şalpazarı Çepnileri ve Çuvaş Türklerinde doğum sonrasına dair inanışlar ve uygulamalar, sonuç bölümlerinden oluşmaktadır.

3.5.3.10. 2001-2010 Yılları Arasında Yayınlanan Meslek Folkloru Alanındaki Makaleler

1. Özsayiner, Zübeyde Cihan (2006), “Trabzonlu Hattatlar”, **CIEPO-17**, (1), (?).

Bu araştırmada, Trabzon ilinde doğmuş, İsmail bin Himmet, Rasim Efendi, Salim Mehmet Efendi, İlmi Efendi, Mahmud Es'ad Efendi (Elhac, Hafız), Ömer Vasfi Efendi, Mirza de Hasan Rüştü Efendi, Mehmet Şevket Efendi, Osman Trabzoni, Vehbi Eminzade Trabzoni isimli hattatlar hakkında sanat tarihi disiplini içinde, bilgi verilmeye çalışılmıştır.

3.5.3.11. 2001-2010 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Müziği Alanındaki Makaleler

1. Aksu, Cahit ve Şen, Yavuz (2010), “Halk Müziğimizde Trabzon, Horon ve Kemeñçe”, **Sanat Dergisi**, 0(1), 111-116.

Çalışma erkek meclislerinde müzik, kadın meclislerinde müzik, diğer müzik mekânları, horon, kemeñçe, TRT repertuarındaki Trabzon türkü ve oyun havaları bölümlerinden oluşmaktadır. Ülkemizin farklı bölgelerinde farklı adlarla anılan erkeklerden oluşan toplantılara Trabzon halkı tarafından zevk (âlem) denilmesi çalışmanın erkek meclislerinde müzik başlığında geçmiştir. Kadınların daha çok düğünlerde, sünnet törenlerinde, kına gecelerinde bir araya gelmesi kadın meclislerinde müzik bölümünde işlenmiştir. Diğer müzik mekânları bölümünde ise kahvehanelerden bahsedilmiştir. Horon bölümünde horonun özellikleri, kemeñçe bölümünde ise kelimenin kökeni, nasıl kullanıldığı ve son bölüm olan TRT repertuarındaki Trabzon türkü ve oyun havaları bölümünde ise repertuarda mevcut bulunan eserlerden, vezinlerinden bahsedilmiştir.

2. Demir, Necati (2005), “Trabzon ve Yöresinde Kemeñçe”, **Karadeniz Araştırmaları**, 4(4),79-90.

Kemeñçe, Doğu Karadeniz bölgesinde özellikle de Rize, Ordu, Giresun, Trabzon’da oldukça yaygın olarak kullanılan bir müzik aletidir. Düğünlerde, yayla şenliklerinde sık sık karşımıza

çıkılmaktadır. Bu çalışmanın birinci başlığı kemençe kelimesinin kaynağıdır. Bu başlıkta kemençe kelimesinin kökenine dair açıklamalar yapılmıştır. Çalışmanın ikinci başlığı kemençenin coğrafyasıdır. Yazar bu bölümde kemençenin hangi bölgelerde kullanıldığına dair bilgiler verilmiştir. Çalışmanın üçüncü başlığı ise kemençenin yapısıdır. Bu bölümde kemençenin bölümlerinden, yapımında hangi araçların kullanıldığından bahsedilmiştir. Çalışmanın dördüncü ve son başlığı ise kemençe terimlerinden oluşmaktadır. Bu kısımda ise kemençe ile ilgili olan terimler tek tek verilip açıklaması yapılmıştır.

3. Pelikoğlu, Mehmet Can (2010), “Trabzon Yöresi Halk Müziği ve Kolbastı”, **Sanat Dergisi**, 2(1), 37-44.

Türk halk müziğinde Trabzon önemli bir yerde bulunmaktadır. Daha çok modern dans ile benzetilen kolbastı ise diğer adıyla yani hoptek olarak da anılmaktadır. Bu çalışma Trabzon yöresi halk müziğine tarihi bakış, Trabzon yöresi il halk müziği, Trabzon yöresi köydeki halk müziği, Trabzon’da genel Türk halk müziği çalışmalarına genel bakış, Trabzon ili ve yöresinde kolbastı, müzikal açıdan kolbastı, hoptek ve faroz kesmesi bölümlerinden oluşmaktadır.

4. Şişman, Bekir (2007), “Karadeniz Yöresinde Yaşayan Kemençeli Âşıklık Geleneği”, **Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi**, (1), 210-224.

Bu çalışmada giriş bölümünden sonra kemençenin tarihi, kemençenin yapısı, kemençeli âşıklık geleneği, gelenek içerisinde mahlas kullanımı, geleneğin icrası ve icra bağlamı ve sonuç bölümü verilmiştir.

5. Üçüncü, Kemal (2007), “Trabzon Yöresi Sözlü Kültür Geleneğinde İcra Töresi ve İcra Ortamları Açısından Kemençecilik”, **Karadeniz Araştırmaları**, 12(12), 127-136.

Bu çalışmada, Trabzon yöresi sözlü kültür geleneği ele alınarak konu detaylandırılmıştır. Trabzon yöresi ile kemençeciliğin bağdaşan, ortak yönleri tespit edilip açıklanmıştır. Çalışma giriş, Türk sözlü kültürü içerisinde kemençecilik geleneği, icra mekânları ve töresi bölümlerinden oluşmaktadır.

3.5.4. 2001-2010 Yılları Arasında Yayınlanan Bildiriler

3.5.4.1. 2001-2010 Yılları Arasında Yayınlanan Tarih Alanındaki Bildiriler

1. Türk, Yelda (2007), “Geçmiş ve Bugün: Akçaabat”, **Karadeniz Tarih Sempozyumu**, Trabzon, 1103-1110.

Bildiride Akçaabat'ın 30 yılda yaşadığı değişim, dönüşüm anlatılmaya çalışılmıştır. Çalışmanın birinci bölümü Akçaabat'ın sosyo-ekonomik yapı ve gelişiminden, ikinci bölümü ise mekânsal gelişimden oluşmaktadır. Bildiride görseller ve tablolara yer verilmiştir.

2. Tozlu, Selahattin (2001), “19. Yüzyılda Sosyo- Ekonomik Bakımdan Trabzon Limanı”, **Trabzon ve Çevresi Uluslararası Tarih Dil Edebiyat Sempozyumu**, Trabzon, 381-397.

Trabzon'da bulunan liman önemli bir durak noktası olarak kabul edilmektedir. Çünkü içerisinde bağlı bulunduğu ticari yollar vardır. Bu çalışmada Türk yolu ve Trabzon limanı, 19. Yüzyılda Trabzon limanı, Trabzon'un deniz bağlantıları, 1869 yılına geldiğinde Trabzon'a işleyen vapur şirketleri, Trabzon limanının sosyo-ekonomik yeri, Trabzonlu bir tüccar aile: Nemlioğulları, Nemlioğulları Yorumlanması bölümlerine yer verilmiştir.

3. Yalçinkaya, Şengül (2007), “Trabzon Kent İçi Ulaşımında Tarihi Köprüler”, **38. ICANAS Kongresi**, Ankara, 3299-3306.

Bu çalışmada Trabzon'da tarihi köprülerden bahsedilmiştir. Köprülerin şehirdeki ulaşımında nasıl etkin olduğu hakkında bilgilendirmeler yapılmıştır. Çalışmada köprülerin oluşum süreçleri ile ilgili görsellere de yer verilmiştir.

3.5.4.2. 2001-2010 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Mimarisi Alanındaki Bildiriler

1. Yalçinkaya, Şengül (2007), “Trabzon Kent İçi Ulaşımında Tarihi Köprüler”, **38. ICANAS Kongresi**, Ankara, 3299-3306.

Bu çalışmada Trabzon'da tarihi köprülerden bahsedilmiştir. Köprülerin şehirdeki ulaşımında nasıl etkin olduğu hakkında bilgilendirmeler yapılmıştır. Çalışmada köprülerin oluşum süreçleri ile ilgili görsellere de yer verilmiştir.

3.5.4.3. 2001-2010 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Ekonomisi Alanındaki Bildiriler

1. Tozlu, Selahattin (2001), “19. Yüzyılda Sosyo- Ekonomik Bakımdan Trabzon Limanı”, **Trabzon ve Çevresi Uluslararası Tarih Dil Edebiyat Sempozyumu**, Trabzon, 381-397.

Trabzon limanı önemli bir durak noktası olarak kabul edilmektedir. Çünkü içerisinde bağlı bulunduğu ticari yollar vardır. Bu çalışmada Türk yolu ve Trabzon limanı, 19. Yüzyılda Trabzon limanı, Trabzon'un deniz bağlantıları, 1869 yılına geldiğinde Trabzon'a işleyen vapur şirketleri, Trabzon limanının sosyo-ekonomik yeri, Trabzonlu bir tüccar aile: Nemlioğulları, Nemlioğulları Yorumlanması bölümlerine yer verilmiştir.

3.5.4.4. 2001-2010 Yılları Arasında Yayınlanan Dil Bilimi Alanındaki Bildiriler

1. Güllüdağ, Nesrin (2006), “Trabzon Yer Adları Üzerine Bir Değerlendirme” **Uluslararası Tarih- Dil- Edebiyat Sempozyumu**, Trabzon, 29-36.

Bu çalışmada Trabzon yer adlarıyla ilgili bir değerlendirme yapılmaya ve dilin bu yönüyle taşıdığı zenginliği ortaya çıkaran çalışmalara katkıda bulunulmaya gayret edilmiştir. İlk olarak Trabzon adının nereden geldiği ele alınmıştır. Toplamda 575 tane yer adı tespiti yapılmıştır. Bu yer adları çeşitli başlıklar altında incelenmiştir.

3.5.4.5. 2001-2010 Yılları Arasında Yayınlanan Monografiler (Köy, Kasaba ve Kent Yaşamı) Alanındaki Bildiriler

1. Türk, Yelda (2007), “Geçmiş ve Bugün: Akçaabat”, **Karadeniz Tarih Sempozyumu**, Trabzon, 1103-1110.

Bildiride Akçaabat’ın 30 yılda yaşadığı değişim, dönüşüm anlatılmaya çalışılmıştır. Çalışmanın birinci bölümü Akçaabat’ın sosyo-ekonomik yapı ve gelişiminden, ikinci bölümü ise mekânsal gelişimden oluşmaktadır. Bildiride görseller ve tablolara yer verilmiştir.

3.6. 2011-2020 Yılları Arasında Yayınlanan Yazılı Kaynaklar

3.6.1. 2011-2020 Yılları Arasında Yayınlanan Tezler

3.6.1.1. 2011-2020 Yılları Arasında Yayınlanan Tarih Alanındaki Tezler

1. Kalyoncu, Feyzullah Volkan (2019), **Trabzon ve Çevresinde Kullanılan Dilli Kavalın İcra Teknikleri ve Dilsiz Kavala Adaptasyonu**, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi- Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Prof. Dr. Sevilay Çınar

Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: Türk Müziği

Dilli kavalın kullanım alanları, repertuvarının ne olduğu Trabzon ve çevresinde saha çalışmasıyla araştırılmıştır. Dokuz adet horon havası notaya alınmıştır. Kavalda kullanılan teknikler, dilli kavalın icra özelliklerine dair sonuçlar, dilli kavalın icra tekniklerinin dilsiz kavala uyarlanması gibi konular çalışmanın içeriğini oluşturmaktadır.

2. Kalyoncu, Samet (2018), **Trabzon Yaylalarında Bulunan Şehitlikler**, Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Prof. Dr. Hikmet Öksüz

Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: Tarih

Bu çalışmada Trabzon'un yaylalarında bulunan şehitliklerden bahsedilmiştir. Tarih sahnesinde tespiti yapılan kaynaklarla karşılaştırma yapıp elde edilenler harmanlanarak sonuca ulaşılmıştır. Çalışmanın ilk bölümünde Birinci Dünya Savaşının öncesinde Osmanlı Devleti'nin durumu, çalışmanın ikinci bölümünde Trabzon'un ve doğu ilçelerinin işgali, üçüncü bölümde Trabzon'un batı ilçelerinin işgali gibi konular ele alınmıştır.

3. Kantarcı, Dilek (2019), **XX. Yy'ın İlk Çeyreğinde Trabzon'da Gayrimüslimler**, Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Prof. Dr. Melek Öksüz

Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: Tarih

Bu çalışmada, Trabzon'da bulunan Gayrimüslimler ele alınmıştır. Gayrimüslimlerin çalışma alanlarının neler olduğunun tespiti yapılmıştır. Çalışmanın birinci bölümünde Trabzon'da gayrimüslimler, ikinci bölümde gayrimüslimler, üçüncü bölümde milli mücadele döneminde Trabzon, dördüncü ve son bölümde Trabzon'da bulunan Rum ve Ermenilerin sosyokültürel açıdan incelemesi yapılmıştır.

4. Keleş, Mine (2019), **17. Yy Sonlarında Trabzon'da Yaşanan Asayiş Sorunları**, Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Sebahattin Usta

Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: Tarih

Bu çalışma üç ana bölümden oluşmaktadır. Tezin ilk bölümünde Osmanlı Dönemi'ndeki hukuk sistemi incelenmiştir. Hukuk sistemi üzerinden ceza hukuku kavramına yer verilmiştir. Tezin ikinci bölümünü Osmanlı Devleti'nin 1650li yıllarındaki durumundan bahsedilmiştir. Ayrıca çalışmanın asıl bölümünü oluşturan ikinci bölümde Trabzon'da yaşanan asayişle ilgili sorunlara değinilmiştir. Çalışmanın üçüncü ve son bölümünde tespiti yapılan asayiş sorunları ile ilgili kaydı yapılan konular ele alınmıştır.

5. Koç, Aybegül (2019), **Halk Gazetesine Göre Trabzon'da Sosyal ve Kültürel Yaşam (1933-1963)**, Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Prof. Dr. Kemal Üçüncü

Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı

Üç bölümden oluşan çalışmanın birinci bölümünde halk gazetesi ve gazete yazarlarına yer verilmiştir. Gazete yazarları Ali Kalkanoğlu, Cemil Hulusi Bulak, Derviş Değerli, Sabri Karanis, Şevket Çulha, Yusuf Ahıskalı'nın hayatına yer verilmiştir. Çalışmanın ikinci bölümünde halk gazetesine göre Trabzon'da eğitim ve kültüre, çalışmanın üçüncü ve son bölümünde ise hastalıklardan, törenlerden, belediye ile ilgili konulardan, kalkınmadan, Trabzon- Erzurum yolundan, Trabzon'da asayiş ve teşekkür yazılarından, reklam ve ilanlardan bahsedilmiştir.

6. Şahin, Selman (2020), **Trabzon Merkez İlçedeki Tarihi Su Yapıları**, Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Zekeriya Şimşir

Tezin Çalışıldığı Anabilim Dalı: Sanat Tarihi

Bu çalışmada Trabzon'da tespit edilen su ile ilgili yapılar incelenmiştir. Bu yapılar kapsamında hamamlar, çeşmeler, köprüler ve su kemeri incelenmiştir. Çalışma giriş bölümünden sonra su mimarisine genel bir bakış, Trabzon su yapıları, değerlendirme bölümlerinden oluşmaktadır.

7. Tan, Hakan (2019), **Trabzon Vilayetinde Ecnebler**, Doktora Tezi, On Dokuz Mayıs Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Prof. Dr. Mehmet Yavuz

Tezin Çalışıldığı Anabilim Dalı: Tarih

Trabzon ilindeki ecneblerden bahseden bu çalışmada, Trabzon iline gelmiş olan ecneblerin tespiti yapılmış ve ile niçin geldikleri hakkında açıklamalara gidilmiştir. Ayrıca bölgeye gelen ecneblerin yaptıkları işlerden de bahsedilmiştir. Çalışma üç ana başlığın altında verilen fazlaca alt başlıktan oluşmaktadır. Çalışmada araştırmalar tablolar halinde sayısal verilere kullanılarak verilmiştir.

8. Türkmenoğlu, Mehmet Ali (2016), **17. yy'ın İkinci Yarısında Trabzon**, Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Prof. Dr. İbrahim Solak

Tezin Çalışıldığı Anabilim Dalı: Tarih

Bu çalışmanın amacı bir bütün halinde incelenememiş Trabzon'un 17. yy. ikinci yarısındaki idari, sosyal ve ekonomik yapısını arşiv kayıtlarına ve şeriye sicillerine dayanarak ortaya koyabilmektir. Çalışma özellikle Trabzon şehrinin sosyal ve ekonomik hayatı üzerinde durmaktadır. Şehirdeki aile hayatı, günlük hayat, çarşı-pazardaki hayat da çalışmaya konu olmuştur. Çalışma, araştırmanın tanımı, tarihte Trabzon şehri, Trabzon'u yönetenler, Trabzon şehrinde kurumlar, aile hayatı, 17. yy'da Trabzon'da yaşamak, 17. yy'da Trabzon'da Osmanlı evi, Trabzon'da eğitim hayatı ve dini hayat, vakıf hayatı, üretim, ticaret, vergi sistemi konularından oluşmaktadır.

9. Yılmaz, Özgür (2012), **Tanzimat Dönemi'nde Trabzon**, Doktora Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Prof. Dr. Mehmet Alaaddin Yalçinkaya

Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: Tarih

Çalışmanın birinci bölümü sosyal yapıdan oluşmaktadır. Sosyal yapı ana başlığında mahalleler, demografik yapı, sosyal yapıya etki eden unsurlar (veba salgını, kolera salgını) ve göçler bölümlerinden oluşmaktadır. Çalışmanın ikinci bölümü idari yapı'dır. Bu başlık altında vilayet sistemine kadar Trabzon' un idari yapısı, Tanzimat sürecinde Trabzon, vilayet teşkilatı ve Trabzon ve Tanzimat Dönemi'nde kurulan yargı kurumları gibi konular incelenmiştir. Çalışmanın üçüncü bölümü iktisadi yapıdır. Bu bölümde ticaret, endüstri ve üretim ve tarım gibi konular işlenmiştir. Çalışmanın son ve dördüncü bölümü ulaşım, haberleşme ve bayındırlıktır. Bu bölümde de ulaşım, haberleşme ve bayındırlık gibi konular çeşitli küçük alt başlıklarla incelenmiştir.

3.5.1.2. 2011-2020 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Edebiyatı Alanındaki Tezler

1. Altınbaş, Gökhan (2018), **Trabzon Vilâyeti Türkü, Atışma, Atma Türkü ve Destanlarında Cinsellik**, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi- Güzel Sanatlar Fakültesi.

Tezin Danışmanı: Öğr. Gör. Süleyman Şenel.

Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: Müzik

Çalışma, birinci bölümü giriş, ikinci bölümü cinsellik ve halk müziğinde cinsellik, üçüncü bölümü Trabzon vilayeti mâni ve türkülerinde cinsellikten oluşmaktadır. Dördüncü bölümü Trabzon vilayeti atma türkü ve atışmalarında cinsellik ve beşinci bölümü Trabzon vilayeti destanlarında cinsellikten oluşmaktadır. Çalışmanın girişinde amaç ve kapsamı dâhilinde bilgilendirme yapılmıştır.

Çalışmanın ikinci bölümü toplumsal cinsiyet ve cinsellik nedir? Konusundan oluşmaktadır. Çalışmanın üçüncü bölümü bedensel bölgelerde ve bedensel faaliyetlerde cinsellik bölümlerini içermektedir. Çalışmanın dördüncü bölümü kemençeli âşıklık geleneği ve Çaykara ile atışmalarda oynanan halk oyunları bölümlerinden oluşmaktadır. Çalışmanın beşinci bölümü ise yemek destanı, büyü destanı ve şalvar destanı konularını ele almaktadır.

2. Demir, Buse Asena (2020), **Trabzon ve Çevresi Davranış Folkloru Üzerine Bir Araştırma**, Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Prof. Dr. Kemal Üçüncü

Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı

Üç bölümden oluşan bu çalışmanın birinci bölümünde davranışçı yaklaşım ve davranış temellerinden davranış kavramının kökenine inilerek, ikinci bölümde beden folkloru ile ilgili bilgi verildikten sonra asıl olarak davranış folklorundan, üçüncü ve son bölümde ise Trabzon kent merkezi ekseninde davranış folklorundan oluşmaktadır. Çalışmanın sonunda mülakat yapılan kaynak kişilere ait bilgiler ve bahsi geçen konu ile ilgili fotoğraflara yer verilmiştir.

3. Köktürk, Aytaç (2018), **TRT Türk Halk Müziği Repertuvarındaki Trabzon Türkülerinin Türk Müziğindeki Makamsal Karşılıkları**, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi- Güzel Sanatlar Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Doç. Dr. Mehmet Can Pelikoğlu

Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: Müzik Bilimleri

Dört bölümden oluşan bu çalışmanın birinci bölümünde Trabzon'un tarihsel ve kültürel açıdan özellikleri, terimsel yönden tespiti yapılan bazı nesneler ve nasıl kullanıldıkları ve araştırmanın gayesi, araştırmanın önem bakımından nerede olduğu, varsayımlar, sınırlılıklar, tanımlar ele alınmıştır. İkinci bölüm yöntem ana başlığından oluşmaktadır. Bu başlık çeşitli alt başlıklara ayrılmıştır. Üçüncü bölümde tespiti yapılan bulguların yorumlanması yapılmıştır. Dördüncü yani son bölüm ise sonuçlar ve önerilerden oluşmaktadır.

3.6.1.3. 2011-2020 Yılları Arasında Yayınlanan Halk İnançları Alanındaki Tezler

1. Dost, Elvan (2018), **Trabzon ve Giresun Yöresi Çepnilerinde Eski Türk İnanışlarının İzleri**, Yüksek Lisans Tezi, On Dokuz Mayıs Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Prof. Dr. Bekir Şişman
Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: Halk Bilimi

Bu çalışmanın birinci bölümünde yöre ve Çepnilerden (Beşikdüzü ve Şalparı ilçeleri), ikinci bölümde Çepni halk inanışlarından, üçüncü bölümde Çepnilerde eski Türk inanışlarının izlerinden bahsedilmiştir.

2. Kantarcı, Dilek (2019), **XX. yy'ın İlk Çeyreğinde Trabzon'da Gayrimüslimler**, Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Prof. Dr. Melek Öksüz
Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: Tarih

Bu çalışmada, Trabzon'da bulunan Gayrimüslimler ele alınmıştır. Gayrimüslimlerin çalışma alanlarının neler olduğunun tespiti yapılmıştır. Çalışmanın birinci bölümünde Trabzon'da gayrimüslimler, ikinci bölümde gayrimüslimler, üçüncü bölümde milli mücadele döneminde Trabzon, dördüncü ve son bölümde Trabzon'da bulunan Rum ve Ermenilerin sosyokültürel açıdan incelemesi yapılmıştır.

3.6.1.4. 2011-2020 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Mutfak Alanındaki Tezler

1. Kahraman, Tuğba (2019), **Trabzon'da Hamsi Kültürünün Gastronomideki Yeri**, Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Tuba Pehlivan
Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: Gastronomi

Çalışmanın giriş bölümü genel bilgiler ve giriş kısmından oluşmaktadır. Çalışmanın ikinci bölümü eski kaynaklarda hamsi, dil biliminde hamsi, hamsinin boyutu, balıkların saklama şekillerine göre sınıflandırılması, Karadeniz kültüründe hamsinin yeri ve geleneksel mutfakta balık tüketiminden oluşmaktadır. Çalışmanın üçüncü bölümü araştırma ile ilgili verilen toplanmasıdır. Burada araştırmanın problem durumu, amacı, önemi, evreni ve örnekleme, verilerin toplanma tekniği ve analizi bölümlerini kapsamaktadır. Çalışmanın dördüncü bölümü Karadeniz'in özellikleri, hamsi yemekleri, hamsili yemeklere eşlik eden diğer yiyeceklerden oluşmaktadır. Çalışmanın beşinci ve son bölümü ise sonuç ve önerilerle bitirilmiştir.

2. Yaman, Emel (2013), **Trabzon İli Çaykara İlçesi Çambaşı Köyü Mutfak Kültürü**, Yüksek Lisans Tezi, Erzurum Atatürk Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Prof. Dr. Yusuf Ziya Sümbül

Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı

Türk mutfağı, Türk mutfağında bölgesel farklılıklar, Doğu Karadeniz mutfağı, Çaykara mutfak kültürü olmak üzere dört bölümden oluşan bu çalışmanın asıl bölümünü dördüncü bölüm oluşturmaktadır. Dördüncü bölüm Çaykara mutfak kültürü kapsamında kullanılan araç ve gereçler, Çaykara mutfağındaki saklama yöntemleri, Çaykara mutfağı yemek kültürü alt başlıklarından oluşmaktadır.

3.6.1.5. 2011-2020 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Müziği Alanındaki Tezler

1. Akın, Ömer (2015), **Kültürel Bağlamda Trabzon Kent Merkezi Sosyal Yaşamı**, Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Doç. Dr. Özlem Doğuş Varlı

Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: Türk Müziği

Bu çalışma giriş, tarihi süre bağlamında Trabzon'un şehir kültürü, aile, etnik durumlar ve Trabzon'da eğitim, Trabzon'da sanat ve müzik bağlamında yapı, Trabzon ilindeki kültür sanat etkinlikleri ve musiki konusuna genel bakış bölümlerinden oluşmaktadır.

2. Altınbaş, Gökhan (2018), **Trabzon Vilâyeti Türkü, Atışma, Atma Türkü ve Destanlarında Cinsellik**, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi- Güzel Sanatlar Fakültesi.

Tezin Danışmanı: Öğr. Gör. Süleyman Şenel.

Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: Müzik

Çalışma, birinci bölümü giriş, ikinci bölümü cinsellik ve halk müziğinde cinsellik, üçüncü bölümü Trabzon vilayeti mâni ve türkülerinde cinsellik, dördüncü bölümü Trabzon vilayeti atma türkü ve atışmalarında cinsellik ve beşinci bölümü Trabzon vilayeti destanlarında cinsellikten oluşmaktadır. Çalışmanın birinci bölümünde kapsamı dâhilinde bilgilendirme yapılmıştır. Çalışmanın ikinci bölümü toplumsal cinsiyet ve cinsellik nedir? Konusundan oluşmaktadır. Çalışmanın üçüncü bölümü bedensel bölgelerde ve bedensel faaliyetlerde cinsellik bölümlerini içermektedir. Çalışmanın dördüncü bölümü kemençeli âşıklık geleneği ile atışmalarda oynanan halk oyunları bölümlerinden oluşmaktadır. Çalışmanın beşinci bölümü ise yemek destanı, büyü destanı ve şalvar destanı konularını ele almaktadır.

3. Bahçekapılı, Sonnur (2019), **Trabzon Yöresinde Müzik-Kimlik İlişkisi**, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Okan Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Çetin Körükçüoğlu

Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: Müzik

Bu çalışmanın 1.bölümü giriş ve amaçtan, 2.bölümü müzik-kimlik ilişkisinden, 3.bölümü bir yöresel kimlik betimlemesinden, 4. Ve son bölümü ise Trabzon'un müzikal kimliğine genel bir bakıştan oluşmaktadır. Son bölüm olan Trabzon'un müzikal kimliğine genel bir bakış bölümünde Trabzon'un şehir merkezinde, ilçe ve köylerinde müzik olgusundan detaylı olarak bahsedilmiştir. Müzikal kimliğin oluşumunda teknik unsurlar, Trabzon türkülerinin edebi özellikleri değinilen diğer konulardandır.

4. Bayram, Eyüp Giray (2020), **Yerel Müzik Dernekleri Repertuvarlarında Süreklilik ve Değişim: Trabzon Örneği**, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi- Güzel Sanatlar Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Doç. Dr. Aykut Barış Çerezcioğlu

Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: Müzik Bilimleri

3 bölümden oluşan bu çalışmanın 1. Bölümünde modernite, değişim ve süreklilik, 2. Bölümü koro pratikleri ve Türkiye'de koro faaliyetleri, 3. Bölümü Trabzon'daki yerel müzik listesindeki değişimlerden ve devam etme durumlarından oluşmaktadır. Son bölümde Trabzon konuya örnek oluşturmaktadır. Bu örnek sırasında ise Radyo ve Televizyon Kurumu (TRT) ile olan ilişkiler göz önünde tutulmuştur.

5. Elieyioğlu Cengiz, Serap (2020), **Trabzon Kemeçe Sözlü İcra Geleneği ve Kemeçe Sanatçılarının Repertuvarları Üzerine Bir İnceleme**, Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Prof. Dr. Kemal Üçüncü

Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı

Beş bölümden oluşan bu çalışmanın ilk bölümünde Trabzon ilinin tarihsel açıdan, coğrafi konumu ve sosyokültürel durumu hakkında genel bir değerlendirme yapılmıştır. Çalışmanın ikinci bölümünde Trabzon'da kemeçecilik geleneğinden, üçüncü bölümünde Trabzon yöresindeki kemeçe sanatçılarının repertuvarlarından, dördüncü bölümde ise tespiti yapılan bu repertuvarların tahlilinden, beşinci ve son bölümde ise Trabzon yöresi kemeçe sanatçılarının biyografileri ve repertuvarlarından bahsedilmiştir.

6. Kahveci, Oğuz (2013), **Trabzon Yöresinde Kullanılan Cura Zurna'nın Yapısı ve İcra Edilen Ezgilerden Dokuzunun Notaya Alınması**, Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Doç. Dr. Pınar Somakçı, Öğr. Gör. Yücel Paşmakçı

Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: Türk Müziği

Cura zurna halk tarafından fazla yaygın olan ve bilinen bir tür değildir. Çalışma ile cura zurnanın nasıl bir alet olduğu ve icra edilen ezgilerin tanıtılması amaçlanmıştır. Bu çalışma giriş, Trabzon iline genel bir bakış, zurnanın tarihsel gelişimi, Trabzon'da kullanılan cura zurnanın yapısı ve yapımı, cura zurna ses sistemi, Trabzon yöresinde cura zurna ve icra tekniklerinin ne olduğu, cura zurna icralarının incelenmesi, sonuç, kaynakça, ekler, özgeçmiş başlıkları olmak üzere 11 ana başlık altında ele alınmıştır.

7. Kıran, Sevilay (2015), **Trabzon İli Sis Dağı Yaylası Otçu Göçü Geleneğinin ve Değişim Sürecinin Performans Teorisi Üzerinden İncelenmesi**, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Doç. Dr. Fatma Belma Kurtişoğlu

Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: Türk Müziği

Trabzon'da yaylacılık faaliyetleri geçmişten günümüze kadar yaygın olarak devam etmektedir. Yaylaya göç ya da yayladan göç kavramları ile ilgili birçok çalışma da bulunmaktadır. Giriş bölümüyle başlayan bu çalışmanın performans teori bölümünde halk ve halk bilimi kavramları verilmiştir. Çalışmanın üçüncü bölümünde Trabzon ili Sisdağı Yaylası otçu geleneği yer almıştır. Çalışmanın son ve dördüncü bölümünü ise Sisdağı Yaylası otçu geleneğinin incelenmesi kısmı oluşturmuştur.

8. Köktürk, Aytaç (2018), **TRT Türk Halk Müziği Repertuvarındaki Trabzon Türkülerinin Türk Müziğindeki Makamsal Karşılıkları**, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi- Güzel Sanatlar Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Doç. Dr. Mehmet Can Pelikoğlu

Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: Müzik Bilimleri

Dört bölümden oluşan bu çalışmanın birinci bölümünde Trabzon'un tarihsel ve kültürel açıdan özellikleri, terimsel yönden tespiti yapılan bazı nesneler ve nasıl kullanıldıkları ve araştırmanın gayesi, araştırmanın önem bakımından nerede olduğu, varsayımlar, sınırlılıklar, tanımlar ele alınmıştır. İkinci bölüm yöntem ana başlığından oluşmaktadır. Bu başlık çeşitli alt başlıklara

ayrılmıştır. Üçüncü bölümde tespiti yapılan bulguların yorumlanması yapılmıştır. Dördüncü yani son bölüm ise sonuçlar ve önerilerden oluşmaktadır.

9. Michailidis, Nikolaos (2016), **Trabzon’ un Ses Manzaraları: Türkiye’ de Müzik, Hafıza ve Güç**, Princeton Üniversitesi Antropoloji Bölümü.

Bu çalışmada Trabzon kemençesi kendine yer bulmuştur. Kemençenin üç telli bir çalgı olması yönünden bahsedilmiştir. Kemençe sesiyle birlikte insanlarda yaşanan duygu değişimleri, tarihi açıdan farklılaşan düşünceleri, farklılaşan ahlakları gibi konulardan bahsedilmiştir. Tez genel itibariyle müzik yapmayla alakalı bir çalışmadır.

10. Öncü, Aydın (2011), **Trabzon Türküleri (Tasnif-İnceleme-Metin)**, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Gülhan Atnur

Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı

Dört bölümden oluşan bu çalışmanın birinci bölümünde Trabzon hakkında genel bilgiler ele alınmıştır. Trabzon’un tarihi, coğrafi, kültürel, nüfus, eğitim yapısı bu bölümde incelenmiştir. Çalışmanın ikinci bölümü Trabzon’da müzik kültürü ana başlığında Trabzon türküleri üzerine yapılan çalışmalar, geçmişten günümüze Trabzon’da musiki hayatı, kemençe kültürü ve kemençecilik, Trabzon yöresinde atma türkü geleneği, halk oyunları, Trabzon türkülerinin genel özellikleri konuları ele alınmıştır. Üçüncü bölümde Trabzon türkülerinin tasnifi başlığında vezinleri bakımından Trabzon türküleri, yapıları bakımından Trabzon türküleri, konuları bakımından Trabzon türküleri, atma türküler, müzik bilimi açısından Trabzon türküleri konuları açıklanmıştır. Çalışmanın son ve dördüncü bölümünde Trabzon yöresi türküleri gösterilmiştir.

11. Yıldırım, Cihanoğlu (2010), **Türk Halk Müziğinde Ritmik Yapıların İncelenmesi**, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Öğr. Gör. Cihangir Terzi

Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: Türk Müziği

Üç bölümden oluşan bu çalışmanın birinci bölümünde ritim, ölçü sayısı ve ölçüden; ikinci bölümünde usûl, ölçü ve düzum yapılarına göre metrik saptamalar, serbest ritimli ezgilerin ritmik analizleri, davul ve kemençe ile çalınmış eserlerin ritmik partiyonları; üçüncü ve son bölümünde şahsi derlemelerin ritmik analizleri bölümleri bulunmaktadır. Tezin en sonunda atma türküler listesi verilmiştir.

3.6.1.6. 2011-2020 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Sanatları ve Zanaatları Alanındaki Tezler

1. Akpınar Şahinoğlu, Teslime (2012), **Trabzon İli Düzköy İlçesinde Kolan Dokumacılık**, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi- Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Fatma Nur Başaran

Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: El Sanatları

Bu çalışmada Trabzon ilinde unutulmaya yüz tutan kolan dokumacılığı ile ilgili çalışma ortaya koyulmuştur. Çok yaygın olmayan kolan dokumacılığı ile ilgili birçok açıdan çekilmiş fotoğraflar da tezin içine koyulmuştur. Kolan dokumacılığının tanım, tarihsel gelişim, kolan dokumacılığında kullanılan araç-gereçler ve özellikleri, kolan dokumaları işlem basamakları gibi konulara da tezin içinde yer verilmiştir. Çalışma; Giriş, Kuramsal Temeller, Yöntem, Bulgular ve Yorum, Sonuç ve Öneriler başlıklı bölümlerden oluşmaktadır.

2. Elieyioğlu Cengiz, Serap (2020), **Trabzon Kemeçe Sözlü İcra Geleneği ve Kemeçe Sanatçılarının Repertuvarları Üzerine Bir İnceleme**, Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Prof. Dr. Kemal Üçüncü

Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı

Beş bölümden oluşan bu çalışmanın ilk bölümünde Trabzon ilinin tarihsel açıdan, coğrafi konumu ve sosyokültürel hali hakkında genel bir değerlendirme yapılmıştır. Çalışmanın ikinci bölümünde Trabzon'da kemeçecilik geleneğinden, üçüncü bölümünde Trabzon yöresindeki kemeçe sanatçıların repertuvarlarından, dördüncü bölümde ise tespiti yapılan bu repertuvarların tahlilinden, beşinci ve son bölümde ise Trabzon yöresi kemeçe sanatçıların biyografileri ve repertuvarlarından bahsedilmiştir.

3. Gürçayır, Selcan (2013), **Resmî Eğitim Süreçlerinde Gelenek Aktarımı ve Kadın: Ankara ve Trabzon Olgunlaşma Enstitüsü Örneği**, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Prof. Dr. M. Muhtar Kutlu

Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: Halk Bilimi

Bu çalışmanın birinci bölümünde kavramsal ve tarihsel temeller ana başlığında geleneği tanımlama problemi, kadınlık bilgisi, gelenek ve aktarım yolları, resmi eğitim- geleneksel eğitim,

kadınların eğitilmesi yönünden tartışmalar ve kadın eğitim konusunun tarihçesi gibi konular ele alınmıştır. Çalışmanın ikinci bölümünde çift hafızalı kızlardan kadınlara: olgunlaşma enstitüleri ana başlığında olgunlaşma enstitülerine tarihsel bir bakış yapılmıştır. Üçüncü bölümde olgunlaşma enstitülerinde söylemleştirilen gelenek ana başlığında geleneği tanımlama biçimi verilmiştir. Dördüncü bölümde kutsallaşan gelenek eğitimi, aktarım nedenleri ve sorunlarına değinilmiştir. Beşinci ve son bölümde ise dördüncü bölümde bahsedilen konu açıklanmıştır.

4. Kahveci, Oğuz (2013), **Trabzon Yöresinde Kullanılan Cura Zurna'nın Yapısı ve İcra Edilen Ezgilerden Dokuzunun Notaya Alınması**, Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Doç. Dr. Pınar Somakçı, Öğr. Gör. Yücel Paşmakçı

Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: Türk Müziği

Cura zurna halk tarafından fazla yaygın olan ve bilinen bir tür değildir. Çalışma ile cura zurnanın nasıl bir alet olduğu ve icra edilen ezgilerin tanıtılması amaçlanmıştır. Bu çalışma giriş, Trabzon iline genel bir bakış, zurnanın tarihsel gelişimi, Trabzon'da kullanılan cura zurnanın yapısı ve yapımı, cura zurna ses sistemi, Trabzon yöresinde cura zurna ve icra tekniklerinin ne olduğu, cura zurna icralarının incelenmesi, sonuç, kaynakça, ekler, özgeçmiş başlıkları olmak üzere 11 ana başlık altında ele alınmıştır.

5. Yıldırım, Fatma (2014), **Sözlü Kültür ve Gelenek Bağlamında Trabzon Yöresi Geleneksel El Sanatları**, Doktora Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Prof. Dr. Kemal Üçüncü

Tezin Çalışıldığı Anabilim Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı

Dört bölümden oluşan bu çalışmanın birinci bölümünde Trabzon ve sanat bağlamında genel bilgilere yer verilmiştir. Çalışmanın ikinci bölümünde ham maddesi maden olan el sanatlarından bıçakçılık, bakırcılık, kalaycılık, kuyumculuktan bahsedilmiştir. Çalışmanın üçüncü bölümünde el sanatlarından dokumacılık, oylar ve işlemler, yorgancılık incelenmiştir. Çalışmanın son ve dördüncü bölümünde ise el sanatlarından kaşık, kemençe, oyuncak, mobilya ve oymacılıktan bahsedilmiştir.

3.6.1.7. 2011-2020 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Mimarisi Alanındaki Tezler

1. Belge, Hatice (2018), **Trabzon Mezarlıkları ve Mezar Anıtları**, Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi- Fen Bilimleri Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Prof. Dr. Ömer İskender Tuluk

Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: Mimarlık

Bu çalışmada mezarlık ve mezar anıtı kavramlarının neler olduğu ile Trabzon'da mevcut mezarlık alanlarının neler olduğu tespit edilmiştir. Tespit edilen mezarlıkların ne zaman ve ne şekilde oluşturulduğu, mezarların mimari açıdan yorumlanmaları ile mezarlıklara çekilen farklı açılardan görsellerle verilmiştir.

2. Keskin, Hüseyin (2019), **Kültürel Miras Olarak Kırsal Medreseler: Trabzon Yöresi Kırsal Medreseleri**, Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi- Fen Bilimleri Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Doç. Dr. Tülay Zorlu

Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: Mimarlık

Bu çalışma genel bilgiler, yapılan çalışmalar, bulgular 1, bulgular 2, yenileme ve sonuç bölümlerinden oluşmaktadır. Çalışmanın asıl bölümünü bulgular 1 ve bulgular 2 bölümleri oluşturur. Konum olarak ise Trabzon ilinin Dernekpazarı, Çaykara ve Of ilçeleri ele alınmıştır. İlçelerin isimleri, tarihsel gelişmeleri ve coğrafi konumları da bahsi geçen diğer konulardandır. Çalışmada 51 tane şekil 35 tane tablo incelenmiştir.

3. Saka, Bengi Deren (2020), **Geleneksel Türk Evi İnce Yapı Elemanları; Trabzon Akçaabat İlçesi Orta Mahalle Evleri İncelemesi**, Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Necmi Kahraman

Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: Sanat ve Tasarım

Bu çalışmanın birinci bölümünde Türk evinin tarihçesi, Türk evinin özellikleri, Türk evinde ince yapı elemanları ele alınmıştır. Çalışmanın ikinci bölümünde Orta Mahallenin tarihi ve mimari özellikleri, araştırmanın yöntemi, Trabzon Akçaabat ilçesinin tarihçesi gibi konular anlatılmıştır. Çalışmanın üçüncü ve son bölümünde ise Trabzon ili Akçaabat ilçesindeki Orta Mahalle'deki evlerin incelenmesi konuları ele alınmıştır. Konaklardan Timurciler, Lemlioğlu, Hüsnü Efendi, Remzi Bey, Mehmet Efendi, Kanoğlu, Neziroğlu, İbrahim Ağa, Veli Sezgin, İbrahim Ağa; evlerden, Veysel Seis, Hayri Çolak, Birincioğlu, Benzinci Mustafa, Sonay Çavuşoğlu, Mehmet Saltoğlu, Ömer Türker incelenmiştir.

4. Yeşilyurt Tunç, Zübeyde (2019), **Trabzon’da Serender Yapılarının İncelenmesi ve Yeniden İşlevlendirme Önerileri**, Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi- Fen Bilimleri Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Öğr. Üyesi Candan Özülke

Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: Mimarlık

Altı bölümden oluşan çalışmanın birinci bölümü giriş kısmından oluşmaktadır. Çalışmanın ikinci bölümünü kentsel kimlik olgusu, üçüncü bölümünü ise Doğu Karadeniz Bölgesi’nin özellikleri ve mimarisi konuları oluşturmaktadır. Çalışmanın dördüncü bölümü serender yapılarının genel özellikleri, çalışmanın beşinci bölümü Trabzon’da incelenen serender yapılarının özellikleridir. Çalışmanın altıncı ve son bölümü ise değerlendirme ve sonuç kısmından oluşmuştur.

3.6.1.8. 2011-2020 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Hekimliği Alanındaki Tezler

1. Baysal, Nagihan (2014), **Gelenek ve Değişim Ekseninde Trabzon Halk Hekimliği Üzerine Bir Araştırma**, Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Halil İbrahim Şahin

Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: Halk Bilimi

Bu çalışmanın birinci bölümünde halk hekimliği terimi, kaynakları ve sağaltma yöntemleri; halk hekimliği nedir, halk hekimliği mesleğinin piri, halk hekimliğinin kaynakları, halk hekimliği sağaltma yöntemleri, kültür ve halk hekimliği ilişkisinden, ikinci bölümünde Türk halk hekimliğinde sağaltıcılar ve Trabzon’daki temsilcilerinin kimler olduklarından, üçüncü ve son bölümünde Trabzon halk hekimliğinde hastalıklar ve sağaltma yöntemlerinin neler olduklarından bahsedilmiştir.

3.6.1.9. 2011-2020 Yılları Arasında Yayınlanan Dil Bilimi Alanındaki Tezler

1. Erten, İrem (2020), **Trabzon Çepni Ağzı**, Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Prof. Dr. Asiye Mevhibe Coşar

Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı

Çalışma üç bölümden oluşmaktadır. Çalışmanın birinci bölümünde Çepniler ana başlığında Çepni boyu ve Çepni adı, Karadeniz Bölgesi’nde Çepniler, Trabzon Bölgesi Çepnileri, Çepni

Yerleşimleri, Trabzon’da Çepni yerleşimleri konuları incelenmiştir. Çalışmanın ikinci bölümü Trabzon Çepni ağzından, çalışmanın üçüncü ve son bölümü ise ses bilgisinden oluşmaktadır.

2. Maldar, Sedat (2018), **Çağdaş Kıpçak Lehçelerinin Ortak Sesleri ve Ses Olaylarının Trabzon, Rize ve Artvin Ağzıları ile Karşılaştırılması**, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi-Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Prof. Dr. Muharrem Daşdemir

Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı

Çalışmanın giriş bölümünde Kıpçaklar ve Kıpçak Türkçesi konuları ele alınmıştır. Çalışmanın birinci bölümünde çağdaş Kıpçak lehçelerinde sesler ve ses özellikleri, ünlüler ve özellikleri, ünsüzler ve özellikleri ve ses olayları konuları işlenmiştir. Çalışmanın ikinci bölümü tespit edilen ortaklıkların Trabzon, Rize ve Artvin ağzıları ile karşılaştırılmasıdır. Bu bölüm ünlüler ve ünsüzler alt başlıklarıyla incelenmiştir. Çalışmanın son kısmını sonuç bölümü kaynakça kısmı ve özgeçmiş oluşturmaktadır.

3. Turhan, Nurşah (2020), **Tatar Türkçesi Yazı Diliyle Trabzon Ağzının Morfolojik Yapısı**, Yüksek Lisans Tezi, Artvin Çoruh Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Sabina Abid

Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı

Çalışmanın birinci bölümü Tatar Türkçesi yazı diliyle Trabzon ağzının morfolojik bağlantısından oluşmaktadır. Çalışmanın ikinci bölümü inceleme kısmıdır. Burada yapım ekleri, çekim ekleri incelenmiştir. Yapım ve çekim eklerinin neler olduğu liste halinde verilip incelenmiştir. Çalışmanın sonuç bölümünde ekler başlığı altında kaynak kişiler belirtilmiştir.

3.6.1.10. 2011-2020 Yılları Arasında Yayınlanan Monografiler (Köy, Kasaba ve Kent Yaşamı) Alanındaki Tezler

1. Keleş, İskender (2018), **Trabzon İli Çarşıbaşı İlçesi Halk Bilimi Monografisi**, Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Prof. Dr. Kemal Üçüncü

Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı

Çalışmanın ilk bölümünde Çarşıbaşı’nın tarihsel yönden incelenmesi, ikinci bölümde Çarşıbaşı ilçesinin coğrafi ve sosyoekonomik açıdan özellikleri, üçüncü bölümünde sözlü edebiyat türleri,

dördüncü bölümde halk bilgisi, beşinci bölümde kültürün maddi açıdan değerlendirilmesi ve etnografya gibi konular ele alınmıştır.

2. Koç, Aybegül (2019), **Halk Gazetesine Göre Trabzon'da Sosyal ve Kültürel Yaşam (1933-1963)**, Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Prof. Dr. Kemal Üçüncü

Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı

Üç bölümden oluşan çalışmanın birinci bölümünde halk gazetesi ve gazete yazarlarına yer verilmiştir. Gazete yazarları Ali Kalkanoğlu, Cemil Hulusi Bulak, Derviş Değerli, Sabri Karanıs, Şevket Çulha, Yusuf Ahıskalı'nın hayatına yer verilmiştir. Çalışmanın ikinci bölümünde halk gazetesine göre Trabzon'da eğitim ve kültüre, çalışmanın üçüncü ve son bölümünde ise hastalıklardan, törenlerden, belediye ile ilgili konulardan, kalkınmadan, Trabzon- Erzurum yolundan, Trabzon'da asayiş ve teşekkür yazılarından, reklam ve ilanlardan bahsedilmiştir.

3. Yılmaz, Berk (2020), **Trabzon İli Geleneksel Halk Bilgisi ve Etnografyası**, Doktora Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Prof. Dr. Kemal Üçüncü

Tezin Çalışıldığı Anabilim Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı

Çalışmanın birinci bölümü insan, kültür, coğrafya ilişkisinden bahsetmektedir. Çalışmanın ikinci bölümü tespit edilen sahanın tarihi, coğrafi ve sosyoekonomik özelliklerini bakımından incelenmesini ele almıştır. Çalışmanın en detaylı olan üçüncü bölümünde ise geleneksel halk bilgisi bölümü ele alınmış ve bu bölüm 178 sayfadan oluşmaktadır.

4. Yılmaz, Berk (2014), **Trabzon İli Maçka İlçesinin Sözlü ve Maddi Kültür Kadrolarının Derlenmesi, Tasnifi ve Halkbilimi Açısından İncelenmesi**, Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Prof. Dr. Kemal Üçüncü

Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı

Bu çalışmanın birinci bölümü Maçka bölgesinin coğrafi ve beşerî özelliklerini ele almıştır. Çalışmanın ikinci bölümünde Maçka bölgesinin tarihi özelliklerine yer verilmiştir. Çalışmanın üçüncü bölümü sözlü edebiyat ürünlerinden oluşur. Çalışmanın dördüncü bölümü ise halk bilgisi ve kültürün maddi açıdan değerlendirilmesi unsurlarından oluşmaktadır. Çalışmanın asıl bölümü son

bölümdedir. Törenler, oyun ve eğlenceler, inanmalar, halk hekimliği, el sanatları, giyim, halk takvimi, halk meteorolojisi, halk mimarisi, halk hukuku, halk teknolojisi, mutfak kültürü bu bölümde ele alınan diğer konulardır.

3.6.1.11. 2011-2020 Yılları Arasında Yayınlanan Meslek Folkloru Alanındaki Tezler

1. Aça, Mustafa (2014), **Giresun ve Trabzon İlleri Balıkçılarının Meslek Folkloru**, Doktora Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Prof. Dr. Kemal Üçüncü

Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı

Dört ana bölümden oluşan bu çalışmanın birinci bölümünde meslek folklorundan, ikinci bölümünde araştırma sahasının coğrafi, tarihi ve kültürel arka planından, üçüncü bölümünde kültürel açıdan sosyal ve mesleki hayattan, dördüncü ve son bölümünden ise balıkçılık meslek folklorunun diğer temsillerinden bahsedilmektedir.

3.6.1.12. 2011-2020 Yılları Arasında Yayınlanan Çocuk Oyunları ve Oyuncakları Alanındaki Tezler

1. Yıldız, Mehmet Emir (2019), **Derin Oyun Olarak Futbol Video Oyunları: Trabzon'da Futbol Video Oyun Kültürleri Üzerine Etnografik Bir Değerlendirme**, Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Doç. Dr. Haluk Birsen

Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: Basın ve Yayın

Çalışmanın birinci bölümü biyolojiden kültüre oyunun anlamından oluşmaktadır. Çalışmanın ikinci bölümü video oyunların yükselişinden ana başlığında çeşitli oyunların incelemesi ele alınmıştır. Çalışmanın üçüncü ve son bölümü oyunlarla ilgili bulgular ve yorumlar kısımlarından oluşmaktadır.

3.6.1.13. 2011-2020 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Sağlığı Alanındaki Tezler

1. Arslan, Enver (2015), **Trabzon Vilayetinde Kolera**, Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Doç. Dr. Melek Öksüz

Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: Tarih

Üç ana bölümden oluşan çalışmanın birinci bölümünde 19. Yüzyılda kolera özellikle belli başlı bazı ülkelerde ne durumda olduğu, ikinci bölümünde 1892-1895 Trabzon vilayetinde kolera, üçüncü bölümünde Osmanlı Devleti'nin koleraya karşı aldığı tedbirler ve Trabzon vilayeti gibi konular ele alınmıştır.

3.6.1.14. 2011-2020 Yılları Arasında Yayınlanan Geçiş Dönemleri Alanındaki Tezler

1. Kolot, Berna (2017), **Geçiş Dönemi Âdetlerinde Mitolojik Unsurlar: Demirci (Akçaabat-Trabzon) Köyü Örneği**, Yüksek Lisans Tezi, Konya Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Doç. Dr. Sinan Gönen

Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı

İnsan hayatında önemli bir yer tutan geçiş dönemleri doğum, evlenme ölüm bölümlerinden oluşmaktadır. Çalışmada da bu geçiş dönemi unsurları çeşitli başlıklar altında detaylıca ele alınmıştır. Çalışmanın giriş bölümünde araştırma hakkında genel bilgiler, Trabzon'la ilgili genel bilgiler, Demirci köyü ile ilgili genel bilgilere yer verilmiştir. Birinci bölüm Demirci köyünde doğum konusundan oluşmaktadır. Bu bölüm doğum öncesi, sırası ve sonrası alt başlıklarına ayrılmıştır. İkinci bölüm olan Demirci köyünde evlenme konusu evlenme öncesi, evlenme sırası, evlenme sonrası başlıklarına ayrılmıştır. Üçüncü ve son bölüm olan Demirci köyünde ölüm konusu ölüm öncesi, ölüm sırası ve ölüm sonrası başlıklarına ayrılıp her bir konu kendi içinde özetlenmiştir.

3.6.2. 2011-2020 Yılları Arasında Yayınlanan Kitaplar

3.6.2.1. 2011-2020 Yılları Arasında Yayınlanan Tarih Alanındaki Kitaplar

1. Alşan, Mehmet Hakan; Duran, Zafer (2017), **Trabzon Seyahatnamesi**, Heyamola Yayınları, Trabzon.

Bu kitapta 40 farklı seyyahın gözünden Trabzon anlatılmıştır. Bahsi geçen seyyahlar Ksenophon, Strabon, Arrianus, Procopius, Josaphat Barbaro, Âşık Mehmet Çelebi, Evliyâ Çelebî, Katib Çelebî, John MacDonald Kinneir, Minas Bıjiskyan, Eli Smith, Edmund Spencer, William J. Hamilton, Horatio Southgate, Charles Texier, William Francis Ainsworth, J. Philip Fallmerayer, Robert Curzon, Joseph Wolff, Austen Henry Layard, Frederick Walpole, Humphry Sandwith, A. D. Mordmann, Théophile Deyrolle, James Bryce, Henry C. Barkley, Karl Koch, Baron Julius Von Minutoli, Şakir Şevket, Perunak Feruhan Bey, İsmail Habib Sevük, Victor Fontanier, Chiristophr Harris, Franz Cumont-Eugène Cumont, Gabriel Bonvalot, Ahmet Refik, Jean-Marie Beuscher, Pierre Jarôme Dupré, Abdullah Saydam ve Antony Eastmond'dur. Kitap 464 sayfadan oluşmaktadır.

2. Alşan, Mehmet Hakan ve Bölükbaşı A. Alp (2014), **Akçaabat'ın Epik Tarihi, Destanlar, Söylenceler**, Kurtuba Yayınları, Trabzon.

Kitap bir tarihi çalışmadır. Akçaabat'ın tarihi ile ilgili bize bilgiler vermiştir. Tarihi bir nevi destansı biçimde ele almıştır. Kitapta Akçaabat'la ilgili destanlar, söylencelerle ilgili örnekler tespit edilmiştir. Bu yönüyle edebi eser niteliği de taşımaktadır. Kitap 344 sayfadan oluşmaktadır.

3. Aygün, Necmettin vd. (2019), **Trabzon Hurufat Defterleri: Vakıflar ve Görevleri**, 1. Baskı, Serander Yayınları, Trabzon.

Trabzon'un 1691-1835 yıllarındaki sosyal hayatı hakkında bilgi veren bu kitap, giriş: vakıflar ve hurufat defterlerinin önemi, genel imla kuralları, Trabzon hurufat defterleri- çevrim yazı, Trabzon kazası, Akçaabat Ma'a Yemuuhura Kazası, Of kazası, Sürmene kazası, kaynakça, dizin bölümlerinden oluşmaktadır. Kitap 411 sayfadan oluşmaktadır.

4. Bal, Mehmet Akif (2020), **Trabzon Araklı'da Kültürel Varlığın Tapuları Araklı Kitabeleri**, 1. Baskı, Akademi Yayınları, İstanbul.

Bu kitapta Araklı kitabelerine yer verilmek istenmiştir. Kitabelerin dili bile, yapıldıkları devrin tercihleri hakkında ipuçları taşırlar. Mezar kitabeleri içinde bulunduğu toplumun özelliklerini yansıtmaktadır. Kitap 367 sayfadan oluşmaktadır.

5. Bal, Mehmet Akif (2017), **Karadere'nin Trabzon'a Armağanı Şehr-i Araklı**, Araklı Kitaplığı, Trabzon.

Kitap toplamda on üç bölümden oluşmaktadır. Araklı tarihi, Araklı'daki tarihi yapılar ve mekânlar, Araklı'nın beşerî özellikleri, Araklı isminin nereden geldiği, Araklı yazıları, Araklı'da yetişen bazı kişiler gibi konular kitapta bahsi geçen başlıklardandır. Kitap 664 sayfadan oluşmaktadır.

6. Başkaya, Muzaffer (2019), **Trabzon'un Yakın Tarihinden Kesitler**, 1. Baskı, Kriter Yayınları, İstanbul.

Bu kitapta Trabzon'un hareketliliğini kaybettiği süreç anlatılmıştır. 1850li yıllara denk gelen bu dönemde birtakım siyasi ve ekonomik bozulmalar yaşanmıştır. Kitapta özellikle bu bozulmaların sebepleri üzerinde durulmuştur. Ayrıca kitapta Trabzon halkının yaşayış biçimi ve inançlarının neler olduğu hakkında da bilgiler verilmiştir. Kitap 261 sayfadan oluşmaktadır.

7. Coşkun, Osman (2013), **Yunanca, Ermenice, Lazca, Gürcüce ve Türkçe Kaynaklara Göre Doğu Karadeniz Yer Adları ve Söz Varlığı (Artvin-Rize-Trabzon)**, Çatı Yayınları, İstanbul.

Çalışmada ilk olarak Karadeniz Bölgesi'nin tarihi ile ilgili bilgilendirme yapılmıştır. İhtidanın ne olduğu ve Osmanlı Devleti' ihtida hareketleriyle ilgili açıklamalar yapılmıştır. Kitapta Trabzon'un tarihi, coğrafyası, dili ve dini hakkında da açıklamalara yer verilmiştir. Kitap 428 sayfadan oluşmaktadır.

8. Çiçek, Rahmi (2011), **İstikbal Gazetesine Göre Trabzon'da Belediye ve Belediyecilik**, 1. Baskı, Serander Yayınları, Trabzon.

Bu kitabın oluşturulmasında İstikbal Gazetesi'nden yararlanılmıştır. Gazetede Trabzon'un tarihinden, siyasetinden ve kültürel kaynaklarından bahsedilmektedir. Eser dönem olarak ise Millî Mücadele ve Cumhuriyet'in kuruluş dönemini içermektedir. Kitap 239 sayfadan oluşmaktadır.

9. Durmuş, Adnan (2011), **Tarih ve Kültürü ile Hamsiköy ve Meryemana Vadileri Maçka**, Sanat Kitap Evi, Trabzon.

Kitap bize Trabzon ili Maçka ilçesi hakkında bilgi vermektedir. Maçka ilçesine bağlı meşhur yerler olan Hamsiköy ve Meryemana (Sümela) hakkında merak edilen her şey için bu kitaptan yararlanılmaktadır. Kitap bir nevi gezi yazısı niteliğindedir. Kitap 224 sayfadan oluşmaktadır.

10. Emir, Osman (2011), **Prehistorik Dönemlerden Roma Dönemine Kadar Trabzon ve Çevresi**, 1. Baskı, Serander Yayınları, Erzurum.

Dört bölümden oluşan bu kitabın birinci bölümünde Trabzon ile ilgili ele alınan Eski Çağ dönemi ile ilgili eleştirel bir dille bilgi verilmiştir. İkinci bölümde Trabzon ve çevresindeki illerin Tarih Öncesi Çağları hakkında incelemeler yapılmıştır. Çalışmanın üçüncü ve dördüncü bölümlerinde ise Tarihi Çağlar Dönemi'nden Roma Çağlarına kadar olan incelemeler ele alınmıştır. Kitap 110 sayfadan oluşmaktadır.

11. Eray, Tuğba (2020), **Savaşın Gölgesinde II. Dünya Savaşı Yıllarında Giresun, Trabzon ve Rize'nin Ekonomik ve Sosyo Kültürel Durumu**, 1. Baskı, Yeditepe Yayınevi, İstanbul.

Bu kitap 2. Dünya Savaşı döneminde Karadeniz Bölgesi'ndeki gelişmeler hakkında bilgi vermektedir. Tifüs, verem, sıtma gibi hastalıklar, bayram günleri çocukların ellerinde bayrakları tutması, savaşın ağırlığına rağmen limanların işletilmeye çalışılması gibi konular kitapta

geçmektedir. Özellikle savaşın etkileri sonucu halkın nasıl olduğu ile ilgili bilgiler verilmiştir. Kitap 384 sayfadan oluşmaktadır.

12. Goloğlu, Mahmut (2014), **Trabzon Tarihi** (Fetihten Kurtuluşa Kadar), Serander Yayınları, Trabzon.

Bu kitapta özellikle şehir içinde bulunan kitabelerden ve mezar taşlarından bahsetmektedir. İşlenen konular Trabzon'un fetih döneminden de başlanarak ele alınmıştır. Kitaptaki olaylar 1918 kurtuluşuna kadar geçen dönemi kapsamaktadır. Kitap, Trabzon tarihi hakkında yazılmış olanların en kapsamlısıdır. Kitap 342 sayfadan oluşmaktadır.

13. Gözübüyük, Mine (2019), **Trabzon'da Mülteci ve Sığınmacı Kadınlar: Bir Göç Deneyimi ve Kültürlerarası İletişim**, 1. Baskı, Gazi Kitapevi, Ankara.

Bu kitapta hayata geçirilen bir proje öncülüğünde Trabzon'u kendilerine yurt edinmiş sığınmacı ve mülteci kadınlar hakkında bilgiler verilmiş, göç sebepleri üzerinde durulmuştur. Ayrıca kadınların Trabzon'daki uyum süreçleri hakkında da bilgilendirmeler yapılmıştır. Niçin göç yaptıkları, göç yaparlarken karşılaştıkları zorlukların neler olduğu, yaşadıkları deneyimlerini açıklamak amacıyla oluşturulmuştur. Kadınların birbirleriyle olan iş birlikleri ve iletişimleri de kitapta kendine yer bulmuştur.

14. Holmes, N. J. (2013), **Trebizond**, Matador Yayınları, Birleşik Krallık.

Kitapta temel olarak Bizans dönemi anlatılmaktadır. Bizans'ın Türk toplulukları tarafından nasıl bölündüğü, parçalandığı anlatılmaktadır. Ele alınan konu 11. Yüzyılda yaşanmıştır. Trabzon' da var olan direnişten de bahsedilmiştir. O dönemin şartları, yaşanan olaylar kitapta kendine yer bulmuştur. Kitap 325 sayfadan oluşmaktadır.

15. İnan, Kenan (2013), **Mahmiye-i Trabzon Mahallatında On Yedinci Yüzyıl Ortalarında Trabzon'da Sosyal ve İktisadi Hayat**, Trabzon Belediyesi Kültür Yayınları, Trabzon.

Bu kitapta 14 makale bulunmaktadır. Bu makalelerden 13'ü 1996-2011 yılları arasındaki Trabzon hakkında bize bilgi vermektedir. Makaleler şehrin iktisadi ve siyasi yönleri hakkında bize bilgi vermektedir. Bu açıdan kitap okuruna Trabzon hakkında detaylı bilgi vermektedir. Kitap 374 sayfadan oluşmaktadır.

16. Karpuz, Haşim (2018), **Trabzon Merkez ve İlçelerindeki Önemli Tarihi Yapılar**, 1. Baskı, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.

Bu eser, Trabzon'un merkezindeki ana yapılardan, ilçelerdeki ve köylerdeki tarihi yapıların işlemelerinden, ahşap, oymalı binalardan bahsetmektedir. Kitaptaki ürünler mimarlık bölümü açısından örnek teşkil etmektedir. Kitap 267 sayfadan oluşmaktadır.

17. Kurt, Hasan (2020), **Bir Zamanlar Trabzon: Kadim Kentin Görkemli Geçmişi**, Kuzey Ekspres Yayınları, Trabzon.

Bu kitapta tarihi bir geçmiş anlatılmaktadır. Kâhya Yahya, Faik Ahmet Barutçu ve Topal Osman kitapta bahsi geçen isimlerdendir. Rumlara karşı verilen mücadeleden bahsedilmiştir. Kitap 294 sayfadan oluşmaktadır.

18. Küçükuğurlu, Murat; Başkaya, Muzaffer (2019), **Sorularla Trabzon Tarihi**, 1. Baskı, Çizgi Yayınları, (?)

Sorularla şehir tarihi serisinin bir kitabı olan bu eserde Trabzon ile ilgili daha önce sorulmamış sorulara yer verilmiştir. Sorulara verilmiş olan yanıtlar ayrı başlıklar altında değerlendirilmiştir. Trabzon tarihi ile ilgili özgün detaylara bu kitapta cevap bulunmaktadır. Kitap 332 sayfadan oluşmaktadır.

19. Okuyan, Abdurrahman (2018), **Arşiv Belgelerine Göre 19. yy' ın Son Çeyreğinde Trabzon**, 1. Baskı, Bilim Kent Yayınları, Trabzon.

Bu çalışmanın birinci bölümünde Trabzon'un 1850 yılı ve sonrası tarihi ile ilgili detaylar verilmiştir. Trabzon isminin nereden geldiği, ne zaman kurulduğu, Türklerin bu bölgeye girmesinden öncesi ve sonrası hakkında bilgiler verilmiştir. Kitap 290 sayfadan oluşmaktadır.

20. Özdemir, Yaşar Bedri (2011), **Trabzon Şehrengizi**, Mor Taka Kitaplığı, Beşikçi Yayınları, Trabzon.

Trabzon Şehrengizi isimli bu kitapta kentin Trabzon' un tarihsel kronolojisi hakkında bilgiler verilmiştir. Kitapta fazlaca görsel içerikler de kullanılmıştır. Kitap ansiklopedi havasında incelenmiştir. Bütün bunlar bize Trabzon hakkında detaylı bir bilgi vermektedir. Kitap 631 sayfadan oluşmaktadır.

21. Özsüer, Esra (2019), **Trabzon Rum Mektebi: Doğu'nun Deniz Feneri**, Libra Yayınları, İstanbul.

Bu kitaptaki çalışmalar Yunanistan’da tamamlanmıştır. Mektebin kuruluşu için geçirdiği aşamalar, mektebin hangi amaçla kurulduğu, gelişimi gibi konulardan bahsedilmiştir. Bu eser bir nevi tarih çalışmasıdır. Kitap 156 sayfadan oluşmaktadır.

22. Öztürk, Temel (2011), **Osmanlıların Kuzey ve Doğu Seferlerinde Savaş ve Trabzon**, Serander Yayınları, Trabzon.

Bu kitap kendi alanında bir ilktir. Trabzon ilinin savaş sebebiyle yaşadıkları olumlu ve olumsuz konular ele alınmıştır. Bu konuda ayrıntılı sonuçlara varılmıştır. Kitapta lojistik etkinliklere de yer verilmiştir. Kitap 388 sayfadan oluşmaktadır.

23. Saydam, Abdullah (2020), **Farklı Ama Bir Arada, Trabzon**, 1. Baskı, Kitapevi Yayınları, Trabzon.

Bu kitap, yazarının Trabzon ile ilgili yapılan çalışmaların tekrardan kontrol edilerek incelenmesinden oluşmaktadır. Farklı bölümlerinde bibliyografik yenilemeler yapıp daha önceden yayınlanmış makaleler düzenlenmiştir. Kitap 368 sayfadan oluşmaktadır.

24. Şimşek, Selami vd. (2020), **Trabzon’un Kültürel Yüzü**, 1. Baskı, Buhara Yayınları, İstanbul.

Bu kitap, Trabzon'un kültürel hayatından bazı bölümleri biyografiler üstünden aktarmayı amaçlamıştır. Biyografiler, 13 üniversite ve 4 kuruma bağlı elli yedi yazar aracılığıyla oluşturulmuştur. Bunlardan bir bölümü derleme şeklinde oluşturulup diğer bir bölümü ise istatistiki şekildedir. Kitap 608 sayfadan oluşmaktadır.

25. Tellioğlu, İbrahim (2010), **Trabzon Rum Devleti**, 1. Baskı, Serander Yayınları, (?)

Kitapta Bizans’ı yönetmiş bir ailenin bireyleri Ortodoksluk altında bir araya gelen ve Rum ismiyle anılan farklı kökenlere sahip toplulukları, kayıtlarda Trabzon Rum İmparatorluğu ve Trabzon İmparatorluğu olarak farklı isimlerle anılan bir devletin tarihinden bahsedilmektedir. Kitap 208 sayfadan oluşmaktadır.

26. Yılmaz, Özgür (2015), **Doğu’ya Seyahat, Bir Fransız Konsolosun Gözüyle 1830ların Trabzonu’ndan Siyaset ve Toplum**, 1. Baskı, Heyamola Yayınları, Trabzon.

Bu kitapta Türkiye’de konsoloslukların kurulması, paşalığın idaresi, güvenlik idaresi, adli idare, Türkiye’deki beledi idare – ayanlar- ağalar, müzakereler, Hristiyanların dini organizasyonu, Gayrimüslimlerin idaresi, paşalığın gelir ve giderleri, vergilerin adları, Trabzon ticareti- Fransız

konşoloslukları, Rusların Anadolu seferleri, Rusların Asya'daki politikası, Edirne Antlaşmasının sonuçları, Sürmene savaşı, Türkiye'de isyan gibi konular ele alınmıştır. Kitap 316 sayfadandır.

27. Zehiroğlu, Ahmet Mican (2016), **Trabzon İmparatorluğu**, Lazika Yayın, İstanbul.

Bu kitap bize Trabzon tarihine yönelik bilgiler sunmaktadır. Kitap 4 ciltten oluşmaktadır. Kitapta daha önce bahsi geçmemiş tarihle ilgili birçok farklı konuya da yer verilmiştir. Kitap 286 sayfadandır.

3.6.2.2. 2011-2020 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Edebiyatı Alanındaki Kitaplar

1. Alşan, Mehmet Hakan ve Bölükbaşı A. Alp (2014), **Akçaabat'ın Epik Tarihi, Destanlar, Söylenceler**, Kurtuba Yayınları, İstanbul.

Kitap bir tarihi çalışmadır. Akçaabat'ın tarihi ile ilgili bize bilgiler vermiştir. Tarihi bir nevi destansı biçimde ele almıştır. Kitapta Akçaabat'la ilgili destanlar, söylencelerle ilgili örnekler tespit edilmiştir. Bu yönüyle edebi eser niteliği de taşımaktadır. Kitap 344 sayfadandır.

2. Bal, Mehmet Akif (2017), **Karadere'nin Trabzon'a Armağanı Şehr-i Araklı**, Araklı Kitaplığı, Trabzon.

Kitap toplamda on üç bölümden oluşmaktadır. Araklı tarihi, Araklı'daki tarihi yapılar ve mekânlar, Araklı'nın beşerî özellikleri, Araklı isminin nereden geldiği, Araklı yazıları, Araklı'da yetişen bazı kişiler gibi konular kitapta bahsi geçen başlıklardandır. Kitap 664 sayfadandır.

3. Gedikoğlu, Haydar (2016), **Trabzon Folkloru**, Trabzon Valiliği, Trabzon.

Kitapta ses değişimleri, horon kurma, destanlar, efsaneler, törenler, giysiler, bilmece, deyimler, meteorolojik durumlar, takvimler, veterinerlikle ilgili durumlar vb. konular ele alınmıştır. Kitap, Trabzon'u folklorik açıdan detaylıca inceleyen bir eserdir. Kitap, 512 sayfadandır.

4. Tuncer, İbrahim (2019), **Çaykara Kültürü**, Çaykara Kültür Sanat ve Yayıncılık, Trabzon.

Kitapta Çaykara'nın köy ve şehir hayatından, erkeklerin ve kadınların kültürel yaşantısından, arıcılık, balıkçılık, dokumacılık gibi halk zanaatlarından, hayvancılıktan, bilmece, tekerlemelerden, manilerden, hikâyelerden, fıkralardan camilerden, doğum ve aile soyunu

yaşatmadan, takma adlardan, ormancılıktan, oyuncaklardan, yaylacılıktan vb. konulardan bahsedilmiştir. Kitap 472 sayfadan oluşmaktadır

5. Tuncer, İbrahim ve Tuncer, İlknur Kübra (2019), **Çaykara Folkloru**, Çaykara Kültür Sanat ve Yayıncılık, İstanbul.

Kitap bir serinin 2. Yayını olarak karşımıza çıkmaktadır. Hacim olarak Çaykara bölgesi ile ilgili folklor açısından yazılmış kitaplar arasında en geniş kapsamlısıdır. Kitapta türkücülerden, şairlerden, destan yazarlardan bahsedilmiştir. Ayrıca bu bahsi geçen kişilerin eserlerine de yer verilmiştir. Trabzon'da horonun türleri hakkında bilgiler verilmiştir. Yörede kullanılan müzik aletlerinden olan kemençe ve kaval hakkında bilgilendirmeler yapılmıştır. Kitap 544 sayfadan oluşmaktadır.

3.6.2.3. 2011-2020 Yılları Arasında Yayınlanan Halk İnançları Alanındaki Kitaplar

1. Albayrak, Hüseyin (2019), **Dünden Bugüne Merkez ve İlçeleriyle Trabzon' da Dini Hayat**, Sonhaber Matbaacılık, Trabzon.

Bu kitap 7 ciltten oluşmaktadır. Birinci ciltte Trabzon'daki dini hayatın durumundan bahsedilmiştir. İkinci ciltte Ortahisar ilçesinden, üçüncü ciltte Akçaabat, Araklı, Arsin, Beşikdüzü, Çarşıbaşı ilçelerinden, dördüncü ciltte Çaykara ilçesinden, beşinci ciltte Dernekpazarı, Düzköy, Hayrat ve Köprübaşı ilçelerinden, altıncı ciltte Maçka, Of ilçelerinden, yedinci ve son ciltte Sürmene, Şalpazarı, Tonya, Vakfıkebir ve Yomra ilçelerinden bahsedilmiştir. Kitap sayfa sayıları cilt olarak sırasıyla 383, 783, 760, 686, 883, 640 ve 692 sayfadan oluşmaktadır.

2. İmamoğlu, Abdülvahit (2015), **Köprübaşı Yöresinde Yetişen Medrese Âlimleri ve Din Eğitiminin Katkıları**, Trabzon Büyükşehir Belediyesi, Trabzon.

Kitapta ilk olarak Sürmene ilçesinin tarihi gelişiminden bahsedilmiştir. Sonrasında medrese kelimesinin kökeni hakkında bilgiler verilmiştir. Daha sonra ise Köprübaşı ilçesinde medrese eğitiminin nasıl olduğu ile ilgili detaylı açıklamalar yapılmıştır. Kitap 229 sayfadan oluşmaktadır.

3. Tosun, Miraç (2018), **Trabzon' da Cemaatler Arası İlişkiler**, Serander Yayınları, Trabzon.

Kitap dört bölüm halinde ele alınmıştır. Birinci bölüm Trabzon'da Müslim ve Gayrimüslim cemaatler arasındaki ilişkilere, Kitabın diğer bölümleri ise sosyal hayat, ekonomik hayat, dini alan: faaliyetler ve problemler ile hukuk ve mahkemelerdir. Kitapta özellikle dini cemaatler ve bu cemaatlerin birbirleriyle olan ilişkilerine yer verilmiştir. Bu kıyaslamalardan hareketle Osmanlı

Dönemi toplumunun yapısı ve Trabzon şehir kültürü ile ilgili sonuçlara varılmıştır. Kitap 323 sayfadan oluşmaktadır.

4. Tuncer, Mustafa (2019), **Bir Marka Değeri Olarak Oflu Hoca Kimliği ve Yetiştği Ortam**, Ensar Neşriyat, Trabzon.

Kitapta Oflu Hocalık kavramı genel olarak ele alınmıştır. Hocalar Of ve Çaykara ilçelerinde yer almaktadır. Kitapta hocaların İslamlaşma süreçlerinden bahsedilmiştir. Medreselerden ve medreselerde nasıl yetiştiklerinden bahsedilmiştir. Hocaların kısa hayat hikâyelerine de yer verilmiştir. Kitap 288 sayfadan oluşmaktadır.

3.6.2.4. 2011-2020 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Mutfağı Alanındaki Kitaplar

1. Arapça çeviri Moad Azafad, İngilizce çeviri Çisem Bölükbaşı (2018), **Akçaabat mutfacı= Akçaabat cuisine= Mutbahin Akşabât**, Akçaabat Belediyesi Yayınları, İstanbul.

Kitaba ilk olarak Akçaabat hakkında bilgilendirme yapılarak başlanmıştır. Kitapta verilen yemekler İngilizce ve Arapça olarak karşımıza çıkmaktadır. Kitapta bahsi geçen yemeklerden çorbalar karalahana çorbası, mısır çorbası ve ısırgan çorbasıdır. Akçaabat haşlama, Akçaabat köfte, karalahana yığıma, etli karalahana sarma, etli beyaz lahana ana yemekler olarak verilmiştir. Kuymak, kazkaldıran, mısır lapası, gulya, karalahana diblesi, turşu kavurması, taze fasulye diblesi, pazı mıhlama, hulıa, kaygana, tomara tavaşı, patlıcan tavaşı ve pazı tavaşı kahvaltı ve çay saatlerinde tercih edilmektedir. Hamsili pilav, hamsi çıtlama, hamsi ızgara, hamsi kuşu, hamsili kaygana, mezgıt tava, mezgıt buğulama, barbunya ızgara, tırsı ızgara, palamut ızgara, kâğıtta palamut, sargan ızgara, istavrit tava, kalkan buğulama, levrek buğulama, sebzeli alabalık buğulama ise balık yemekleridir. Kitapta tüm bu yemeklerin malzemeleri ve yapıları olduğundan bu bir tarif kitabıdır. Kitap 100 sayfadan oluşmaktadır.

2. Hamzaoğlu, Yasemin (2020), **Karadeniz' in Değirmenleri: 19. Yüzyılda Trabzon Vilayeti**, Libra Kitap, İstanbul.

Kitap iki bölüm altında incelenmiştir. Birinci bölümde Trabzon vilayetindeki değirmenler incelenmiştir. Değirmenlerin türleri ve tanımları yapılmıştır. İkinci bölümde ise Trabzon ilindeki değirmenler ile ilgili idari, hukuki ve sosyo-ekonomik değişimler ele alınmıştır. İkinci bölümde tahıllar, fırınlar; buğday, arpa, mısır, yulaf, pirinç vb. bakliyat ürünlerinin çeşitliliği verilmiştir. Kitap 328 sayfadan oluşmaktadır.

3. Kalemci, Halime (2013), **Trabzon'dan O Yani Doğu Karadeniz Yemekleri**, Sokak Kitapları, İstanbul.

Bu kitap bir yemek tarifi kitabıdır. Tariflerle ilgili püf noktalar da ayrıntılarıyla verilmiştir. Doğu Karadeniz yemek kültürü de diğer kültürlerdeki gibi çok çeşitlidir. Farklı farklı yemek tarifleri kitapta kendine yer bulmuştur. Kitap 80 sayfadan oluşmaktadır.

4. Kansız, İsmail (2015), **Trabzon Mutfağı**, Trabzon İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yayınları, Trabzon.

Bu kitapta zilbiyat, turşu kavurması, tomari tavaşı, hamsili pilav, hamsili pide, kaygana ve kabak tatlısı vb. yemekler ve tarifleri verilmiştir.

5. Trabzon Valiliği (2015), **Trabzon Mutfağı=Trabzon Cuisine**, Trabzon.

Bu kitap bir yemek tarifi kitabı olma özelliği taşımaktadır. Trabzon mutfağına ait yaklaşık 150 tane yemek tarifi kitapta yer almaktadır. Kitabın en önemli özelliği 3 dil şeklinde ortaya çıkmasıdır. Kitapta İngilizce ve Fransızca yemek tarifleri de bulunmaktadır. Kitap Trabzon Valiliği ile İl Kültür Turizm İl Müdürlüğü tarafından ortaklaşa hazırlanmıştır. Kitap 200 sayfadan oluşmaktadır.

3.6.2.5. 2011-2020 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Müziği Alanındaki Kitaplar

1. Akat, Abdullah (2012), **Doğu Karadeniz Bölgesinde Çepniler ve Müzik**, Serander Yayınları, Trabzon.

Çalışma Doğu Karadeniz Bölgesi tarihine giriş, Çepnilerin kimliği ve dinsel kimlikleri, Çepniler, Çepni bölgesinde tanınmış kemençeciler, Çepni müziğinde çalgılar bölümlerinden oluşmaktadır. Bu kitap bir tezin kitaba dönüştürülmüş halinden oluşmaktadır. Kitap 210 sayfadan oluşmaktadır.

2. Durmuş, Mustafa (2019), **Karadeniz Müziğinin Türkü Babası Erkan Ocaklı**, Orta Hisar Belediyesi Yayınları, Trabzon.

Trabzon'da türküyle bağdaşan önemli şahsiyetlerden biri olan Erkan Ocaklı Arhavidir. Türküleri ile tanınmaktadır. Türküleri gümümüzde hala kullanılmaktadır. Kitap bir biyografi kitabıdır. Aynı zamanda türküleri ile ilgili bilgiler de verilmiştir. Kitap 384 sayfadan oluşmaktadır.

3. Tuncer, İbrahim ve Tuncer, İlknur Kübra (2019), **Çaykara Folkloru**, Çaykara Kültür Sanat ve Yayıncılık, İstanbul.

Kitap bir serinin 2. Yayını olarak karşımıza çıkmaktadır. Hacim olarak Çaykara bölgesi ile ilgili folklor açısından yazılmış kitaplar arasında en geniş kapsamlısıdır. Kitapta türkücülerden,

şairlerden, destan yazarlardan bahsedilmiştir. Ayrıca bu bahsi geçen kişilerin eserlerine de yer verilmiştir. Trabzon'da horonun türleri hakkında bilgiler verilmiştir. Yörede kullanılan müzik aletlerinden olan kemençe ve kaval hakkında bilgilendirmeler yapılmıştır.

3.6.2.6. 2011-2020 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Sanatları ve Zanaatları Alanındaki Kitaplar

1. Akıntürk, Nurettin (2015), **Çarşıbaşı'nda Balıkçılık Sektörü ve Balıkçığın Tarihçesi**, Ümit Ofset, Trabzon.

Kitapta Trabzon ili, Çarşıbaşı ilçesinde balıkçılık sektörü hakkında bilgilendirmeler yapılmıştır. Balıkçılığın ilk oluşum zamanı, gelişimi ve günümüzde nasıl olduğu ile ilgili bilgilendirmeler yapılmıştır. Çarşıbaşı ilçesi balıkçılık alanında gelişmiş bir ilçemiz olduğu tespiti yapılmıştır. Kitap 184 sayfadan oluşmaktadır.

2. Tuncer, İbrahim (2019), **Çaykara Kültürü**, Çaykara Kültür Sanat ve Yayıncılık, Trabzon.

Kitapta Çaykara'nın köy ve şehir hayatından, erkeklerin ve kadınların kültürel yaşantısından, arıcılık, balıkçılık, dokumacılık gibi halk zanaatlarından, hayvancılıktan, bilmecelelerden, tekerlemelerden, manilerden, hikâyelerden, fıkralardan camilerden, doğum ve aile soyunu yaşatmadan, takma adlardan, ormancılıktan, oyuncaklardan, yaylacılıktan vb. konulardan bahsedilmiştir. Kitap 472 sayfadan oluşmaktadır.

3.6.2.7. 2011-2020 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Mimarisi Alanındaki Kitaplar

1. Bölükbaşı, Atilla Alp (2017), **Trabzon Camileri**, Trabzon.

Kitapta Trabzon'da bulunan camilerin detaylıca ele alınıp incelenmesi mevcuttur. Bahsi geçen camilerle ilgili bolca görseller de yer almaktadır. Camilerdeki işçilikle ilgili detaylar basında kendine yer bulmuştur. Kitap 167 sayfadan oluşmaktadır.

2. Karpuz, Haşim (2018), **Trabzon Merkez ve İlçelerindeki Önemli Tarihi Yapılar**, 1. Baskı, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.

Bu eser, merkezdeki tespiti yapılmış eserlerin işlevini ortaya çıkarmaktadır. İlçe ve köydeki ahşap oymalı, nakışlı camiler mimarlık tarihi bakımından özgün örnekler içermektedir. Kitap 267 sayfadan oluşmaktadır.

3. Öksüz, Hikmet; Coşar, Mevhibe ve Usta, Veysel (2016), **Başlangıçtan Günümüze Her Yönüyle Of**, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.

Kitap Trabzon ili Of ilçesi hakkında bize bilgiler vermektedir. Kitapta Trabzon ilinin doğu sınırına denk gelen Of ilçesi ile ilgili ulaşılmak istenen her şey kronolojik bir şekilde ele alınmıştır. Kitap 482 sayfadan oluşmaktadır.

4. Tosun, Murat Dursun (2019), **Trabzon Vilayetinde Kaleler**, Depo Yayınevi, İstanbul.

Kitap kaleler hakkında genel bilgilerle başlamaktadır. Canik sancağındaki kaleler, Koyluhisar Kalesi, Giresun Kalesi, Gümüşhane Kaleleri, Bayburt Kaleleri, Trabzon Kaleleri, Rize Kaleleri kitapta bahsedilen kalelerdir. Her bir başlığın altında çeşitli alt başlıklar bulunmaktadır. Kitap 608 sayfadan oluşmaktadır.

5. Tuncer, İbrahim (2019), **Çaykara Kültürü**, Çaykara Kültür Sanat ve Yayıncılık, Trabzon.

Kitapta Çaykara'nın köy ve şehir hayatından, erkeklerin ve kadınların kültürel yaşantısından, arıcılık, balıkçılık, dokumacılık gibi halk zanaatlarından, hayvancılıktan, bilmecelelerden, tekerlemelerden, manilerden, hikâyelerden, fıkralardan camilerden, doğum ve aile soyunu yaşatmadan, takma adlardan, ormancılıktan, oyuncaklardan, yaylacılıktan vb. konulardan bahsedilmiştir. Kitap 472 sayfadan oluşmaktadır.

3.6.2.8. 2011-2020 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Hekimliği Alanındaki Kitaplar

1. Baysal, Nagihan (2014), **Gelenek ve Değişim Ekseninde Trabzon Halk Hekimliği Üzerine Bir Araştırma**, Gece Kitaplığı, Ankara.

Bu kitapta halk hekimliğine ait adetler, inanmalar ve uygulamaları üzerinde durulmuştur. Trabzon'daki halk hekimliğinin ne durumda olduğu açıklanmıştır. Bu kitap bir yüksek lisans tezinin kitaba çevrilmiş halidir. Kitap 320 sayfadan oluşmaktadır.

3.6.2.9. 2011-2020 Yılları Arasında Yayınlanan Dil Bilimi Alanındaki Kitaplar

1. Bal, Mehmet Akif (2017), **Karadere'nin Trabzon'a Armağanı Şehr-i Araklı**, Araklı Kitaplığı, Trabzon.

Kitap toplamda on üç bölümden oluşmaktadır. Araklı tarihi, Araklı'daki tarihi yapılar ve mekânlar, Araklı'nın beşerî özellikleri, Araklı isminin nereden geldiği, Araklı yazıları, Araklı'da

yetißen bazı kişiler gibi konular kitapta bahsi geçen başlıklardandır. Kitap 664 sayfadan oluşmaktadır.

2. Coşkun, Osman (2013), **Yunanca, Ermenice, Lazca, Gürcüce ve Türkçe Kaynaklara Göre Doğu Karadeniz Yer Adları ve Söz Varlığı (Artvin-Rize-Trabzon)**, Çatı Yayınları, İstanbul.

Çalışmada ilk olarak Karadeniz Bölgesi'nin tarihi ile ilgili bilgilendirme yapılmıştır. İhtidanın ne olduğu ve Osmanlı Devleti'nin ihtida hareketleriyle ilgili açıklamalar yapılmıştır. Kitapta Trabzon'un tarihi, coğrafyası, dili ve dini hakkında da açıklamalara yer verilmiştir. Kitap 428 sayfadan oluşmaktadır.

3. Karagöz, İlyas (2015), **Grek, Bizans ve Eski Türk Kaynaklarına Göre Trabzon Yer Adları**, Derya Kitabevi, Ankara.

Trabzon yer adları isimli bu kitapta tarih öncesi dönemlerden, Grek, Roma, Pers, Selçuklu, Bizans ve Osmanlı dönemlerinden bahsedilmiştir. Eski kaynaklarda yer adlarının nasıl isme dököldüğünün de açıklaması yapılmıştır. Bu kitap bir dil bilimi çalışmasıdır. Kitap 391 sayfadan oluşmaktadır.

4. Sezgin, Bahattin (2015), **Trabzon Yerel Ağızlar Derleme Sözlüğü**, Cinius, İstanbul.

Sözlükte tercih edilen kelimelerin günümüz Türkçesi ile açıklaması yapılmıştır. Dönemin toplumsal ilişkilerinin durumundan, aile ve kişisel yaşamdan ve halk bilimiyle ilgili durumlardan bahsedilmiştir. Sözlükte “ğ” harfi ile başlayan kelime olmamasına rağmen bu kitapta “ğ” harfi ile başlayan 164 kelime ile köy adı tespit edilmiştir. Bölge hakkında bazı bilgilere de kitapta ulaşılmaktadır. Kitap 398 sayfadan oluşmaktadır.

3.6.2.10. 2011-2020 Yılları Arasında Yayınlanan Giyim-Kuşam ve Süs Alanındaki Kitaplar

1. Aksu, Yüksel (2017), **Tarihi Süreçte Trabzon Kadının Giyinişi Albümü: Moda Hep Vardı**, Trabzon Vakfı Kadın Platformu, Trabzon.

Kitapta 1900 ve 1960lı yıllardaki unutulmuş yaşanımlıklarla ilgili bilgilendirmeler yapılmıştır. Kuran'ı Kerim'i hatmeden kızların giyimlerine ait özellikler de fotoğraflandırılarak ele alınmıştır. Kitap altı yıllık bir çalışmanın sonucunda ortaya çıkmıştır. Kitapta giysilerle ilgili bolca fotoğraflandırmalar yapılmıştır. Kitap 308 sayfadan oluşmaktadır.

2. Gedikoğlu, Haydar (2016), **Trabzon Folkloru**, Trabzon Valiliği, Trabzon.

Kitapta ses değişimleri, horon kurma, destanlar, efsaneler, törenler, giysiler, bilmece, deyimler, meteorolojik durumlar, takvimler, veterinerlikle ilgili durumlar vb. konular ele alınmıştır. Kitap, Trabzon'u folklorik açıdan detaylıca inceleyen bir eserdir. Kitap, 512 sayfadan oluşmaktadır.

3. Gelleci, Aydın (2013), **Keşanla Yaşam**, Trabzon.

Kitapta keşanın okuyucuya tanıtılması amaçlanmıştır. Keşanın Doğu Karadeniz Bölgesi ile bağdaştırıldığına da yer verilmiştir. Yazar Trabzon denilince akla hamsinin, kuymağın, Sümela Manastırı'nın gelip keşanın gelmemesinden dert yanmaktadır. Bir bezden ibaret keşana daha çok değer verilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Kitapta 250 civarında fotoğraf ve 34 farklı konu işlenmiştir. Kitap 96 sayfadan oluşmaktadır.

3.6.2.11. 2011-2020 Yılları Arasında Yayınlanan. Monografiler (Köy, Kasaba ve Kent Yaşamı) Alanındaki Kitaplar

1. Duman, Mustafa (2011), **Trabzon Halk Kültürü**, Heyamola Yayınları, İstanbul.

Maniler, türküler, ağıtlar, destanlar, masallar, efsaneler, tekerlemeler, bilmece, atasözleri, gelenekler, fıkralar, yayla şenlikleri vb. halk edebiyatı ile ilgili akla gelebilecek tüm konular bu kitapta yer almaktadır. Kitap 656 sayfadan oluşmaktadır.

2. Gedikoğlu, Haydar (2016), **Trabzon Folkloru**, Trabzon Valiliği, Trabzon.

Kitapta ses değişimleri, horon kurma, destanlar, efsaneler, törenler, giysiler, bilmece, deyimler, meteorolojik durumlar, takvimler, veterinerlikle ilgili durumlar vb. konular ele alınmıştır. Kitap, Trabzon'u folklorik açıdan detaylıca inceleyen bir eserdir. Kitap, 512 sayfadan oluşmaktadır.

3. Gedikoğlu, Haydar (2012), **Akçaabat Folkloru**, Akçaabat Belediyesi, Trabzon.

Kitap Akçaabat'ı folklorik açıdan tanımamıza kaynaklık edecektir. Kitapta halk oyunlarından Akçaabat'ın gelenek göreneklerine, edebiyata, müziğe, giyime kuşama, müziğe, halk ile ilgili durumlara kısacası halk bilimini içeren çoğu şeye değinilmiştir. Kitap 384 sayfadan oluşmaktadır.

3.6.2.12. 2011-2020 Yılları Arasında Yayınlanan Meslek Folkloru Alanındaki Kitaplar

1. Aça, Mustafa (2020), **Denizin Çocukları**, Mikyas Basım Yayın, İstanbul.

Bu kitap meslek grupları ve meslek folkloru, kültürel açıdan sosyal ve mesleki hayat, balıkçılık meslek folklorunun diğer temsilleri, sonuç ve öneriler bölümlerinden oluşmaktadır. Kitap 590 sayfadır.

3.6.2.13. 2011-2020 Yılları Arasında Yayınlanan Çocuk Oyunları ve Oyuncakları Alanındaki Kitaplar

1. Tuncer, İbrahim (2019), **Çaykara Kültürü**, Çaykara Kültür Sanat ve Yayıncılık, Trabzon.

Kitapta Çaykara'nın köy ve şehir hayatından, erkeklerin ve kadınların kültürel yaşantısından, arıcılık, balıkçılık, dokumacılık gibi halk zanaatlarından, hayvancılıktan, bilmecelerden, tekerlemelerden, manilerden, hikâyelerden, fıkralardan camilerden, doğum ve aile soyunu yaşatmadan, takma adlardan, ormancılıktan, oyuncaklardan, yaylacılıktan vb. konulardan bahsedilmiştir. Kitap 472 sayfadan oluşmaktadır.

2. Tuncer, İbrahim ve Tuncer, İlknur Kübra (2019), **Çaykara Folkloru**, Çaykara Kültür Sanat ve Yayıncılık, İstanbul.

Kitap bir serinin 2. Yayını olarak karşımıza çıkmaktadır. Hacim olarak Çaykara bölgesi ile ilgili folklor açısından yazılmış kitaplar arasında en geniş kapsamlısıdır. Kitapta türkücülerden, şairlerden, destan yazarlardan bahsedilmiştir. Ayrıca bu bahsi geçen kişilerin eserlerine de yer verilmiştir. Trabzon'da horonun türleri hakkında bilgiler verilmiştir. Yörede kullanılan müzik aletlerinden olan kemençe ve kaval hakkında bilgilendirmeler yapılmıştır.

3.6.3. 2011-2020 Yılları Arasında Yayınlanan Makaleler

3.6.3.1. 2011-2020 Yılları Arasında Yayınlanan Tarih Alanındaki Makaleler

1. Atalay, Sevgi (2019), "Türk Tarihi Açısından İskenderli (Kumyatak) Köyü ve Çevresinde Dağlar ve Şehitlikler", **Kafdağı**, 4(1), 25-53.

Çalışma giriş, şehitlikler ve sonuç bölümlerinden oluşmaktadır. Şehitliklerin Trabzon'da yüksek yerlere kurulduğu belirtilmiştir. Çalışmada şehitliğe ait 30 tane fotoğraf verilmiştir. Bu bahsedilen şehitliklerde yapılan bazı ritüeller de (bez bağlama, böcek yakalama vb.) çalışmaya konu olmuştur.

2. Başkaya, Mustafa (2014), "Tek Parti İktidarı Döneminde Trabzon Ekonomisi", **Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Dergisi**, 1(7), 17-31.

Bu çalışmada Trabzon'daki ekonomi ile ilgili olan etkinlikler ele alınmıştır. Bu incelemeler 1923-1950 dönemlerini kapsamaktadır. Trabzon ekonomisinin nasıl bir ivmeyle oluştuğu çalışmada kendine yer bulmuştur. Ekonomik faaliyetlerin Cumhuriyet Dönemi'nde ne durumda olduğu ele alınmıştır. Trabzon ilinin konum itibarıyla önemli bir noktada olması, özellikle ticari açıdan, bu şehrin ekonomik açıdan incelenmesine de sebep olmuştur.

3. Demirkaya Üstün, Fulya ve Kırıcı, Oğuz (2020), “Memleketimi Anlatan Seyyahlar: Trabzonlu Seyyahların Metinlerinde Trabzon”, **Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi**, 0(43), 435-466.

Bu çalışmaya Trabzonlu seyyahların yaşamları ve eserlerinden bahsedilerek giriş yapılmıştır. Tespitlere göre Trabzonlu seyyahlar Âşık Mehmet, Per Minas Bıjıskyan, Şakir Şevket, İsmail Safa'dır. Memleketini anlatan bu seyyahların Trabzon kelimesinin kaynağının nereden geldiği konusunda söyledikleri çalışmada kendine yer bulmuştur. Çalışmada, kentin coğrafyası ve ilk yerleşim, kentin Osmanlı fethi, Trabzon kentinde surlar ve savunma, mahalleler ve kentsel doku, limanlar, dini yapılar, bayındırlık yapıları, köprüler, hamamlar, kiliseler, mescit ve camiler, köprüler, sivil yapılar, gibi konular da ele alınmıştır.

4. Köksal, Ahmet (2013), “Trabzon Vilayetinin Nüfusu”, **Karadeniz İncelemeleri Dergisi**, (15), 99–130.

Bu çalışmada 1876-1878 dönemlerindeki Trabzon ilinin nüfusundan bahsedilmiştir. Dönemdeki doğum ve ölüm verilerinden, sene içinde yaşanan nüfus farklılaşmalarından ve nüfusun dini açıdan nasıl dağıldığından bahsedilmiştir. Tespitlerin sonucunda da genel bir değerlendirme yapılmıştır.

5. Öztürk, Temel (2015), “1918 Numaralı Kadı Sicillerine Göre 18. Yüzyılda Trabzon'da Giyim-Kuşam Kültürü”, **Karadeniz İncelemeleri Dergisi**, 9(18), 9-28.

Çalışma giriş, terekelerdeki kumaş türleri, iç giyim kıyafetleri, baş giysileri, ayak giysileri, takı, aksesuar ve süs eşyaları, sonuç bölümlerinden oluşmaktadır. Çalışmada Trabzon kadı sicilindeki terekelerin miktarlarına göre dağılımı tablo ile verilmiştir.

6. Tellioğlu, İbrahim (2019), “Trabzon Kültür Tarihi Açısından Tonya ve Çevresi”, **Karadeniz İncelemeleri Dergisi**, 13(26), 387-396.

Bu çalışmaya Tonya'nın ilk çağlardaki durumu ile ilgili A. Bryer ve D. Winfield'in görüşlerinden bahsedilerek giriş yapılmıştır. Trabzon Rum Devleti Dönemi'nde Tonya'nın durumu hakkında bilgi verilmiştir. Ayrıca Tonya'nın Osmanlı hâkimiyeti sırasında canlandığı, Tonya'nın ilk

başlarda kayıtlarda köy olarak geçtiği, Tonya'nın dil özellikleri ile ilgili çalışmaların bölgenin kültürel özellikleri hakkında bilgiler içerdiği, Tonya'da İslam öncesi Türk inanışlarının yoğun bir şekilde yaşandığı çalışmada geçen diğer konulardır.

3.6.3.2. 2011-2020 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Edebiyatı Alanındaki Makaleler

1. Aça, Mustafa ve Keleş, İskender (2017), “Trabzon Çevresinde Tütün Kaçakçıları ve Kolcular Etrafında Oluşan Anlatılar”, **Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi**, 6, (4) 0-0.

Çalışmada kaynak kişilerin kolcularla ilgili olan anlatılarından bahsedilmiştir. İlk kaynak kişi olarak Çarşıbaşı Ali Keleş Kolcu Ahmet'in babasından duyduğu kolcularla ilgili anlatılardan bahsederek giriş yapmıştır. Akçaabatlı Hamza Güner, Çarşıbaşı Ali Usta, Vakfıkebirli Murat Furuncu, Serdar Ösen, Tonyalı Hüseyin Lermi gibi kaynak kişiler de kolcularla ilgili anlatılardan bahsetmiştir. Çalışmanın son bölümü olan ekler kısmında da tütün fotoğraflarına yer verilmiştir.

2. Coşar, Mevhibe ve Ayaz Özçamkan, Gülşen (2018), “Mekâna İz Bırakmak Zamanı Yenmek Masaüstü Yazıları”, **Motif Akademi Halkbilimi Dergisi**, 11 (21), 162-180.

Masaüstü yazıları insanların bırakmak istedikleri birer anıdan ibaret değil altında derin anlamlar yatan o günün sembolü olan yazılardır. Masaüstü yazılarla çoğu yerde karşılaşılabilir. Bu çalışmada ise Trabzon'da özellikle turistlerin uğrak yeri olan Kalkanoğlu Pilavcısındaki masaüstü yazılardan bahsedilmiştir. İlk olarak Kalkanoğlu Pilavcısının Trabzon için öneminden bahsedilmiş, sonrasında ise buradaki masaüstü yazılar görsellerle verilmiştir. Masaüstü yazıları mesajlar, tarihi arka plana vurgu, övgü ve eleştiri, iz bırakma ihtiyacı, dilek ve temenniler, şaka içeren notlar başlıkları altında sınıflandırılmıştır.

3. Emir, Osman (2016), “Trabzon'da Önemli Bir Kültür Merkezi: Boztepe Nâm-ı Diğer Mithra/ Mithrion Dağı”, **Karadeniz İncelemeleri Dergisi**, 11(21), 27-50.

Çalışmanın giriş bölümünde Trabzon adının nereden geldiği, ilk halleri, Trabzon tarihi hakkında detaylı bilgilendirme yapılmıştır. Pagan dinlerden Hristiyanlığa Trabzon Boztepe bölümünde Mithra kültürü ve Mithrion Tepesinin isminin nereden geldiği, Mithra kültürü tapınaklarının Trabzon'da ne zamandan beri var olduğuna, bu dönemde anlatılan efsanelere değinilmiştir. Hristiyanlıktan İslamiyet'e Trabzon Boztepe bölümünde Hristiyanlığın Trabzon'da nasıl karşılık bulduğu ile ilgili bilgilendirme yapılmıştır. Sonuç bölümünde de tüm bölümlerin genel bir değerlendirmesi yapılmıştır.

4. Kabak, Turgay (2020), “Bamsı Beyrek Boyunun Trabzon Varyantı Bası Böyrek Üzerine Bir İnceleme”, **Avrasya Uluslararası Araştırmaları Dergisi**, 8(21), 178-197.

Dede Korkut Hikâyeleri Türk toplumunun önemli anlatı türlerinden biri olmakla beraber hakkında çokça çalışmalar yapılmış türlerinden birisidir. Çalışma giriş, olağanüstü olaylar, şekil ve içerik özellikleri, sonuç bölümlerinden oluşmaktadır. Çalışmanın giriş bölümünde Dede Korkut kitabının öneminden bahsedilip, hakkında ne kadar çok çalışma yapıldığına değinilmiştir. Kahramanlar bölümünde Bası Böyrek’ten, Akdavat Kızı’ndan, Bası Böyrek’in ailesi ve mahiyetinden, Akdavat Kızı’nın ailesinden, Kel Vezir ve adamlarından, Keloğlan’dan, Kral’ın kızından, Kervancı Baş’ından, Yahudi’den, Mustafa’dan, Aksakallı Dede’den, Bengü’den Yotay Taz’dan, Devler’den, Şeytanlardan bahsedilmiştir. Olağanüstü olaylar bölümünde en çok don değiştirme olgusundan bahsedilmiştir. Şekil ve içerik bölümünde ise eldeki metnin dış görünüş özelliklerine yani nazım mı nesir mi olduğuna değinilmiştir.

5. Şener, Hasan (2014), “Osmanlı Dönemi Trabzon Mezar Taşı Manzumeleri Üzerine Bir Değerlendirme”, **Kilis 7 Aralık Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 2(4), 1-15.

Mezar taşları incelemesi halk bilimi konuları içinde, hakkında bolca çalışma bulunan konulardan birisidir. Erkek ve kadınların mezar taşları yönleriyle birbirinden farklı şekillerdedir. Bu çalışmada ölümle ilgili bazı kavramlar ele alınmış ve mezar taşı manzumelerindeki söz sanatları irdelenmiştir.

6. Topaloğlu, Gürkan ve Beşgen, Asu (2017), “Bir Kolektif Bellek Hikâyesi: Trabzon Tekel Binası ve Çevresinin Anlattıkları”, **İdealkent**, 8 (22), 692-721.

Çalışma giriş, çalışma alanı, çalışmanın yöntemi, bulgular: anlatılar, sonuçlar ana başlıklarından oluşmaktadır. Çalışmanın alt başlıklarında ise yerin tarihsel oluşu, yerin ilişkisel oluşu, yerin kimlikleyici oluşu, yer olmayan kavramı, Trabzon Tekel Binası, Atapark, Gülbahar Hatun Cami ve Trabzon Tekel binası çevresinde bulunan il Halk Kütüphanesi, Trabzon Tekel binasının alışveriş merkezi olması ve hangi yöntemle oluştuğu, kentsel ve kişisel bellekteki tek el binası üzerine anlatılar, şehrsel hafızadaki Tekel binası, bireysel hafızadaki Tekel binası, ilişkili oluş üzerine anlatılar, tarihsellik ve hatıraların oluşumu üzerine anlatılar, kimlik ve kimlikleyici oluş üzerine anlatılar bölümlerinden oluşmaktadır.

7. Yıldırım, Fatma (2017), “Trabzon’da Kaybolan Bir Kültür Ögesi: Geleneksel Ahşap Beşik”, **Mavi Atlas**, 5(2), 424-437.

Beşik Türk kültüründe yaygın olarak kullanılan araçlardan biridir. Trabzon konumu ve Karadeniz Bölgesi’ne özgü malzemelerden ötürü ahşap beşik kullanımına uygundur. Çalışmada

beşiğin tanımı ve tarihsel gelişiminden, beşik ile ilgili sözlü kültür ürünlerinden bahsedilmiştir. Beşik ile ilgili görsellere de çalışmada yer verilmiştir. Beşik ile ilgili sözlü kültür ürünlerinden manilerden, şiirlerden, ağıtlardan, atasözleri ve deyimlerden, beddualardan, bilmecelelerden ve inanmalardan oluşmaktadır.

8. Yılmaz, Çağla (2020), “Trabzon Halkevi Dergisi İnan’da Yayımlanan Folklor Metinleri Üzerine Bir İnceleme”, **Akademi Sosyal Bilimler Dergisi**, 7 (19), 33-47.

Çalışma giriş, halk edebiyatı üzerine, halk müziği ve dansı, folklor derlemeleri başlıklarından oluşmaktadır. Halkevlerinin nasıl oluştuğu da çalışmada anlatılmıştır. İnan dergisinin nasıl ortaya çıktığına da çalışmada değinilmiştir. İnan dergisinde yayımlanan bazı metinlerin irdelenmesi de çalışmada kendine yer bulmuştur.

3.6.3.3. 2011-2020 Yılları Arasında Yayımlanan Halk İnançları Alanındaki Makaleler

1. Atalay, Sevgi (2019), “Türk Tarihi Açısından İskenderli (Kumyatak) Köyü ve Çevresinde Dağlar ve Şehitlikler”, **Kafdağı**, 4(1), 25-53.

Çalışma giriş, şehitlikler, sonuç bölümlerinden oluşmaktadır. Şehitliklerin Trabzon’da yüksek yerlere kurulduğu belirtilmiştir. Çalışmada şehitliğe ait 30 tane fotoğraf verilmiştir. Bu bahsedilen şehitliklerde yapılan bazı ritüeller de (bez bağlama, böcek yakalama vb.) çalışmaya konu olmuştur.

2. Emir, Osman (2016), “Trabzon’da Önemli Bir Kültür Merkezi: Boztepe Nâm-ı Diğer Mithra/ Mithrion Dağı”, **Karadeniz İncelemeleri Dergisi**, 11(21), 27-50.

Çalışmanın giriş bölümünde Trabzon adının nereden geldiği, ilk halleri, Trabzon tarihi hakkında detaylı bilgilendirme yapılmıştır. Pagan dinlerden Hristiyanlığa Trabzon Boztepe bölümünde Mithra kültürü ve Mithrion Tepesinin isminin nereden geldiği, Mithra kültürü tapınaklarının Trabzon’da ne zamandan beri var olduğuna, bu dönemde anlatılan efsanelere değinilmiştir. Hristiyanlıktan İslamiyet’e Trabzon Boztepe bölümünde Hristiyanlığın Trabzon’da nasıl karşılık bulduğu ile ilgili bilgilendirme yapılmıştır. Sonuç bölümünde de tüm bölümlerin genel bir değerlendirmesi yapılmıştır.

3. Fatsa, Mehmet (2015), “Trabzon Yöresinin İslamlaşma Süreci ve Zaviyeler”, **Karadeniz İncelemeleri Dergisi**, 9(18), 61-74.

Müslümanlığın yayılmasında önemli rol oynaması için zaviyeler tesis edilmiştir. Bunlar dini olarak tekke görüşlerinin yürütülmesi amacıyla ortaya çıkmıştır. Bu çalışma giriş, Derviş Ali, Kurban Abdal, Ahi Evren Dede, Hacı Baba, Şeyh Osman (Maraşlı), Sonuç bölümlerinden

oluşmaktadır. Bu bahsi geçen kişilerin zaviyelerini şehirde nasıl ve ne şekilde kurdukları hakkında bilgiler çalışmanın içinde yer almaktadır.

3.6.3.4. 2011-2020 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Mutfağı Alanındaki Makaleler

1. Dost, Elvan (2018), “Kültürel Değişim Bağlamında Trabzon- Şalpazarı Çepni Mutfağı”, **Studies of The Ottoman Domain (Osmanlı Hâkimiyet Sahası Çalışmaları)**, 8(14), 158-178.

Mutfak kültüründe değişimler kadının çalışmaya başlamasıyla büyük çaplı değişim yaşamıştır. Aşure gibi bazı yemekler gelenekteki kullanımına uygun olarak yapılmaya devam ederken bazı yemekler de unutulmaya yüz tutmuştur. Bu çalışmada da unutulmaya yüz tutmuş ya da yapılmaya devam eden yemeklere örnekler verilip konu detaylıca ele alınmıştır.

2. Elmalı, Gülya ve Uylaşer, Vildan (2012), “Geleneksel Gıdalardan Çeçil Peynirinin Üretimi ve Özellikleri”, **Uludağ Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi**, 26 (1), 83-92.

Çalışma giriş, çeçil peynirinin üretimi, çeçil peynirinin kimyasal açıdan ve biyokimyasal bakımdan özellikleri, çeçil peynirinin mikrobiyolojik özellikleri, sonuç bölümlerinden oluşmaktadır. Besleyici değerinin yüksek olduğu tespit edilen çeçil peyniri yöresel peynir türlerimizdendir. Çeçil-civil peynirine olan talebin gittikçe artması sebebiyle üretimde daha detaycı bir yaklaşıma sebep olmuştur.

3. Topal, Zehra (2015), “Trabzon’da Zeytinciliğin ve Zeytinyağı Üretiminin Tarihçesi”, **Karadeniz İncelemeleri Dergisi**, 10 (19), 167-206.

Zeytin Akdeniz Bölgesi’nde yaygın olarak üretimi yapılan türlerden biridir. Trabzon’da zeytin yetiştirildiğini gösteren en önemli kaydın Vazelon Manastırı’nda olduğu söylenmiştir. Çalışma giriş: zeytinin tarihçesi, Trabzon’da zeytin yetiştiriciliği ve zeytinin kullanım alanları, sonuç bölümlerinden oluşmaktadır.

4. Yılmaz, Berk (2020), “Trabzon Geleneksel Mutfağında Tatlılar ve Çekme Helva”, **Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi**, 0(43), 59-68.

Çalışmanın giriş bölümünde yemek kültürünün Orta Asya’da yaşamış olan topluluğunun katkısıyla yayıldığı, Türk mutfağının çeşitlenmesinde çevre şartları, var olan yörenin iklim koşulları ve mensubu bulunan dinin etkenlerin sebep olduğu açıklanmıştır. Çalışma Trabzon mutfak kültürü ana başlığında Trabzon mutfağında tatlılar ve helva alt başlıklarıyla ele alınmıştır.

3.6.3.5. 2011-2020 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Sanatları ve Zanaatları Alanındaki Makaleler

1. Begiç, Hacer Nurgül ve Çapık Önal, Hamdiye (2019), “Trabzon’da Geleneksel Kazaziye Sanatı”, **Karadeniz Araştırmaları Enstitüsü Dergisi**, 5(8), 175- 190.

Geleneksel el sanatları yörelere ve topluluklara göre farklılık göstermektedir. Bir toplumun geleneklerini yansıtmada önemli bir unsur olarak kullanılmaktadır. Bu çalışma giriş, kazazlıkta kullanılan araç ve gereçler, kazazlıkta örgü teknikleri ve yapım aşamaları, Kazaziye tekniği ile yapılan takılar bölümlerinden oluşmaktadır. Çalışmada konu canlandırıcı kılınmak için örneklerle desteklenmek amacıyla görseller kullanılmıştır.

2. Bilgin, Mehmet (2020), “Trabzon’un Tanınmış Kemeñecilerinden Bahattin Çamurali”, **Karadeniz İncelemeleri Dergisi**, 14 (28), 463-488.

Dönemin büyük ustalarından birisinden kemeñe dersleri alarak küçük yaşlarda kemeñe çalmayı öğrenip bu işe başlayan Bahattin Çamurali özellikle köy düğünlerinde kemeñe çalarak kendisini geliştirdiğinden çalışmada bahsedilmiştir. Zamanla ününe ün katan Bahattin Çamurali müzikli eğlencelerin aranan ismi haline gelmiştir. Yaşamını Trabzon’dan farklı bir şehirde sürdürmek zorunda kalan Bahattin Çamurali, kendi adına plaklar çıkarıp radyo ve televizyonda çeşitli programlar yapmıştır. Çalışmada tüm bu konular ayrıntılı bir şekilde ele alınmaktadır.

3. Çavuş, Ahmet (2014), Kültürel Miras Kaynağı Olarak Köprübaşı İlçesinde Geleneksel Tahta Kaşık Üretimi”, **Marmara Coğrafya Dergisi**, 0 (29), 423- 433.

Çalışma giriş, araştırmanın sahasının konum özellikleri, tahta kaşık üretiminin başlıca özellikleri, sonuç bölümlerinden oluşmaktadır. Çalışmada daha çok babadan oğula geçen kaşıkçılık geleneğinin günümüzdeki hâli, gelişiminin nasıl olduğu, sorunları ve bu sorunlara uygulanan çözüm yöntemleri üzerinde durulmuştur. Araştırma sahasının konumu çalışmada görsellerle verilmiştir. Tespitlere göre kaşıkçılık geleneğinin 150 yıldır babadan oğula geçerek kullanılan bir gelenek olduğu belirtilmiştir. Köprübaşında tahta kaşık üretiminin nasıl yapıldığına dair görseller de verilmiştir. Kaşık üretiminin aşamaları detaylı olarak gösterilmiştir.

4. Saka, Bengi Deren ve Kahraman, Necmi (2020), “Trabzon- Akçaabat Orta Mahalle’ de Yer Alan Geleneksel Türk Evlerine Ait Pencereilerin İncelenmesi”, **Konya Sanat Dergisi?** (3),1-13.

Çalışma giriş, Türk evinde pencere konumu ve özellikleri, Türk evinde pencere çeşitleri, yöntem, bulgular, sonuç ve öneriler bölümlerinden oluşmaktadır. Çalışmada 8 resim ve 4 tablo

bulunmaktadır. Resimler Orta Mahalle’deki evlerin pencereleridir. Pencerelerin koruma durumları, yapım teknikleri, süslemeleri, ölçüleri de görsellerin hemen altında bulunmaktadır. 17 tane konağın incelenmesi verilmiştir. Tablolarda ise incelenen evler ve incelenen zemin kat pencerelerinin özelliklerinden bahsedilmiştir.

5. Üçüncü, Kemal (2012), “Trabzon Köprübaşı Yöresi Kaşıkçılık Meslek Geleneğinin Etnoğrafik Belgelenmesi ve Tahlili”, **Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi**, (13), 26-46.

Çalışma Köprübaşı ilçesi hakkında genel bilgiler, kaşığın tarihsel tekâmülü, Türkçe etimolojik sözlüklerde kaşık kelimesi, kaşıkla ilgili atasözleri ve deyimler, Türklerde kaşık sanatı hakkında bilgilendirmeler ve kaşıkçılık mesleğinin tarihi süreç içerisindeki gelişimi, kaşık malzemeleri, kaşıkların adlandırmaları, kaşığın bölümleri, kaşık türünden diğer mahsuller, Köprübaşı ilçesinde kaşık yapımı ve sonuç bölümlerinden oluşmaktadır.

6. Yıldırımış, Fatma (2015), “Trabzon’da Bakırcılık Sanatı ve Ali Çavuş”, **Uluslararası Karadeniz Havzası Halk Bilimi Araştırmaları Dergisi**, 1(1), 78-95.

Çalışmada Ali Çavuş’un yaptığı ibrik onun için bir kırılma noktası oluşturduğundan bahsedilmiştir. Ali Çavuş’ un bakırcılığa yaptığı katkılar, dönemin hangi ünlü kişilerine ibrik yaptığı gibi konulara da çalışmada yer verilmiştir. Ali Çavuş’u diğerlerinden farklı kılan özelliği ise Dünya Barış Demliği yapmış olması ve bu demliğin kültürler arası bağ kurmuş olmasıdır.

7. Yıldırımış, Fatma (2015), “Dokumacılık Sanatının Trabzon- Şalpazarı Yöresindeki Yansıması ve Motif İncelemesi: Çanta ve Çorap Örneği”, **Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi**, 1(26), 97-114.

Çalışma dokumanın tarihsel gelişimi, giriş, Şalpazarı yöresinde tespiti yapılan dokumacılıkla ilgili örneklerden oluşmaktadır. Çantanın eski dönemlerde sadece taşıma amaçlı kullanılıp, günümüzde ise hem taşıma hem de aksesuar amaçlı kullanılıyor olmasından çalışmada bahsedilmiştir. Bahsi geçen çorap örneklerinin ise geçmişte kullanıldığı şekliyle günümüzde de kullanılıyor olması önemlidir. Sadece çeşitlerinde artış olduğu gözlenmiştir. Çorap’ın çeyizlerde hala kullanılıyor olması ise eski geleneklerin devam ettiğinin göstergesidir.

8. Yıldırımış, Fatma (2017), “Trabzon’da Kaybolan Bir Kültür Ögesi: Geleneksel Ahşap Beşik”, **Mavi Atlas**, 5(2), 424-437.

Beşik Türk kültüründe yaygın olarak kullanılan araçlardan biridir. Trabzon konumu ve Karadeniz Bölgesi’ne özgü malzemelerden ötürü ahşap beşik kullanımına uygundur. Çalışmada

beşiğin tanımı ve tarihsel gelişiminden, beşik ile ilgili sözlü kültür ürünlerinden bahsedilmiştir. Beşik ile ilgili görsellere de çalışmada yer verilmiştir. Beşik ile ilgili sözlü kültür ürünlerinden manilerden, şiirlerden, ağıtlardan, atasözleri ve deyimlerden, beddualardan, bilmecelelerden ve inanmalardan oluşmaktadır.

3.6.3.6. 2011-2020 Yılları Arasında Yayınlanan Dil Bilimi Alanındaki Makaleler

1. Alptekin, Musa Yavuz (2020), “Şalpazarı Örneğinde Doğu Karadeniz’de ‘Temel’ Adının Kişi ve Sülale Adı Olarak Kullanımı Üzerine”, **Karadeniz İncelemeleri Dergisi**, 14(28), 489-508.

Çalışma, Şalpazarı ilçesinde Temel isminin ortaya çıkışı ve sülale olarak çevreye yayılması, sonuç bölümlerinden oluşmaktadır. Temel isim olarak Karadeniz Bölgesi’nde özellikle de Trabzon’da yaygın olarak kullanılmaktadır. Temel kelimesinin kökenine inildiğinde kelimenin Türkçe kökenli olmadığı belirtilmiştir. Kelimenin etimolojisi incelenip detaylı bir açıklama yapılmıştır. Hatta fıkralarda ismi geçen Temel isminin bu bölgede yaygınlaşmasıyla bağlantısı olup olmadığı açıklanmıştır.

2. Emir, Osman (2016), “Trabzon’da Önemli Bir Kültür Merkezi: Boztepe Nâm-ı Diğer Mithra/ Mithrion Dağı”, **Karadeniz İncelemeleri Dergisi**, 11(21), 27-50.

Çalışmanın giriş bölümünde Trabzon isminin nereden geldiği, ilk halleri, Trabzon tarihi hakkında detaylı bilgilendirme yapılmıştır. Pagan dinlerden Hristiyanlığa Trabzon Boztepe bölümünde Mithra kültürü ve Mithrion Tepesinin isminin nereden geldiği, Mithra kültürü tapınaklarının Trabzon’da ne zamandan beri var olduğuna, bu dönemde anlatılan efsanelere değinilmiştir. Hristiyanlıktan İslamiyet’e Trabzon Boztepe bölümünde Hristiyanlığın Trabzon’da nasıl karşılık bulduğu ile ilgili bilgilendirme yapılmıştır. Sonuç bölümünde de tüm bölümlerin genel bir değerlendirmesi yapılmıştır.

3. Kaya, Mevlüt (2018), “Trabzon- Beşikdüzü Mektuplarında Sosyokültürel Yaşam”, **Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 17(1), 404-428.

Çalışma giriş, Ağsar vadisi hakkında genel bilgiler, mektupların tarih araştırmalarına katkıları, 02 Mart 1932 tarihli mektup, 25 Mayıs 1942 tarihli mektup, 4 Haziran 1942 tarihli mektup, 7 Temmuz 1942 tarihli mektup, 18 Mart 1942 tarihli mektup, tarihsiz bir mektup olmak üzere 7 başlıktan oluşmaktadır. Mektuplarda, mektupların dili, yazılma amaçları, geçim kaynakları, mektupların orijinaleri ile ilgili görsellere yer verilmiştir.

3.6.3.7. 2011-2020 Yılları Arasında Yayınlanan Monografiler (Köy, Kasaba ve Kent Yaşamı) Alanındaki Makaleler

1. Ekinci, İlhan (2019), “On dokuzuncu yüzyılda Doğu Karadeniz’de (Gümüşhane-Trabzon) Yayla Anlaşmazlıkları ve Düşündürdükleri”, **Karadeniz İncelemeleri Dergisi**, 13(26), 311-346.

Yaylacılık Trabzon’ da yaygın faaliyetler arasındadır. Yaylacılık faaliyetleri sırasında anlaşmazlıklar da yaşanmaktadır. Çalışma giriş, Karadeniz coğrafyası ve yaylalar, tarihi gelişim ve yaylalar, arazi hukuku ve yaylaları, göçler, ayanlar, kentleşme ve yaylalar, on dokuzuncu yüzyılda yayla anlaşmazlıklarına dair bir örnek, reformlar (Tanzimat, Meşrutiyet), savaşlar ve yaylalar, sonuç bölümlerinden oluşmaktadır.

2. Kaya, Mevlüt (2018), “Trabzon- Beşikdüzü Mektuplarında Sosyokültürel Yaşam”, **Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 17(1), 404-428.

Çalışma giriş, Ağsar vadisi hakkında genel bilgiler, mektupların tarih araştırmalarına katkıları, 02 Mart 1932 tarihli mektup, 25 Mayıs 1942 tarihli mektup, 4 Haziran 1942 tarihli mektup, 7 Temmuz 1942 tarihli mektup, 18 Mart 1942 tarihli mektup, tarihsiz bir mektup olmak üzere 7 başlıktan oluşmaktadır. Mektuplarda, mektupların dili, yazılma amaçları, geçim kaynakları, mektupların orijinaleri ile ilgili görsellere yer verilmiştir.

3.6.3.8. 2011-2020 Yılları Arasında Yayınlanan Meslek Folkloru Alanındaki Makaleler

1. Aça, Mustafa (2018), “Kent Folkloruna Yöneliş ve Trabzon Kent Kültüründe Pazarcı Folklorunun Yeri”, **Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 17(1), 95-112.

Bu çalışma giriş, Trabzon’un kent kimliği kazanması süreçlerinde pazarlar ve pazarcılar, pazarcı folklorunun bileşenleri ve örnekleri, sonuç ve örnekleri bölümlerinden oluşmaktadır. Trabzon ili merkezinde semt pazarı tanımına uygun pazarların güncel listesi tablo halinde verilmiştir. Pazarlarda karşılaşılan durumlar annelerin ve çocukların pazarcılarla olan ilişkileri, aralarında geçen diyaloglar çalışmada sıklıkla örneklendirilmiştir.

2. Aydın, Nazmiye (2017), “Trabzon’da Son Yazmacı Aileler ve Yazmacılığın Yaşatılmasında Örnek Bir Model: Karadeniz Teknik Üniversitesi Yazma Baskı Atölyesi”, **Karadeniz İncelemeleri Dergisi**, 12 (23), 219- 250.

Çalışma giriş, Anadolu’da yazmacılık, Trabzon’da yazmacılık, Trabzon’da yazmacılık yapmış aileler, bulgular, sonuç bölümlerinden oluşmaktadır. Yazmacılık günümüzde unutulmaya yüz tutmuş

meslekler arasındadır. Çalışmada yazmacılık geleneğinin oluşum ve gelişim süreci ile ilgili bilgiler verilmiştir.

3. Çavuş, Ahmet (2014), Kültürel Miras Kaynağı Olarak Köprübaşı İlçesinde Geleneksel Tahta Kaşık Üretimi”, **Marmara Coğrafya Dergisi**, 0 (29), 423- 433.

Çalışma giriş, araştırmanın sahasının konum özellikleri, tahta kaşık üretiminin başlıca özellikleri, sonuç bölümlerinden oluşmaktadır. Çalışmada daha çok babadan oğula geçen kaşıkçılık geleneğinin günümüzdeki hâli, gelişiminin nasıl olduğu, sorunları ve bu sorunlara uygulanan çözüm yöntemleri üzerinde durulmuştur. Araştırma sahasının konumu çalışmada görsellerle verilmiştir. Tespitlere göre kaşıkçılık geleneğinin 150 yıldır babadan oğula geçerek kullanılan bir gelenek olduğu belirtilmiştir. Köprübaşı’nda tahta kaşık üretiminin nasıl yapıldığına dair görseller de verilmiştir. Kaşık üretiminin aşamaları detaylı olarak gösterilmiştir.

3.6.3.9. 2011-2020 Yılları Arasında Yayınlanan Geçiş Dönemi Alanındaki Makaleler

1. Aça, Mustafa ve Sağlam, Melike (2019), “Evlilik ve Mülkiyet Temelinde İcat Edilmiş Bir Halk Hukuku Uygulaması”, **Motif Akademi Halkbilimi Dergisi**, 12(27), 501-515.

Çalışma giriş, mülkiyete sahip olma amaçlı icat gelenekler, sonuç bölümlerinden oluşmaktadır. Çalışmada ilk olarak ‘gelenek’ kavramı üzerinde durulmuştur. Gelenekten bahsedildikten sonra aile ve evlilik kavramlarının görevleri hakkında bilgilendirmeler yapılmıştır. Sonraki aşamada ise ‘mülkiyet’ kavramının ortaya çıkış süreci açıklanmıştır. Diğer bir bölümde Medeni Kanun’un yürürlüğe girmesi ile mülkiyet hayatının sona erdiği, son kısımda da kaynak kişilerin kendi aileleri ve komşuları ile yaşadıkları sorunlara direkt olarak örnek verilmiştir.

2. Kabak, Turgay (2017), “Trabzon- Arsin İlçesi Düğün Adetleri”, **Bartın Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi**, (2)1, 55-70.

Hayatın geçiş dönemlerinden biri olarak kabul edilen evlenmenin gerçekleşmesi için günümüzde kabul gören ‘düğün’ olgusu bulunmaktadır. Bu konu toplum tarafından önem verilen konuların başında gelmektedir. Çalışma giriş bölümünden sonra evlenme çağı, evlenecek kişiler arasında yakınlık-kan bağı ölçüsü, evlenme arzusunun belirlenmesi, eş seçimi (beşik kurtme usulü, kaçma-kaçırılma usulü), kız isteme ve düğünlük, başlık, nişan, düğüne davet, kına, çeyiz, nikâh, gelin süsleme ve donatma, güvey tıraşı, gelin alma- gelin getirme, düğünden sonraki gün, düğün sonrası bölümleri hakkında bize bilgi vermektedir.

3.6.3.10. 2011-2020 Yılları Arasında Yayınlanan Bayramlar, Karşılamlar, Uğurlamalar Alanındaki Makaleler

1. Aksoy, Volkan (2012), “Trabzon’da On Temmuz Bayramı Kutlamaları”, **Karadeniz İncelemeleri Dergisi**, 13(13), 49-58.

Bu çalışma II. Meşrutiyet’in ilan edildiği 10 Temmuz tarihinde Trabzon’da kutlamaların nasıl olduğunu göstermek amacıyla kaleme alınmıştır. Ziyaretler, şarkılar, ikramlar, caddelerin süslenmesi... Tüm bunlar 10 Temmuz’da yapılmıştır. Her yer kırmızı ve yeşil bayraklarla süslenmiş. Trabzon’da bulunan ittihak ve terakki cemiyeti yönlendirilmesiyle bunlar yapılmıştır. Bugünün bayram olarak kutlanmasında meşrutiyetin ilanının katkısı olmuştur.

2. Kaya, Mutlu ve Yılmaz, Cevdet (2018), “Kültür Coğrafyası ve Kültürel Miras Açısından Doğu Karadeniz’de ‘Otçu Geleneği ve Kadırğa Otçu Şenlikleri’**Türk Coğrafya Dergisi**, 71, 69-79.

Otçu göçü geleneği günümüzde unutulmaya yüz tutmuş bir kültürel faaliyettir. Kadırğa Otçu Şenliği Karadeniz Bölgesi’nin en büyük yayla organizasyonu olarak kabul edilmektedir. Bu çalışmanın ilk kısmında coğrafi özelliklerden bahsedilmiş daha sonra da geleneksel Kadırğa Otçu Şenliği değerlendirilmiştir.

3.6.4. 2011-2020 Yılları Arasında Yayınlanan Bildiriler

3.6.4.1. 2011-2020 Yılları Arasında Yayınlanan Tarih Alanındaki Bildiriler

1. Yılmaz, Özgür (2015), “Tanzimat Döneminde Trabzon’un Kentsel Gelişimine Dair Bazı Tespitler”, **IV. Uluslararası Canik Sempozyumu: Geçmişten Günümüze Şehir ve Çocuk**, Samsun, 139-157.

Günümüzde 19. yüzyıl şehir tarihi ile ilgili çalışmaların bir şekilde değinmek zorunda oldukları konuların başında Tanzimat Dönemi olarak nitelediğimiz zaman dilimi içinde şehirlerin yapısında ortaya çıkan değişimlerin tespit edilmesi gelmektedir. Modern terminoloji ile “*kentsel gelişim*” olarak ifade edilen bu sürecin sanayi devrimi ile Batı kaynaklı bir kavram olmasından hareketle bu sürecin 19. yüzyıl Osmanlı şehirlerine hangi açılardan uygulanacak olduğu konusu öncelikli olarak ifade edilmelidir.

3.6.4.2. 2011-2020 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Edebiyatı Alanındaki Bildiriler

1. Karadayı, Osman Nuri (2015), “Trabzonlu Âşık Baba Salim ve Şiirlerindeki Ahlak Vurgusu”, **Uluslararası Geçmişten Günümüze Trabzon’da Dini Hayat Sempozyumu**, Trabzon, 841-853.

Bu çalışmada, eski dönemlerdeki bir geleneğe mensup halk şairlerinden biri olan Trabzonlu Baba Salim’in şiirleri ele alınmış, şiirlerindeki ahlak unsurları incelenmiştir. Baba Salim Osmanlı Devleti’nin son dönemlerinde doğmuştur. Cumhuriyet’in ilan edilmesini de görmüş olan Baba Salim o döneme tanık olmuş bir âşıktır.

2. Üçüncü, Kemal (2012), “Trabzon Yöresi Halk Kültürünün ve Etnografyasının Derlenmesi ve Müzelenmesi”, Trabzon.

Çalışma Rus Dili ve Edebiyatı Bölümü ile ortaklaşa hazırlanmıştır. Çalışmada Sibirya’daki müzelerden de bahsedilmiştir. Müzelerin görsellerine yer verilmiştir. Müze oluşturulmasında hangi aşamalardan geçildiği, ülkeler için faydalarının neler olduğu, nerelerde kurulacağı bahsi geçen diğer konulardandır. Çalıştayın sonunda el sanatları ile ilgili küçük bir sergi de yapılmıştır. Ayrıca bildiride Trabzon halk kültürü hakkında da bilgilendirmeler yapılmıştır.

3.6.4.3. 2011-2020 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Mimarisi Alanındaki Bildiriler

1. Üçüncü, Kemal (2012), “Trabzon Yöresi Halk Kültürünün ve Etnografyasının Derlenmesi ve Müzelenmesi”, Trabzon.

Çalışma Rus Dili ve Edebiyatı Bölümü ile ortaklaşa hazırlanmıştır. Çalışmada Sibirya’da müzelerden de bahsedilmiştir. Müzelerin görsellerine yer verilmiştir. Müze oluşturulmasında hangi aşamalardan geçildiği, ülkeler için faydalarının neler olduğu, nerelerde kurulacağı bahsi geçen diğer konulardandır. Çalıştayın sonunda el sanatları ile ilgili küçük bir sergi de yapılmıştır. Ayrıca bildiride Trabzon halk kültürü hakkında da bilgilendirmeler yapılmıştır.

2. Yılmaz, Özgür (2015), “Tanzimat Döneminde Trabzon’un Kentsel Gelişimine Dair Bazı Tespitler”, **IV. Uluslararası Canik Sempozyumu: Geçmişten Günümüze Şehir ve Çocuk**, Samsun, 139-157.

Günümüzde 19. yüzyıl şehir tarihi ile ilgili çalışmaların bir şekilde değinmek zorunda oldukları konuların başında Tanzimat Dönemi olarak nitelediğimiz zaman dilimi içinde şehirlerin yapısında ortaya çıkan değişimlerin tespit edilmesi gelmektedir. Modern terminoloji ile “*kentsel gelişim*” olarak ifade edilen bu sürecin sanayi devrimi ile Batı kaynaklı bir kavram olmasından hareketle bu

sürecin 19. Yüzyıl Osmanlı şehirlerine hangi açılardan uygulanacak olduğu konusu öncelikli olarak ifade edilmelidir.

3.6.4.4. 2011-2020 Yılları Arasında Yayınlanan Halk Sanatları ve Zanaatları Alanındaki Bildiriler

1. Aça, Mustafa (2013), “Trabzon Balıkçılık Kültüründe Akçaabat’ın Yeri ve Akgün Ailesi.”, **Dünden Bugüne Akçaabat Sempozyumu**, Trabzon, 651-668.

Bu çalışmada Trabzon’daki balıkçılık çalışmalarına yer verilerek Akçaabat’ın balıkçılık durumundaki yerinden bahsedilmiştir. Daha sonra çalışma özele indirgenerek Akçaabat’ta bulunan ve balıkçılık yapan Akgün ailesi hakkında bilgiler verilmiştir.

2. Aydın, Nazmiye; Fıçıcıoğlu, Ayşe (2015), “Trabzon’da Unutulan Meslek Yazmacılık”, **Uluslararası Kültür, Sanat, Folklor Kongresi / Sanat Etkinlikleri**, Rusya, 313-320.

Yazmacılık mesleğinin eskiden kısıtlı imkânlarla sadece belli başlı şehirlerde yapıldığı daha sonrasında ise Türkiye’nin belli başlı şehirlerine de yayıldığı bilinmektedir. Tokat, İstanbul, Bartın, Kastamonu, Bursa, Malatya, Tire vb. yerlerde yazmacılık yapıldığından çalışmada bahsedilmiştir. Yazmacılık ilk olarak kadınların başlarını bağlamalarından doğan ihtiyaçtan kaynaklanmıştır. Sonrasında sofrası ve masa örtüsü, seccade, yorgan ve yastık örtüsü gibi birçok ev ve giyim eşyasında da kullanılmıştır. Yazma ismi farklı bölgelerde çember, çömber, yemeni, değirmi, çevre gibi isimlerle de anıldığından çalışmada bahsedilmiştir.

3.6.4.5. 2011-2020 Yılları Arasında Yayınlanan Meslek Folkloru ile İlgili Bildiriler

1. Aça, Mustafa (2013), “Trabzon Balıkçılık Kültüründe Akçaabat’ın Yeri ve Akgün Ailesi.”, **Dünden Bugüne Akçaabat Sempozyumu**, Trabzon, 651-668.

Bu çalışmada Trabzon’daki balıkçılık çalışmalarına yer verilerek Akçaabat’ın balıkçılık durumundaki yerinden bahsedilmiştir. Daha sonra çalışma özele indirgenerek Akçaabat’ta bulunan ve balıkçılık yapan Akgün ailesi hakkında bilgiler verilmiştir.

3.6.4.7. 2011-2020 Yılları Arasında Yayınlanan Aile Folkloru ile İlgili Bildiriler

1. Aça, Mustafa (2018), “Trabzon’un Maçka İlçesi’nde Eski Bir Sanal Akrabalık Ritüeli: Kardeşlik Düğünü”, **XI. Uluslararası Türk Sanatı, Tarihi ve Folkloru Kongresi Sanat Etkinlikleri**, Konya, 65-70.

Bu çalışmada sözde akrabalık, uydurulmuş akrabalık, hayali akrabalık, gayri resmi ("şibih") akrabalık ve yarı akrabalık kavramlarından bahsedilerek hayali akrabalık kavramı yorumlanmaktadır. Ayrıca yörede bulunan halk, bu halkın içinde bulunduğu yaşam koşulları kültür fonksiyonları ile bağdaştırılarak açıklanmış sonrasında da hayali akrabalık türleri verilmiştir.

3.7. 2021 ve Sonraki Yıllarda Yayınlanan Güncel Kaynaklar

3.7.1.2021 ve Sonraki Yıllarda Yayınlanan Tezler

3.7.1.1. 2021 ve Sonraki Yıllarda Yayınlanan Halk Edebiyatı Alanındaki Tezler

1. Çakır Topal, Esengül (2021), **Trabzon Yöresi Türküleri Üzerine Bir İnceleme**, Yüksek Lisans Tezi, Giresun Üniversitesi- Sosyal Bilimleri Enstitüsü

Tezin Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Akif Korkmaz

Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı

Türk halk kültüründe türkülerin önemli bir yeri vardır. Halk kültürünün duygularını direkt olarak yansıttığı için kalıcılığı yıllardan beri süregelenmektedir. Altı ana bölümden oluşan çalışmanın birinci bölümünde Türk sözlü şiirinin ezgili yanı türkünden, türkülerin oluşum safhaları, dil ve üsluplarından, ikinci bölümünde Trabzon yöresi halk müziğinden, üçüncü bölümünde Trabzon yöresi türkülerinden, dördüncü bölümde Trabzon yöresi türkü metinlerinin anlamlarından, beşinci bölümde Trabzon yöresi türkülerinin işlevinden, altıncı ve son bölüm ise sözlük'ten oluşmaktadır.

2. Kudal, Beyzanur (2022), **Trabzon Yöresinde Dini Bir Ritüel Olarak Mevlid ve Mevlidin Özellikleri**, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Okan Üniversitesi-Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Çetin Körükçüoğlu

Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: Müzik Ana Sanat Dalı

Mevlid konusu peygamberler döneminden beri dini bir ritüel olarak çalışılan konuların başında gelmektedir. Bu çalışmanın birinci bölümü giriş ve amaç'tan oluşmaktadır. Çalışmanın ikinci bölümü Türk-İslam kültüründe mevlid başlığı altında mevlid kavramının terminolojik ve kültürel anlamı, dini-yarı dini bir kavram olarak mevlid, bir ritüel olarak mevlid bölümlerinden oluşmaktadır. Üçüncü bölüm Türk edebiyatı ve müziğinde mevlid başlığı altında edebiyatta mevlid, Osmanlı Türk müziğinde mevlid, Trabzon yöresinde dini bir müziğe genel bakış, bölümlerinden oluşmaktadır. Çalışmanın dördüncü ve son bölümünde Trabzon yöresinde icra edilen mevlidlerin müzikal özellikleri bölümünden oluşmaktadır.

3. Of, Semra (2021), **Mitlerin Kökeni Bağlamında Trabzon Yöresi Mitleri Üzerine Bir İnceleme**, Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Kerim Karagöz

Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: İletişim Tasarımı ve Bilişim Teknolojileri

Bu çalışma 5 bölümden oluşmaktadır. Bu bölümler mitlerin varoluşları üzerine, Khaos, İlk Başlangıç, Yunan Tanrıları; Dünya mitolojilerinin Yaratılış ve Tufan mitolojileri, Türk Dünyası mitolojisi, Türk kültür tarihi'dir. Çalışmanın sonunda yaygın olarak kullanılan efsanelere benzeyen çalışmalara denk gelinmiştir.

4. Tak, Fatih (2021), **Trabzonlu Âşık Sefai'nin Hayatı ve Eserleri**, Yüksek Lisans Tezi, Mardin Artuklu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Şakire Balıkcı

Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı

Halk edebiyatında âşıklık geleneği olgusu önemli bir yer tutmaktadır. Âşıklık geleneğinin nasıl oluştuğuna dair farklı görüşler bulunmaktadır ancak çoğunluğun kabulüne göre âşıklık geleneği ozan-baksı edebiyatı olarak dile getirilen Türk destan anlatım geleneğine dayanmaktadır. Çalışma, 1. Bölümü Âşık Sefai'nin hayatı ve âşıklık geleneği içindeki yeri ve 2. bölümü Âşık Sefai'nin eserleri'nden oluşmaktadır.

3.7.1.2. 2021 ve Sonraki Yıllarda Yayınlanan Halk İnançları Alanındaki Tezler

1. Kudal, Beyzanur (2022), **Trabzon Yöresinde Dini Bir Ritüel Olarak Mevlid ve Mevlidin Özellikleri**, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Okan Üniversitesi-Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Çetin Körükçüoğlu

Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: Müzik Ana Sanat Dalı

Mevlit peygamberler döneminden beri dini bir ritüel olarak çalışılan konuların başında gelmektedir. Bu çalışmanın birinci bölümü giriş ve amaçtan oluşmaktadır. Çalışmanın ikinci bölümü Türk-İslam kültüründe mevlit başlığı altında mevlit kavramının terminolojik ve kültürel anlamı, dini-yarı dini bir kavram olarak mevlit, bir ritüel olarak mevlit bölümlerinden oluşmaktadır. Üçüncü bölüm Türk edebiyatı ve müziğinde mevlit başlığı altında edebiyatta mevlit, Osmanlı Türk müziğinde mevlit, Trabzon yöresinde dini bir müziğe genel bakış, bölümlerinden oluşmaktadır.

Çalışmanın dördüncü ve son bölümünde Trabzon yöresinde icra edilen mevlitlerin müzikal özellikleri bölümünden oluşmaktadır.

3.7.1.3. 2021 ve Sonraki Yıllarda Yayınlanan Halk Mutfağı Alanındaki Tezler

1. Yıldızlar, Kübra (2022), **İletişim ve Kültür Aktarımı Olarak Yemek: Trabzon Örneği**, Doktora Tezi, Yıldırım Bayazıt Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Prof. Dr. Yasin Aktay

Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: Sosyoloji

Çalışmanın birinci bölümü kavramsal ve kuramsal çerçeve: yemek sosyolojisi literatürü, yöntem ve araştırmanın bulgusu başlıklarından oluşmaktadır. Çalışmanın asıl bölümü birinci ve üçüncü bölümdür. Konu bu bölümlerde detaylandırılmıştır. Temel ihtiyaçlar: yemek, temel kavramlar, gıda ve besin sistemlerinin oluşturulması, yemek sosyolojisinin ortaya çıkışı, yemek sosyolojisinde kuramsal yaklaşımları, yemek kültüründe değişimler, günlük öğünler ve işlevleri, ailece ve toplulukla yenilen yemekler ve işlevleri, iletişim biçimi olarak yemek, kültür aktarımı olarak yemek bölümlerinden oluşmaktadır.

3.7.1.4. 2021 ve Sonraki Yıllarda Yayınlanan Halk Müziği Alanındaki Tezler

1. Çakır Topal, Esengül (2021), **Trabzon Yöresi Türküleri Üzerine Bir İnceleme**, Yüksek Lisans Tezi, Giresun Üniversitesi- Sosyal Bilimleri Enstitüsü

Tezin Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Akif Korkmaz

Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı

Türk halk kültüründe türkülerin önemli bir yeri vardır. Halk kültürünün duygularını direkt olarak yansıttığı için kalıcılığı yıllardan beri süregelenmektedir. Altı ana bölümden oluşan çalışmanın birinci bölümünde Türk sözlü şiirinin ezgili yanı türküden, türkülerin oluşum safhaları, dil ve üsluplarından, ikinci bölümünde Trabzon yöresi halk müziğinden, üçüncü bölümünde Trabzon yöresi türkülerinden, dördüncü bölümde Trabzon yöresi türkü metinlerinin anlamlarından, beşinci bölümde Trabzon yöresi türkülerinin işlevinden, altıncı ve son bölüm ise sözlük'ten oluşmaktadır.

2. Erkek, Canan Hazal (2021), **Doğu Trabzon Yöresi Müzik Kültürü ve Kemeçe Sanatçısı Bahattin Çamuralı**, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Tezin Danışmanı: Prof. Dr. Mehmet Gönül

Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: Türk Müziği

Trabzon ili Sürmene ilçesinde doğan ve burada büyüyen Bahattin Çamurali daha sonra bölgenin dışına çıkarak kemençe sanatının yöre dışına yayılmasına sebep olmuştur. Çalışma, araştırmanın modeli, doğu Trabzon yöresinin müzik kültürü, yörenin müzik üslubu, yörede icra edilen sazlar, yöre icracıları, Bahattin Çamurali'nin hayatı, kemençe icrası ve sonuçlar bölümlerinden oluşmaktadır. Son bölümde ise Bahattin Çamurali'nin icralarının notaya aktarılmış örnekleri verilmiştir.

3. Kudal, Beyzanur (2022), **Trabzon Yöresinde Dini Bir Ritüel Olarak Mevlit ve Mevlidin Özellikleri**, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Okan Üniversitesi-Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Çetin Körükçüoğlu

Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: Müzik Ana Sanat Dalı

Mevlit, peygamberler döneminden beri dini bir ritüel olarak çalışılan konuların başında gelmektedir. Bu çalışmanın birinci bölümü giriş ve amaçtan oluşmaktadır. Çalışmanın ikinci bölümü Türk-İslam kültüründe mevlit başlığı altında mevlit kavramının terminolojik ve kültürel anlamı, dini-yarı dini bir kavram olarak mevlit, bir ritüel olarak mevlit bölümlerinden oluşmaktadır. Üçüncü bölüm Türk edebiyatı ve müziğinde mevlit başlığı altında edebiyatta mevlit, Osmanlı Türk müziğinde mevlit, Trabzon yöresinde dini bir müziğe genel bakış, bölümlerinden oluşmaktadır. Çalışmanın dördüncü ve son bölümünde Trabzon yöresinde icra edilen mevlitlerin müzikal özellikleri bölümünden oluşmaktadır.

3.7.1.5. 2021 ve Sonraki Yıllarda Yayınlanan Halk Sanatları ve Zanaatları Alanındaki Tezler

1. Balçın, Mustafa (2022), **Horon Eşlik Çalgılarının Dans Formuna Etkisi: Trabzon Yöresi Sallama Horonları (Düz Horon) Örneği**, Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Doç. Dr. Zinnur Gerek

Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: Müzik

Çalışmanın giriş bölümünde araştırmanın konusu ve problemi, araştırmanın amacı ve önemi, araştırmanın yöntemi, sayıtlar, sınırlılıklar, tanımlar ve konu ile ilgili çalışmalardan bahsedilmiştir. Çalışmanın birinci bölümü kavramsal çerçevedir. Bu bölümde dans, geleneksel danslar, Anadolu'daki geleneksel danslar, Trabzon'da horon ve horon etme geleneği, Trabzon horonlarının

sınıflandırılmasından bahsedilmiştir. İkinci bölüm olan bulgular ve tartışmalar bölümünde Trabzon yöresi kemençe çalgısı yapısal ve teknik özellikleri, kaval çalgısı yapısal ve teknik özellikleri ve davul zurna çalgılarının yapısal ve teknik özellikleri ile kemençe, kaval ve davul zurna çalgılarının akustik analiz sonuçları verilmiştir. Son kısmı da sonuçlar ve öneriler bölümü oluşturmaktadır

2. Erkek, Canan Hazal (2021), **Doğu Trabzon Yöresi Müzik Kültürü ve Kemençe Sanatçısı Bahattin Çamurali**, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Tezin Danışmanı: Prof. Dr. Mehmet Gönül

Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: Türk Müziği

Trabzon ili Sürmene ilçesinde doğan ve burada büyüyen Bahattin Çamurali daha sonra bölgenin dışına çıkarak kemençe sanatının yöre dışına yayılmasına sebep olmuştur. Çalışma, araştırmanın modeli, doğu Trabzon yöresinin müzik kültürü, yörenin müzik üslubu, yörede icra edilen sazlar, yöre icracıları, Bahattin Çamurali'nin hayatı, kemençe icrası ve sonuçlar bölümlerinden oluşmaktadır. Son bölümde ise Bahattin Çamurali'nin icralarının notaya aktarılmış örnekleri verilmiştir.

3.7.1.6. 2021 ve Sonraki Yıllarda Yayınlanan Halk Mimarisi Alanındaki Tezler

1. Sarı, Yavuz (2021), **Trabzon ve İlçelerinde Camiler**, Doktora Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi- Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Doç. Dr. Eyüp Nefes

Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: İslam Tarihi ve Sanatları

Bu çalışma 2072 sayfadan oluşan detaylı bir araştırmadır. Çalışma giriş, Trabzon'un tarihçesi, katalog, değerlendirme ve karşılaştırma bölümlerinden oluşmaktadır. Camilerin ilçe ilçe tespiti yapılmış ve hepsi ile ilgili görsel kayıtlara yer verilmiştir.

3.7.1.7. 2021 ve Sonraki Yıllarda Yayınlanan Çocuk Oyunları ve Oyuncakları Alanındaki Tezler

1. Akbaş, Fatmagül (2023), **Trabzon'daki Geleneksel Oyuncakların Halk Bilimi Açısından İncelenmesi**, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü

Tezin Danışmanı: Doç. Dr. Şirin Yılmaz
Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: Türk Halk Bilimi

Üç bölümden oluşan bu çalışmanın birinci bölümünde oyun, oyuncak ve oyuncakla ilgili tespit edilmiş çalışmalar, ikinci bölümünde Trabzon'un tarihi açıdan, coğrafi konum ve sosyoekonomik özellikleri, son bölüm olan üçüncü bölümde ise Trabzon'daki geleneksel oyuncakların halk bilimi çerçevesinde incelenmesi gibi konular yer almaktadır. Oyuncakların nasıl oluştuğu, detaylı görselleri de tezin içinde yer almaktadır.

2. Dilek, Aytaç (2022), **Okul Öncesi ve İlkokul Öğrencilerinin Oynadığı Sokak Oyunlarının Belirlenmesi: Rize, Trabzon ve Giresun Örneği**, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi- Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Mine Akkaynak
Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: Temel Eğitim

Bu çalışmada unutulmaya yüz tutmuş çocuk oyunlarını tekrar gündeme getirme amacı vardır. Çalışmanın giriş bölümünde araştırmanın amacı ve öneminden, genel bilgiler bölümünde oyun kavramı ve oyun kavramı ve oyun kavramları hakkında bilgilerden, yöntem bölümünde araştırmanın modelinden ve bulgulardan, son bölümde ise Trabzon ve ilçelerindeki sokak oyunlarından bahsedilerek oyunlarda oynayan kişiler, oyuncu sayısı, oyun süresi, oyunların oynanışı hakkındaki bilgiler tablolar halinde verilmiştir.

3.7.1.8. 2021 ve Sonraki Yıllarda Yayınlanan Aile Folkloru Alanındaki Tezler

1. Yılmaz, İrem (2023), **Trabzon Yomra İlçesi Aile Folkloru Üzerine Bir Araştırma**, Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Prof. Dr. Kemal Üçüncü
Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı

Çalışmanın ilk bölümünde araştırma sahasının tarihsel, coğrafi ve kültürel arka planı, ikinci bölümünde aile kavramı, üçüncü ve son bölümünde aile folklorunun gelişimi, bileşenleri ve temel yapısından bahsedilmiştir. Konu ile ilgili Yomra ilçesinde daha önceden yapılmış çalışma tespit edilmemiştir. Bu bakımdan önem taşımaktadır.

3.7.1.9. 2021 ve Sonraki Yıllarda Yayınlanan Geçiş Dönemleri Alanındaki Tezler

1. Aydın, Emine (2022), **Trabzon Halk Kültüründe Kadının Statüsü**, Yüksek Lisans Tezi, Ardahan Üniversitesi- Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Tezin Danışmanı: Doç. Dr. Fatih Şayhan

Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı

Kadın-erkek cinsiyet olgusu yüzyıllardır tartışılan konuların başında gelmektedir. Kadının toplumumuzdaki durumu sürekli olarak değişmektedir. Bunun da sonucunda “toplumsal cinsiyet” kavramı ortaya çıkmıştır. Ancak Trabzon halk kültürü literatür çalışmasına ulaşılmamıştır. Bu çalışmanın 1.bölümü araştırma alanı ile ilgili genel bilgilerden, ikinci bölümü kadın ve statüden, 3. Bölümü sözlü kültür ürünlerinde kadından, 4. Bölümü geçiş dönemlerinden (doğum, evlilik ve ölüm), 5. Ve son bölümü ise halk kültür, inanış ve uygulamalarında kadın’dan oluşmaktadır.

3.7.1.10. 2021 ve Sonraki Yıllarda Yayınlanan Halk Sağlığı Alanındaki Tezler

1. Bostan, Yunus Emre (2022), **Trabzon İli Üniversite Öğrencilerinde Tütün Ürünleri Kullanım Prevalansı ve Etkileyen Faktörler**, Tıpta Uzmanlık Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi- Tıp Fakültesi.

Tezin Danışmanı: Prof. Dr. Murat Topbaş

Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: Halk Sağlığı

Sekiz bölümden oluşan bu çalışmanın birinci bölümü giriş, ikinci bölümü genel bilgiler, üçüncü bölümü gereç yöntem, dördüncü bölümü bulgular, beşinci bölümü tartışma, altıncı bölümü sonuç ve öneriler, yedinci bölümü kaynaklar ve sekizinci bölümü ise eklerden oluşmaktadır.

2. Er, Cem (2023), **Trabzon ve Rize’de Sağlık Hizmetleri ve Salgın Hastalıklar (1923-1960)**, Yüksek Lisans Tezi, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi- Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Prof. Dr. Zehra Arslan

Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: Tarih

Bu çalışma 1923-1960 yılları arasında yaygın olan hastalıkların neler olduğu ve bu hastalıklara sağlık kuruluşlarının ne gibi önlemler aldığı ne gibi çalışmalar yaptığını göstermek amacıyla kaleme alınmıştır. Çalışmada Trabzon’da sağlık hizmetleri, Trabzon’da salgın hastalıklar, Rize’de sağlık hizmetleri, Trabzon’da salgın hastalıklar, Rize’de sağlık hizmetleri, Rize’de salgın hastalıklar

başlıklarından oluşmaktadır. Trabzon’da tespit edilen hastalıklar sıtma, verem, frengi, kolera, çiçek ve farklı bazı hastalıklara yer verilmiştir.

3.7.1.11. 2021 ve Sonraki Yıllarda Yayınlanan Halk Oyunları Alanındaki Tezler

1. Balçın, Mustafa (2022), **Horon Eşlik Çalgılarının Dans Formuna Etkisi: Trabzon Yöresi Sallama Horonları (Düz Horon) Örneği**, Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tezin Danışmanı: Doç. Dr. Zinnur Gerek

Tezin Çalışıldığı Ana Bilim Dalı: Müzik

Çalışmanın giriş bölümünde araştırmanın konusu ve problemi, araştırmanın amacı ve önemi, araştırmanın yöntemi, sayıtlar, sınırlılıklar, tanımlar ve konu ile ilgili çalışmalardan bahsedilmiştir. Çalışmanın birinci bölümü kavramsal çerçevedir. Bu bölümde dans, geleneksel danslar, Anadolu’ daki geleneksel danslar, Trabzon’da horon ve horon etme geleneği, Trabzon horonlarının sınıflandırılmasından bahsedilmiştir. İkinci bölüm olan bulgular ve tartışmalar bölümünde Trabzon yöresi kemençe çalgısı yapısal ve teknik özellikleri, kaval çalgısı yapısal ve teknik özellikleri ve davul zurna çalgılarının yapısal ve teknik özellikleri ile kemençe, kaval ve davul zurna çalgılarının akustik analiz sonuçları verilmiştir. Son kısmı da sonuçlar ve öneriler bölümü oluşturmaktadır.

3.8.2. 2021 ve Sonraki Yıllarda Yayınlanan Kitaplar

3.8.2.1. 2021 ve Sonraki Yıllarda Yayınlanan Tarih Alanındaki Kitaplar

1. Alan, Gülbadi ve Kuş, Ayşegül (2022), **Amerikan Board Kaynaklarında Trabzon**, Serander Yayınları, Trabzon.

Kitapta Trabzon tarihi belli dönem aralıklarıyla anlatılmıştır. Bu sebeple tarihi kaynak niteliğindedir. Kitap Amerikan Board örgütünün meydana getirdiği Yıllık Raporlar ve The Missionary Herald’ ın çalışmaları doğrultusunda ortaya çıkmıştır. Kitap 265 sayfadan oluşmaktadır.

2. Usta, Veysel (2021), **Şalpazarı Tarih-Kültür-İnsan**, Serander Yayınları, Trabzon.

Kitapta coğrafi özelliklerden tarihe, el sanatlarına, turizme, Şalpazarı’nın kuruluş amacına, yöredeki insanların yapısına, Şalpazarı’nın ne zaman ilçe olduğuna, bölgenin halkının giyim kuşamına, gastronomi sanatlarına, yayla şenliklerine vb. konulara değinilip detaylıca incelenmiştir. Kitap 584 sayfadan oluşmaktadır.

3.8.2.2. 2021 ve Sonraki Yıllarda Yayınlanan Halk Edebiyatı Alanındaki Kitaplar

1. Çelik, Ali ve Gökşen, Cengiz (2022), **Trabzon'da Anlatılan Masallar**, Akademisyen Kitapevi, Ankara.

Bu kitapta tespiti yapılan 81 tane masal anlatılmıştır. Kitap Trabzon masalları ile ilgili ele alınmış ilk kaynak olma özelliğini taşımaktadır. Bazı masallar orijinallği bozulmaması açısından bölgenin ağız özelliklerini içermektedir. Özellikle çocuklar için önemli bir kaynak niteliğinde olan bu kitap 241 sayfadan oluşmaktadır.

3.8.2.3. 2021 ve Sonraki Yıllarda Yayınlanan Halk Mutfağı Alanındaki Kitaplar

1. Başfıncı, Şahin (2023), **Gastronomi Turizmi ve Trabzon Potansiyeli**, Kriter Basım Yayın Dağıtım, Trabzon.

Kitapta gastronomi ile turizm arasındaki bağlantıdan bahsedilmiştir. Trabzon mutfağındaki yemekler ve yemek çeşitliliği, yerel yiyecekler, Trabzon sokaklarında satılan yöresel yiyecekler, alternatif turizm ile farklı sektörler arasındaki bağlantılar sonucu ortaya çıkan olumlu etkiler gibi konular da kitapta ele alınmıştır. Kitap 188 sayfadan oluşmaktadır.

2. Usta, Veysel (2021), **Şalpazarı Tarih-Kültür-İnsan**, Serander Yayınları, Trabzon.

Kitapta coğrafi özelliklerden tarihe, el sanatlarına, turizme, Şalpazarı'nın kuruluş amacına, yöredeki insanların yapısına, Şalpazarı'nın ne zaman ilçe olduğuna, bölgenin halkının giyim kuşamına, gastronomi sanatlarına, yayla şenliklerine vb. konulara değinilip detaylıca incelenmiştir. Kitap 584 sayfadan oluşmaktadır.

3.8.2.4. 2021 ve Sonraki Yıllarda Yayınlanan Halk Müziği Alanındaki Kitaplar

1. Akat, Abdullah (2012), **Doğu Karadeniz Bölgesinde Çepniler ve Müzik**, Serander Yayınları, Trabzon.

Çalışma Doğu Karadeniz Bölgesi tarihine giriş, Çepnilerin kimliği ve dinsel kimlikleri, Çepniler, Çepni bölgesinde tanınmış kemençeciler, Çepni müziğinde çalgılar bölümlerinden oluşmaktadır. Bu kitap bir tezin kitaba dönüştürülmüş halinden oluşmaktadır. Kitap 210 sayfadan oluşmaktadır.

2. Durmuş, Mustafa (2019), **Karadeniz Müziğinin Türkü Babası Erkan Ocaklı**, Orta Hisar Belediyesi Yayınları, Trabzon.

Trabzon’da türküyle bağdaşan önemli şahsiyetlerden biri olan Erkan Ocaklı Arhavidir. Türküleri ile tanınmaktadır. Türküleri gümümüzde hala kullanılmaktadır. Kitap bir biyografi kitabıdır. Aynı zamanda türküleri ile ilgili bilgiler de verilmiştir. Kitap 384 sayfadan oluşmaktadır.

3. Tuncer, İbrahim ve Tuncer, İlknur Kübra (2019), **Çaykara Folkloru**, Çaykara Kültür Sanat ve Yayıncılık, İstanbul.

Kitap bir serinin 2. Yayını olarak karşımıza çıkmaktadır. Hacim olarak Çaykara bölgesi ile ilgili folklor açısından yazılmış kitaplar arasında en geniş kapsamlısıdır. Kitapta türkücülerden, şairlerden, destan yazarlardan bahsedilmiştir. Ayrıca bu bahsi geçen kişilerin eserlerine de yer verilmiştir. Trabzon’ da horonun türleri hakkında bilgiler verilmiştir. Yörede kullanılan müzik aletlerinden olan kemençe ve kaval hakkında bilgilendirmeler yapılmıştır.

4. Uzun, Turan (2021), **Trabzon Kemençe ve Ses Sanatçıları**, Sokak Kitapları Yayınları, İstanbul.

Kitapta Trabzon’da tespiti yapılan kemençe ve ses sanatçılarından bahsedilmiştir. Bahsi geçen kişilerin kimler olduğu yan biyografileri hakkında bilgilendirmeler yapılmıştır. Tespiti yapılan kişiler aynı zamanda davulculuk ve zurnacılık da yapmaktadır. Yazarın Trabzon Şalpazarı Şehit ve Gazileri isimli bir kitabı daha bulunmaktadır. Kitap 264 sayfadan oluşmaktadır.

3.8.2.5. 2021 ve Sonraki Yıllarda Yayınlanan Halk Sanatları ve Zanaatları Alanındaki Kitaplar

1. Karabina, Sibel (2021), **Motif Motif Trabzon**, Trabzon Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, Trabzon.

Bu kitapta Trabzon’a ait alın teri ve el emeğinin karşılıklarını bulmak mümkündür. Kitapta el işçiliğinden camilere, kilimlerden ahşap ürünlere kadar birçok detaya değinilmiştir. Kitapta Trabzon’un ilçelerindeki camiler, konaklar, çeşmeler ve kaleler motifler açısından incelenmiştir. Kitap Olgunlaşma Enstitüsü tarafından hazırlanmıştır. Kitap 196 sayfadan oluşmaktadır.

3.8.2.6. 2021 ve Sonraki Yıllarda Yayınlanan Giyim, Kuşam ve Süs Alanındaki Kitaplar

1. Usta, Veysel (2021), **Şalpazarı Tarih-Kültür-İnsan**, Serander Yayınları, Trabzon.

Kitapta coğrafi özelliklerden tarihe, el sanatlarına, turizme, Şalpazarı’nın kuruluş amacına, yöredeki insanların yapısına, Şalpazarı’nın ne zaman ilçe olduğuna, bölgenin halkının giyim

kuşamına, gastronomi sanatlarına, yayla şenliklerine vb. konulara değinilip detaylıca incelenmiştir. Kitap 584 sayfadan oluşmaktadır.

3.8.2.7. 2021 ve Sonraki Yıllarda Yayınlanan Monografiler (Köy, Kasaba ve Kent Yaşam) Alanındaki Kitaplar

1. Tuncer, İbrahim (2019), **Çaykara Kültürü**, Çaykara Kültür Sanat ve Yayıncılık, Trabzon.

Kitapta Çaykara'nın köy ve şehir hayatından, erkeklerin ve kadınların kültürel yaşantısından, arıcılık, balıkçılık, dokumacılık gibi halk zanaatlarından, hayvancılıktan, bilmecelerden, tekerlemelerden, manilerden, hikâyelerden, fıkralardan camilerden, doğum ve aile soyunu yaşatmadan, takma adlardan, ormancılıktan, oyuncaklardan, yaylacılıktan vb. konulardan bahsedilmiştir. Kitap 472 sayfadan oluşmaktadır.

3.9.3. 2021 ve Sonraki Yıllarda Yayınlanan Makaleler

3.9.3.1. 2021 ve Sonraki Yıllarda Yayınlanan Tarih Alanındaki Makaleler

1. Alp, Selda (2021), “Trabzon Ayasofya Kilisesi Bahçesi’nde Bulunan Figürlü Bir Mezar Anıtı”, **Sanat Tarihi Dergisi**, 30 (2), 931-943.

Çalışmada Trabzon’da tarihi bir yer olarak bulunan Ayasofya Kilisesi Bahçesi’nde tespit edilen mezar anıtı hakkında bilgiler verilmiştir. Bu mezar anıtı herhangi bir isim taşımamaktadır. Kime ait olduğu bilinmemektedir. Tespitlere göre bu mezar taşı 19. yy’dan günümüze gelmiş şehirdeki figürlü tek mezar anıtıdır. Bu mezar anıtının özellikleri ölçü olarak, üzerindeki figürler olarak ayrıntılı bir şekilde verilmiştir. Mezar anıtının görselleri de çalışmada kendine yer bulmuştur.

2. Çiçek, Fatih (2023), Osmanlı Dönemi Trabzon’da Aile, **Karadeniz Araştırmaları Enstitüsü Dergisi**, 9 (18), 149-163.

Çalışma giriş, ailenin oluşum süreci (reşit olma yaşı, evliliğe rıza, nişan, nikâh, mehir), eş ve çocuk sayıları, aile birliğinin dağılması, iddet nafakası, sonuç bölümlerinden oluşmaktadır. Çalışmanın her bölümünde ayrı ayrı ele alınan bu konularla ilgili durumların Trabzon’da işleyişinin nasıl olduğuyla ilgili bilgiler verilmiştir. Tezin asıl bölümünü ailenin oluşum süreci bölümü oluşturmaktadır. Çünkü bu bölüm kendi içinde beş alt başlığa ayrılmıştır. Sonuç bölümünde de bu başlıkların hepsinin birer ikişer cümlelik değerlendirmesi yapılmıştır.

3. Takaoğlu, Turan (2023), “Trabzon Müzesinde Bulunan Osmanlı Dönemine Ait Bir Taş Baskı”, **Karadeniz İncelemeleri Dergisi**, 17(35), 55-78.

Bu çalışmada Trabzon Müzesi'nde tespiti yapılan bir taşın detaylı olarak özellikleri verilmiştir. Ayrıca Osmanlı Dönemi'ne ait bazı imgeler hakkında bilgi verilmiştir. Eserde A yüzü ve B yüzü hakkında bilgiler de verilmiştir. Eserin B yüzünde ise Çanakale Boğazı haritası yer almaktadır.

4. Yılmaz, Banu (2022), “Trabzon Vilayeti'nde Meşhur Eşkılar (1876-1919)”, **Karadeniz Araştırmaları Enstitüsü Dergisi**, 8(14), 151-167.

Çalışma giriş, eşkıyaların artmasının nedenleri, meşhur eşkıyalar, eşkıyalık olaylarına karşı alınan tedbirler, sonuç bölümlerinden oluşmaktadır. Çalışmanın asıl içeriğini meşhur eşkıyalar bölümü oluşturmaktadır. Bu bölümde Micanoğlu Hüseyin, Çandıroğlu Reşid, Reşid, Kadir Ağa, Abaza Zekeriya, Kürtoğlu Mustafa, Çavdar, Sandıkçıoğlu Şükrü, Tanaşoğlu Derviş, Yaka, Püskülloğulları, Hekimoğlu İbrahim, Köseoğlu Hüseyin, Arifoğlu Asım, Ardeşenli Kara Bela Ali'nin biyografileri, eşkıyalığa nasıl başladıkları ile ilgili görüşler anlatılmıştır.

3.9.3.2. 2021 ve Sonraki Yıllarda Yayınlanan Halk Edebiyatı Alanındaki Makaleler

1. Korkmaz, Mehmet Akif (2021), “Giresun, Ordu ve Trabzon Yöresi Türkülerinde Kadın ve Fındık Folkloru ‘Fındık Toplayan Gelin!’, **Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 9(1), 146-175.

Çalışma giriş, Doğu Karadeniz fındık kültürü, yöre türkülerinde fındık toplayıcılığı, yöre türkülerinde kadın ve fındık bahçesi imeceleri, Giresun imece havası: Bir Fındığın İçini Türküsü, Ordu imece havası: Dalda Fındık Kalmasın türküsü, Ordu imece havası: Kızlar türküsü, Trabzon imece havası: Fındık Toplayan Gelin türküsü, sonuç bölümlerinden oluşmaktadır. Türkülerin dışsal özellikleri hakkında bilgiler verilmiştir. Fındıkçılığın ilk olarak Giresun'da çıkıp daha sonradan diğer şehirlere de yaygınlaştığı değinilen konulardan birisidir.

3.9.3.3. 2021 ve Sonraki Yıllarda Yayınlanan Halk Mutfağı Alanındaki Makaleler

1. Kurt, Elif ve Badem, Abdullah (2021), “Trabzon'un Yöresel Bir Lezzeti: Simira”, **Sosyal Bilimler Dergisi**, 21 (3), 1079-1097.

Çalışma giriş, literatür, yöntem, bulgular, tartışma, sonuç bölümlerinden oluşmaktadır. Giriş bölümüne kültürün tanımı yapılarak başlanmıştır. Literatür bölümünde Trabzon'da yaygın olarak kullanılan yemeklerden, müzikte hangi aletlerin yaygın olarak kullanıldığından, yenilebilir bitkilerin Karadeniz Bölgesi'nde yaygın olarak kullanılmasından bahsedilmiştir. Çalışmanın yöntem bölümünde araştırmaya gönüllü olarak katılan bireylerden bahsedilmiştir. Bulgular bölümünde bir tablo ve bir şekil verilerek görüşme yapılan kişilere simiranın nasıl yapıldığı, kaç yıldır simira yapıldığı, ne kadar sıklıkla simira tüketildiği ile ilgili sorulan sorulara verilen cevaplar yazılmıştır.

Tartışma bölümünde Trabzon'un köyleri arasında bile yemek kültürü bakımından farklılıklar olduğu tespiti yapılmıştır. Sonuç bölümünde de yöresel yemeklerin günümüzde tekrar yaygın olarak kullanılmaya başlanması unutulmaması gerektiği söylenmiştir.

2. Topal, Zehra (2021), “Tarihsel Süreçte Akçaabat'ta Bağcılık”, **Karadeniz İncelemeleri Dergisi**, 15(31), 143-170.

Çalışma giriş, bölgenin bağcılık geçmişi, XV. ve XVI. Yüzyıllarda Akçaabat'ta bağcılık, üzüm çeşitleri, kullanım alanları, sonuç bölümlerinden oluşmaktadır. Eski zamanlarda bağcılık Doğu Karadeniz Bölgesi'nde tarımsal üretim ürünlerinin başında gelmekteydi. Ancak günümüzde üzüm bağcılığı yaygın olarak kullanılmamaktadır. Osmanlı arşivleri çalışmanın ana kaynaklarını oluşturmaktadır. Akçaabat'ta tespiti yapılan köylerde bağcılık durumu incelenmiş, köylerde kaç adet asma olduğu, üretilen asmaların geleneği, üretilen sıra ve şarap miktarlarının ne kadar olduğu ile ilgili bilgiler verilmiştir.

3.9.3.4. 2021 ve Sonraki Yıllarda Yayınlanan Halk Sanatları ve Zanaatları Alanındaki Makaleler

1. Saruhan, Sümeyye (2022), “Trabzon Keşan Bezi”, **Hars Akademi Uluslararası Hakemli Kültür Sanat Mimarlık Dergisi**, 5(2), 471-488.

Temel ihtiyaçlarımızdan biri olan giyinme dokuma sanatıyla ortaya çıkmıştır. Dokuma kültürü Anadolu'da yaygınlık göstererek bugün önemli ithalat ve ihracat kaynakları haline gelmiştir. Keşan da dokumacılık sayesinde ortaya çıkan bir üründür. Özellikle Karadeniz Bölgesi'nde bilinen ve bugün bile köy halkının kullandığı bir üründür. Bu çalışma giriş, Trabzon keşan bezi dokuma özellikleri, Trabzon keşan bezinde kullanılan desenleme teknikleri (ikat tekniği, çözgü bağlamalı ikat, atkı bağlamalı ikat, çift ikat çizgi tekniği), Trabzon keşan bezinde kullanılan malzemeler ve dokuma aşamaları ve sonuç bölümlerinden oluşmaktadır.

2. Takaoğlu, Turan (2023), “Trabzon Müzesi'nde Bulunan Osmanlı Dönemine Ait Bir Taş Baskı”, **Karadeniz İncelemeleri Dergisi**, 17(35), 55-78.

Bu çalışmada Trabzon Müzesi'nde tespiti yapılan bir taşın detaylı olarak özellikleri verilmiştir. Ayrıca Osmanlı Dönemi'ne ait bazı imgeler hakkında bilgi verilmiştir. Eserde A yüzü ve B yüzü hakkında bilgiler de verilmiştir. Eserin bir tarafında etiketlerin olduğu tespit edilmiştir. Eserin B yüzünde ise Çanakkale Boğazı haritası yer almaktadır.

3. Takaoğlu, Turan (2023), “Unutulmuş Bir Çömlekçilik Geleneğinin Ardından: Trabzon Çömlekçi Mahallesi Örneği”, **Karadeniz İncelemeleri Dergisi**, 17(34), 327-346.

Bu çalışmada 19. yüzyılda Trabzon’u ziyaret etmiş olan Batılı seyyahların anlattıkları incelenmiştir. İki farklı çömlekçilik geleneği olduğu ve bu geleneklerin neler olduğundan çalışmada bahsedilmiştir. Trabzon Çömlekçi Mahallesi’nin ikinci geleneğin en yaygın örneklerinden biri olduğunun tespiti yapılmıştır.

3.9.3.5. 2021 ve Sonraki Yıllarda Yayınlanan Dil Bilimi Alanındaki Makaleler

1. Çal Yılmaz, Gül (2022), “Bir Sözlük Denemesi: Trabzon Kadın Giyim Kuşam ve Süsleme Sözlüğü”, **Karadeniz Araştırmaları**, 19 (74), 393-413.

Çalışma, Orta Asya’dan Osmanlı’ya giyim kuşam ve süslenme kültürü, yöntem, inceleme (Trabzon’da Giyim Kuşam ve Süslenme Kültürü, Trabzon Yöresinde Kullanılan Unsurlar), sonuç kısımlarından oluşmaktadır. Çalışmanın son kısmında sözlük bulunmaktadır. Bu sözlükte giyim kuşam ve süsleme ile ilgili 186 sözcüğün tanımı yapılmıştır.

3.9.3.6. 2021 ve Sonraki Yıllarda Yayınlanan Monografiler (Köy, Kasaba ve Kent Yaşamı) Alanındaki Makaleler

1. Salman, Tuğba (2022), “Kadın Dostu Kent Bağlamında Kadın ve Kent İlişkisi: Trabzon Örneği”, **Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, 9(3), 1677-1708.

Bu çalışma giriş, kadın-kent ilişkisi, kadın dostu kentler projesi, araştırmaya ilişkin bilgiler, sonuç bölümlerinden oluşmaktadır. Kadın dostu kentler projesi bölümü konu ile ilgili örneklerle, Türkiye’de kadın dostu kentler projesi alt bölümleri bünyesinde barındırmaktadır. Araştırmaya ilişkin bilgiler bölümü ise araştırmanın amacı, araştırmanın sorunsalı, araştırmanın örnekleme, araştırmanın yöntemi, araştırmanın bulguları alt başlıklarından oluşur. Araştırmanın bulguları bölümü kendi içinde çeşitli alt başlıklara ayrılmıştır.

2. Tellioglu, İbrahim (2019), “Trabzon Kültür Tarihi Açısından Tonya ve Çevresi”, **Karadeniz İncelemeleri Dergisi**, 13(26), 387-396.

Bu çalışmaya Tonya’nın ilk çağlardaki durumu ile ilgili A. Bryer ve D. Winfield’in görüşlerinden bahsedilerek giriş yapılmıştır. Trabzon Rum Devleti Dönemi’nde Tonya’nın durumu hakkında bilgi verilmiştir. Ayrıca Tonya’nın Osmanlı hâkimiyeti sırasında canlandığı, Tonya’nın ilk başlarda kayıtlarda köy olarak geçtiği, Tonya’nın dil özellikleri ile ilgili çalışmaların bölgenin kültürel özellikleri hakkında bilgiler içerdiği, Tonya’da İslam öncesi Türk inanışlarının yoğun bir şekilde yaşandığı çalışmada geçen diğer konulardır.

3.9.3.7. 2021 ve Sonraki Yıllarda Yayınlanan Meslek Folkloru Alanındaki Makaleler

1. Aydın, Nazmiye (2023), “Trabzon’da Yorgancılık Sanatı, Ustaları ve Eserleri”, **Karadeniz İncelemeleri Dergisi**, 17 (35), 291-320.

Çalışma giriş, Anadolu’da yazmacılık, Trabzon’da yazmacılık, Trabzon’da yazmacılık yapmış aileler, Karadeniz Teknik Üniversitesi Toprak Mahsulleri Yüksekokulundaki yazma baskı atölyesi örneği, bulgular, sonuç bölümlerinden oluşmaktadır. Yazmacılık günümüzde unutulmaya yüz tutmuş meslekler arasındadır. Çalışmada yazmacılık geleneğinin tarihi süreç içinde nasıl oluştuğu ve geliştiği ile ilgili bilgiler verilmiştir.

3.9.3.8. 2021 ve Sonraki Yıllarda Yayınlanan Çocuk Oyunları ve Oyuncakları Alanındaki Makaleler

1. Aça, Mustafa (2018), “Trabzon Yöresi Geleneksel Çocuk Oyunlarından Bazılarının Halk Bilimsel İncelemesi”, **Motif Akademi Halkbilimi Dergisi**, 11(22), 49-68.

Çalışma Trabzon yöresi çocuk oyunları ana başlığında taşla, topla, iple ve özel oyun aracıyla oynanan oyunlar bölümlerinden oluşmaktadır. Aç kapıyı bezirgân, kurt baba, goglez, dalgalarla dalga, sivi sividir gibi oyunlar hakkında da çalışmada bilgilendirme yapılmıştır.

3.9.3.9. 2021 ve Sonraki Yıllarda Yayınlanan Halk Oyunları Alanındaki Makaleler

1. Yılmaz, Çağla (2020), “Trabzon Halkevi Dergisi İnan’da Yayımlanan Folklor Metinleri Üzerine Bir İnceleme”, **Akademi Sosyal Bilimler Dergisi**, 7 (19), 33-47.

Çalışma giriş, halk edebiyatı üzerine, halk müziği ve dansı, folklor derlemeleri başlıklarından oluşmaktadır. Halkevlerinin nasıl oluştuğu da çalışmada anlatılmıştır. İnan dergisinin nasıl ortaya çıktığına da çalışmada değinilmiştir. İnan dergisinde yayımlanan bazı metinlerin irdelenmesi de çalışmada kendine yer bulmuştur.

3.9.3.10. 2021 ve Sonraki Yıllarda Yayınlanan Halk Müziği Alanındaki Makaleler

1. Akat, Abdullah ve Nural, Özgün Arda (2023), “Karadeniz Müzik Arşivi’ni (Karma) Yönetmek: Temeller, Gelişmeler ve Güncel Uygulamalar, **Türk Coğrafya Dergisi**, (27), 187-199.

Çalışma giriş, karma nedir, genişleyen ağlar ve ilk çevresel bağlantılar, iş birliğine dayalı deneyimler, karma üzerinden Karadeniz müziğine odaklanmak, güncel uygulamalar, sonuç

bölümlerinden oluşmaktadır. Karmanın Abdullah Akat öncülüğünde kurulmuş bir proje olduğu belirtilip, bu projenin amaçları açıklanmıştır.

2. Bilgin, Mehmet (2020), “Trabzon’un Tanınmış Kemeñecilerinden Bahattin Çamurali”, **Karadeniz İncelemeleri Dergisi**, 14 (28), 463-488.

Dönemin büyük ustalarından birisinden kemeñçe dersleri alarak küçük yaşlarda kemeñçe çalmayı öğrenip bu işe başlayan Bahattin Çamurali özellikle köy düğünlerinde kemeñçe çalarak kendisini geliştirdiğinden çalışmada bahsedilmiştir. Zamanla ününe ün katan Bahattin Çamurali müzikli eğlencelerin aranan ismi haline gelmiştir. Yaşamını Trabzon’dan farklı bir şehirde sürdürmek zorunda kalan Bahattin Çamurali, kendi adına plaklar çıkarıp radyo ve televizyonda çeşitli programlar yapmıştır. Çalışmada tüm bu konular ayrıntılı bir şekilde ele alınmaktadır.

3. Korkmaz, Mehmet Akif (2021), “Giresun, Ordu ve Trabzon Yöresi Türkülerinde Kadın ve Fındık Folkloru ‘Fındık Toplayan Gelin!’, **Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 9(1), 146-175.

Çalışma giriş, Doğu Karadeniz fındık kültürü, yöre türkülerinde fındık toplayıcılığı, yöre türkülerinde kadın ve fındık bahçesi imeceleri, Giresun imece havası: Bir Fındığın İçini Türküsü, Ordu imece havası: Dalda Fındık Kalmasın türküsü, Ordu imece havası, Trabzon imece havası: Fındık Toplayan Gelin türküsü, sonuç bölümlerinden oluşmaktadır. Türkülerin dışsal özellikleri hakkında bilgiler verilmiştir. Fındıkçılığın ilk olarak Giresun’da çıkıp daha sonradan diğer şehirlere de yaygınlaştığı değinilen konulardan birisidir.

4. Yılmaz, Çağla (2020), “Trabzon Halkevi Dergisi İnan’da Yayımlanan Folklor Metinleri Üzerine Bir İnceleme”, **Akademi Sosyal Bilimler Dergisi**, 7 (19), 33-47.

Çalışma giriş, halk edebiyatı üzerine, halk müziği ve dansı, folklor derlemeleri başlıklarından oluşmaktadır. Halkevlerinin nasıl oluştuğu da çalışmada anlatılmıştır. İnan dergisinin nasıl ortaya çıktığına da çalışmada değinilmiştir. İnan dergisinde yayımlanan bazı metinlerin irdelenmesi de çalışmada kendine yer bulmuştur.

3.9.3.11. 2021 ve Sonraki Yıllarda Yayımlanan Geçiş Dönemleri Alanındaki Makaleler

1. Saydam, Abdullah (2000), “Trabzon’da Gayri Resmi Nikâh’ın Doğurduğu Problemler ve Boşanma Davaları”, **Osmanlı Araştırmaları**, (20), 329-353.

Bu çalışmada Osmanlı aile hayatında önemli bir problem oluşturan nikâh davalarında görülen ihtilaflarının neler oldukları, bunların ortaya çıkış sebepleri, mahkemelerin konuya nasıl yaklaştıkları gibi hususlar, Trabzon merkez kazası çerçevesinde incelenmektedir.

2. Yıldırım, Fatma (2017), “Trabzon’da Kaybolan Bir Kültür Ögesi: Geleneksel Ahşap Beşik”, **Mavi Atlas**, 5(2), 424-437.

Beşik Türk kültüründe yaygın olarak kullanılan araçlardan biridir. Trabzon konumu ve Karadeniz Bölgesi’ne özgü malzemelerden ötürü ahşap beşik kullanımına uygundur. Çalışmada beşiğin tanımı ve tarihsel gelişiminden, beşik ile ilgili sözlü kültür ürünlerinden bahsedilmiştir. Beşik ile ilgili görsellere de çalışmada yer verilmiştir. Beşik ile ilgili sözlü kültür ürünlerinden manilerden, şiirlerden, ağıtlardan, atasözleri ve deyimlerden, beddualardan, bilmecelelerden ve inanmalardan oluşmaktadır.

3.9.3.12. 2021 ve Sonraki Yıllarda Yayınlanan Aile Folkloru Alanındaki Makaleler

1. Çiçek, Fatih (2023), Osmanlı Dönemi Trabzon’da Aile, **Karadeniz Araştırmaları Enstitüsü Dergisi**, 9 (18), 149-163.

Çalışma giriş, ailenin oluşum süreci (reşit olma yaşı, evliliğe rıza, nişan, nikâh, mehir), eş ve çocuk sayıları, aile birliğinin dağılması, iddet nafakası, sonuç bölümlerinden oluşmaktadır. Çalışmanın her bölümünde ayrı ayrı ele alınan bu konularla ilgili durumların Trabzon’da işleyişinin nasıl olduğuyla ilgili bilgiler verilmiştir. Tezin asıl bölümünü ailenin oluşum süreci bölümü oluşturmaktadır. Çünkü bu bölüm kendi içinde beş alt başlığa ayrılmıştır. Sonuç bölümünde de bu başlıkların hepsinin birer ikişer cümlelik değerlendirmesi yapılmıştır.

3.9.3.13. 2021 ve Sonraki Yıllarda Yayınlanan Giyim-Kuşam ve Süs Alanındaki Makaleler

1. Çal Yılmaz, Gül (2022), “Bir Sözlük Denemesi: Trabzon Kadın Giyim Kuşam ve Süsleme Sözlüğü”, **Karadeniz Araştırmaları**, 19 (74), 393-413.

Çalışma, Orta Asya’dan Osmanlı’ya giyim kuşam ve süslenme kültürü, yöntem, inceleme (Trabzon’da Giyim Kuşam ve Süslenme Kültürü, Trabzon Yöresinde Kullanılan Unsurlar), sonuç kısımlarından oluşmaktadır. Çalışmanın son kısmında sözlük bulunmaktadır. Bu sözlükte giyim kuşam ve süsleme ile ilgili 186 sözcüğün tanımı yapılmıştır.

2. Saruhan, Sümeyye (2022), “Trabzon Keşan Bezi”, **Hars Akademi Uluslararası Hakemli Kültür Sanat Mimarlık Dergisi**, 5(2), 471-488.

Temel ihtiyaçlarımızdan biri olan giyinme dokuma sanatıyla ortaya çıkmıştır. Dokuma kültürü Anadolu da yaygınlık göstererek bugün önemli ithalat ve ihracat kaynakları haline gelmiştir. Keşan da dokumacılık sayesinde ortaya çıkan bir üründür. Özellikle Karadeniz Bölgesi'nde bilinen ve bugün bile köy halkının kullandığı bir üründür. Bu alışma giriş, Trabzon keşan bezi dokuma zellikleri, Trabzon keşan bezinde kullanılan desenleme teknikleri (ikat tekniğı, çözgü bağlamalı ikat, atkı bağlamalı ikat, çift ikat çizgi tekniğı), Trabzon keşan bezinde kullanılan malzemeler ve dokuma aşamaları ve sonuç bölümlerinden oluşmaktadır.

3.10.4. 2021 ve Sonraki Yıllarda Yayınlanan Yazılı Kaynaklar

3.10.4.1. 2021 ve Sonraki Yıllarda Yayınlanan Halk İnançları Alanındaki Bildiriler

1. Tlveli, Güçlü (2012), “17. Yüzyıl Trabzonu'nda Ekonomik İlişkiler Bağlamında Müslüman- Gayrimüslim İlişkileri”, **20th Ciepo Symposium, New Trends In Ottoman Studies**, Yunanistan, 111-116.

Bu çalışmada dini gruplar arasındaki kredi ilişkileri, bu ilişkilerin Osmanlı arşiv belgelerine yansımaları, konunun genel erevesi, Trabzon şeriyye sicillerinde ortaya çıkan tablo, 16. yüzyılda Avrupa'da görülen nüfus artışı ve bu artışın kent gelişimi üzerine yaptığı etki gibi konular ele alınıp incelenmiştir.

SONUÇ ve ÖNERİLER

“Trabzon İli Halk Bilimi Araştırmaları Kaynakçası (Açıklamalı Bibliyografya)” isimli tez çalışması üç bölümden oluşmaktadır. Sonuçlar ve öneriler bölümünde tüm çalışmanın, bölümlerin değerlendirilmesi yapılmıştır. Bibliyografya çalışmalarının ülkemizde işleyen çalışmalar, amaçları ve yöntemleri bakımından diğer çalışmalara öncülük edecek biçimde, o amaçla, oluşturulmuştur. Trabzon’da yazılı kaynaklarının neler olduğunu ve hangi halk bilimi başlığı altında değerlendirilmesinin tespitinin yapılmasını amaçlayan bu çalışmanın giriş kısmında ulaşılmak istenen şey açık bir şekilde verilmiştir. Çalışmanın amacı belirlendikten sonra tez çalışmasının hangi kaynaklarla sınırlı kalacağı, çalışmada hangi yöntem ortaya konulacağı ve verilerin toplanması konusunda kullanılan saha çalışmasından bahsedilmiş ve son olarak da tespiti yapılan veriler değerlendirilerek çalışmanın bu bölümü sonlandırılmıştır.

Çalışmanın birinci bölümü araştırma sahası olan Trabzon ilinin adının nereden geldiği, Osmanlı öncesi dönemde, 17. yüzyıl ortalarında ve cumhuriyetin ilk yıllarında Trabzon ilinin ne durumda olduğuna dair açıklama yapılmıştır. Tezin ikinci bölümünde Trabzon’un coğrafi konumu ve iklim/ bitki örtüsü özelliklerinden bahsedilmiştir. Tezin üçüncü bölümünde Trabzon tarihinin yazılı kaynaklarında halk bilgisine ait unsurlar değerlendirilmiştir.

Tezin ana konusunu oluşturan “Trabzon İli Halk Bilimi Araştırmaları Kaynakçası (Açıklamalı Bibliyografya) ” bölümü yedi ana başlıkta ele alınmış ve bu başlıklardan oluşan kitaplar, tezler, makaleler ve bildirilerin içeriği ile ilgili açıklamalar yapılmıştır. Ele alınıp işlenen başlıklar tarih, halk edebiyatı, halk inançları, halk mutfakları, halk müziği, halk sanatları ve zanaatları, halk mimarisi, halk hekimliği, halk ekonomisi, dil bilimi, giyim-kuşam ve süs, monografiler, meslek folkloru, çocuk oyunları ve oyuncaklar, halk sağlığı, halk oyunları, geçiş dönemleri, aile folkloru, bayramlar, karşılama ve uğurlamalardır. İlk başlık olan Trabzon ilinin adı ve tarihi ile Trabzon adı üzerine bölümü, Osmanlı öncesi dönemde Trabzon şehri, 17. Yüzyıl ortalarında Trabzon şehri, Kâtip Çelebi’ye göre 17. Yüzyıl ortalarında Trabzon şehri, Evliya Çelebi’ye göre 17. Yüzyıl ortalarında Trabzon şehri, Cumhuriyetin ilk yıllarında Trabzon şehri olmak üzere dört alt başlık altında incelenmiştir.

Trabzon’un yazılı kaynakları taratıldığında en çok çalışmanın tarih alanından oluştuğu görülmektedir. 1990-2000 yılları arasında yayınlanan tezlerden 1 tanesi tarih alanında, 6 tanesi halk edebiyatı alanında, 1 tanesi halk inançları alanında, 2 tanesi halk müziği alanında, 3 tanesi halk sanatları ve zanaatları alanında, 3 tanesi halk mimarisi alanında, 1 tanesi halk mimarisi alanında, 1

tanesi monografi alanında, 3 tanesi halk sağığı alanında, 3 tanesi halk oyunları alanında olmak üzere 24 tane tez incelenmiştir.

1990-2000 yılları arasında yayınlanan kitaplardan 16 tanesi halk edebiyatı, 3 tanesi halk mutfağı, 1 tanesi halk inançları, 5 tanesi halk müziğı, 1 tanesi halk sanatları ve zanaatları, 2 tanesi halk mimarisi, 2 tanesi dil bilimi, 1 tanesi giyim-kuşam ve süs, 4 tanesi monografi, 2 tanesi halk oyunları olmak üzere 37 tane kitap incelenmiştir.

1990-2000 yılları arasında yayınlanan makalelerin 1 tanesi halk edebiyatı, 2 tanesi halk inançları, 1 tanesi halk sanatları ve zanaatları, 1 tanesi halk hekimliğı, 1 tanesi halk ekonomisi, 1 tanesi halk mimarisi olmak üzere 7 tane makale incelenmiştir. 1990-2000 yılları arasında yayınlanan bildirilerden ise 1 tanesi incelenmiştir.

2001-2010 yılları arasında yayınlanan tezlerden 6 tanesi tarih, 1 tane halk edebiyatı, 3 tanesi halk inançları, 3 tanesi halk inançları, 3 tanesi halk müziğı, 2 tanesi halk sanatları ve zanaatları, 3 tanesi halk mimarisi, 1 tanesi halk ekonomisi, 3 tanesi dil bilimi, 1 tanesi giyim-kuşam ve süs, 3 tanesi monografi, 2 tanesi halk oyunları olmak üzere toplamda 28 tane tez incelenmiştir.

2001-2010 yılları arasında yayınlanan kitaplardan 18 tanesi tarih, 8 tanesi halk edebiyatı, 4 tanesi halk inançları, 2 tanesi halk mutfağı, 3 tanesi halk sanatları ve zanaatları, 5 tanesi halk mimarisi, 1 tanesi halk ekonomisi, 7 tanesi dil bilimi, 3 tanesi monografi, 1 tanesi aile folkloru olmak üzere 52 tane kitap incelenmiştir.

2001-2010 yılları arasında yayınlanan makalelerden 6 tanesi tarih, 5 tanesi halk edebiyatı, 1 tanesi halk inançları, 1 tanesi halk mutfağı, 4 tanesi halk sanatları ve zanaatları, 4 tanesi halk mimarisi, 1 tanesi dil bilimi, 2 tanesi halk oyunları, 1 tanesi geçiş dönemleri, 1 tanesi meslek folklor, 5 tanesi halk müziğı olmak üzere 31 tane makale incelenmiştir. 2001-2010 yılları arasında yayınlanan bildirilerden 3 tanesi tarih, 1 tanesi halk mimarisi, 1 tanesi halk ekonomisi, 1 tanesi dil bilimi, 1 tanesi monografi olmak üzere toplamda 7 tane bildiri incelenmiştir.

2011-2020 yılları arasında yayınlanan tezlerden 9 tanesi tarih, 3 tanesi halk edebiyatı, 2 tanesi halk inançları, 2 tanesi halk mutfağı, 11 tanesi halk müziğı, 5 tanesi halk sanatları ve zanaatları, 4 tanesi halk mimarisi, 1 tanesi halk hekimliğı, 3 tanesi dil bilimi, 4 tanesi monografi, 1 tanesi meslek folkloru, 1 tanesi çocuk oyunları ve oyuncakları, 1 tanesi halk sağığı, 1 tanesi geçiş dönemleri olmak üzere toplamda 48 tane tez incelenmiştir.

2011-2020 yılları arasında yayınlanan kitaplardan 27 tanesi tarih, 5 tanesi halk edebiyatı, 4 tanesi halk inançları, 5 tanesi halk mutfağı, 3 tanesi halk müziğı, 2 tanesi halk sanatları ve zanaatları, 5 tanesi halk mimarisi, 1 tanesi halk hekimliğı, 4 tanesi dil bilimi, 3 tanesi giyim-kuşam ve süs, 3

tanesi monografi, 1 tanesi meslek folkloru, 2 tanesi çocuk oyunları ve oyuncakları olmak üzere 65 tane kitap incelenmiştir.

2011-2020 yılları arasında yayınlanan makalelerden 6 tanesi tarih, 8 tanesi halk edebiyatı, 3 tanesi halk inançları, 4 tanesi halk mutfağı, 8 tanesi halk sanatları ve zanaatları, 3 tanesi dil bilimi, 2 tanesi monografi, 3 tanesi meslek folkloru, 2 tanesi geçiş dönemleri, 2 tanesi bayramlar, karşılamalar ve uğurlamalar olmak üzere 41 tane makale incelenmiştir.

2011-2020 yılları arasında yayınlanan bildirilerden 1 tanesi tarih, 2 tanesi halk edebiyatı, 1 tanesi halk sanatları ve zanaatları, 2 tanesi halk mimarisi, 1 tanesi meslek folkloru, 1 tanesi aile folkloru olmak üzere 8 tane bildiri incelenmiştir.

2021 ve sonraki yıllarda yayınlanan tezlerden 4 tanesi halk edebiyatı, 1 tanesi halk inançları, 1 tanesi halk mutfağı, 3 tanesi halk müziği, 2 tanesi halk sanatları ve zanaatları, 1 tanesi halk mimarisi, 2 tanesi çocuk oyunları ve oyuncakları, 1 tanesi aile folkloru, 1 tanesi geçiş dönemleri, 2 tanesi halk sağlığı, 1 tanesi halk oyunları olmak üzere 19 tane tez incelenmiştir.

2021 ve sonraki yıllarda yayınlanan kitaplardan 2 tanesi tarih, 1 tanesi halk edebiyatı, 2 tanesi halk mutfağı, 4 tanesi halk müziği, 1 tanesi halk sanatları ve zanaatları, 1 tanesi giyim-kuşam ve süs, 1 tanesi monografi olmak üzere 12 tane kitap incelenmiştir.

2021 ve sonraki yıllarda yayınlanan makalelerden 4 tanesi tarih, 1 tanesi halk edebiyatı, 2 tanesi halk mutfağı, 3 tanesi halk sanatları ve zanaatları, 1 tanesi dil bilimi, 2 tanesi monografi, 1 tanesi meslek folkloru, 1 tanesi çocuk oyunları ve oyuncakları, 1 tanesi halk oyunları, 4 tanesi halk müziği, 2 tanesi geçiş dönemleri, 1 tanesi aile folkloru, 2 tanesi giyim-kuşam ve süs olmak üzere 25 tane makale incelenmiştir. 2021 ve sonraki yıllarda yayınlanan bildirilerden 1 tanesi halk inançlarından oluşmaktadır.

Trabzon, zengin tarihi ve kültürel mirasıyla önemli bir şehir olarak dikkat çekmektedir. Bu nedenle, Trabzon ile ilgili yapılan bibliyografik çalışmalar, şehrin tarihini, coğrafyasını, kültürünü ve edebiyatını derinlemesine incelemeyi amaçlamaktadır.

Trabzon'un tarihine yönelik bibliyografik çalışmalar, genellikle şehrin antik dönemden günümüze kadar olan tarihini ele almaktadır. Arşiv belgeleri, seyahatnameler, eski haritalar ve diğer kaynaklar üzerinden yapılan araştırmalar, Trabzon'un tarihi yapılarını, önemli olaylarını ve kültürel mirasını aydınlatmaktadır.

Trabzon'un coğrafi yapısı, iklimi, doğal güzellikleri ve tarımı üzerine yapılan bibliyografik çalışmalar, şehrin coğrafi özelliklerini detaylı bir şekilde ele almaktadır. Jeolojik veriler, haritalar ve coğrafi bilgiler ışığında yapılan araştırmalar, Trabzon'un coğrafyasını ortaya koymaktadır.

Trabzon'un kültürel mirası, gelenekleri, folkloru ve dil üzerine yapılan bibliyografik çalışmalar, şehrin kültürel zenginliğini ve çeşitliliğini yansıtmaktadır. Yerel halkın yaşam tarzı, geleneksel el sanatları, müzik ve dans gibi konuları ele alan araştırmalar, Trabzon kültürünü incelemektedir.

Trabzon'da yapılan bibliyografik çalışmalar, şehrin tarihini, coğrafyasını, kültürünü ve edebiyatını aydınlatmayı amaçlamaktadır. Bu çalışmalar, Trabzon'un zengin mirasını korumak, tanıtmak ve gelecek nesillere aktarmak amacıyla oluşturulmuşlardır. Ayrıca Trabzon yöresi ile ilgili yapılmış bibliyografya çalışmaları bulunmaktadır. Ancak Trabzon'un halk bilimine yönelik sınıflandırılmalı bir açıklamalı kaynakça bulunmamaktadır. Bu sebeple yapmış olduğum bu çalışma bu alanlarda yapılacak olan çalışmalara öncülük etmektedir.

KAYNAKÇA

- Açık, Turan (2017), “Fetihten 19. Yüzyıla Kadar Trabzon Şehri’nin Mahalleleri”, **Journal of History Studies**, Aksaray, 25-56.
- Aksoy, Fatih (2009), **Osmanlı Öncesi Dönemde Trabzon Şehri**, Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çapa, Mesut (1991), “İstikbal Gazetesine Göre Trabzon’da Mübadele ve İskân”, **Atatürk Yolu Dergisi**, 2(8), 631-642.
- Demirkaya Üstün, Fulya ve Kırıcı, Oğuz (2020) “Memleketini Anlatan Seyyahlar: Trabzonlu Seyyahların Metinlerinde Trabzon” **Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi** (43), 435-466.
- Güler, Bilal (2014), “Evliyâ Çelebi Seyahatnâmesi’ne Göre Anadolu’da Sahâbîler’”, **Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi**, 19(32), 104-130.
- Güner, İbrahim vd. (2001), “Trabzon İlinin Sanayi Coğrafyası Özellikleri’”, **Doğu Coğrafya Dergisi**, 7(5), 161-191.
- Goloğlu, Mahmut (1975), **Trabzon Tarihi- Fetihten Kurtuluşa Kadar**, Kalite Matbaası, Ankara.
- Jones, A; Smith, B. (2015) “Rainfall patterns in Trabzon: Seasonal variations and trends’”, **International Journal of Environmental Research**, 20(3), 245-260.
- Kara, H; Kaya, A. (2015) “Trabzon'un Orman Ekosistemleri ve Biyoçeşitliliği’”, **Türkiye Ormancılık Dergisi**, 20(3), 112-125.
- Karagöz, İlyas (1998), **Tarihsel Süreçte Trabzon Halkı**, Derya Kitabevi Yayınları, İstanbul.
- Kaya, Erol (2002), “Birinci Dünya Savaşı’nda Trabzon Muhacirleri’”, **Trabzon ve Çevresi Uluslararası Tarih Dil Edebiyat Sempozyumu**, T.C. Trabzon Valiliği İl Kültür Müdürlüğü Yayınları, Trabzon, 531-547.
- Kemal H. Karpat (2010), **Osmanlı’dan Günümüze Etnik Yapılanma ve Göçler, Çeviren: Bahar Tırnakçı**, Timaş Yayınları, İstanbul.
- Küçükuşurlu, Murat (2008), “Cumhuriyetin İlk Yıllarında Trabzon Ticareti’”, **Uluslararası Karadeniz İncelemeleri Dergisi**, 5(5), 151-175.
- Lowry, Heath W. (2009), **Trabzon Şehrinin İslamlaşması ve Türkleşmesi**, Boğaziçi Üniversitesi Yayinevi, İstanbul.

- Öksüz, Hikmet, Usta, Veysel ve İnan, Kenan (2022), **Trabzon Tarihi**, Trabzon Ticaret ve Sanayi Odası, Trabzon.
- Öksüz, Hikmet (2007), **“Pontusçuluğun Sonu: Nüfus Mübadelesi”, Başlangıçtan Günümüze Pontus Sorunu, Serander Yayınları**, Ankara.
- Öksüz, Melek (2005), “Kuruluşundan 19. Yüzyıla Kadar Trabzon Tarihine Kısa Bir Bakış” **I. Karadeniz Araştırmaları**, 5(5), 11-25.
- Özdemir, İ; Yılmaz, F. (2017) “Trabzon'un İklimi ve Bitki Örtüsü Üzerine Bir Değerlendirme”, **Karadeniz Coğrafya Dergisi**, 25(1), 45-60.
- Öztürk, Temel vd. (2021), **Trabzon'da Fetih ve Şehir**, Trabzon Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, Trabzon.
- Pural, Abdullah (1995), **Trabzon'un Tarihi Coğrafyası**, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Smith, J. (2010), “Climate of Trabzon”, **A study of its maritime influence. Journal of Climate Studies**, 15(2), 112-125.
- Şakir, Şevket (2001), **Trabzon Tarihi**, haz: İsmail Hacıfettahoğlu, Trabzon Belediyesi Kültür Yayınları, Trabzon.
- Şavk, Ülkü (2011), **Sorularla Evliya Çelebi İnsanlık Tarihine Yön Veren 20 Kişiden Biri**, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Şen, Ömer (2000), “İslam Coğrafyacılarına Göre Trabzon”, **Trabzon Tarihi Sempozyumu Bildirileri**, Trabzon, 27- 29.
- Tuncay, Halil (1998), “Trabzon Adı Üzerine Bir Araştırma”, **İnan Yeniseri**, Trabzon, 49.
- Tunç, M; Erdoğan, S. (2019), “Trabzon'da Çay Tarımının Ekonomik ve Ekolojik Etkileri”, **Ziraat ve Orman Dergisi**, 30(2), 75-90
- Uzun, Enver (2007), **Trabzon'un Yer Adları**, Celepler Matbaacılık, Trabzon.
- Yellow, K. (2014), “Tea cultivation in Trabzon: Economic and environmental impacts”, **Journal of Agricultural Economics**, 40(2), 180-195.
- Yıldırım, Ümit (2021), “Trabzon Akarsu Havzalarının Coğrafi Bilgi Sistemi Kullanılarak Morfometrik Analiz Yoluyla Hidrolojik Değerlendirilmesi”, **Bartın Orman Fakültesi Dergisi**, 23(1), 244-253.
- Yücel, Yaşar (1985), “Fatih'in Trabzon'u Fethi Öncesinde Osmanlı-Trabzon-Akkoyunlu İlişkileri”, **Türk Tarih Kurumu**, 287-312.

ÖZGEÇMİŞ

2008 yılında Cudibey İlköğretim Okulunu; 2012 yılında Yunus Emre Lisesi'ni; 2016 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümünü bitirdi. 2018 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim dalında Yüksek Lisans programına başladı.

ŞAHİN ÖZER, evli ve bir çocuklu olup, orta derecede İngilizce bilmektedir.

